

**TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
ÅBO YRKESHÖGSKOLA**

Opinnäytetyö

**TONNIKALAA JA MAKARONIA?
– Tutkimus opiskelijoiden
toimeentulosta ja rahankäytöstä**

Petra Suomi ja Outi Pollari

**Liiketalouden koulutusohjelma
2008**

Bioalat ja liiketalous	
Koulutusohjelma: Liiketalous	
Tekijät: Petra Suomi ja Outi Pollari	
Työn nimi: Tonnikalaa ja makaronia? – Tutkimus opiskelijoiden toimeentulosta ja rahankäytöstä	
Suuntautumisvaihtoehto: Yrittäjäyys	Ohjaaja: Ella Kasi
Aika: Marraskuu 2008	Sivumäärä: 93 + 2 liitettä
<p>Tutkimuksemme käsitteli Turun ammattikorkeakoulun opiskelijoiden toimeentuloa ja rahankäyttöä. Tavoitteenamme oli selvittää mitä mieltä opiskelijat ovat opintotukijärjestelmästä, ja mitä muutoksia siihen kaivattaisiin. Opintotuki koostuu opintorahasta, asumislisästä ja opintolainan valtiontakauksesta. Tutkimme työssämme kaikkia korkeakouluopiskelijoiden tukimuotoja.</p> <p>Opiskelijoiden työssä käyminen on lähes täysin suomalainen ilmiö. Valmistumisajat Suomessa ovat pidempiä kuin muualla maailmassa. Tutkimme työssämme työssäkäynnin yleisyyttä Turun ammattikorkeakoulun opiskelijoiden keskuudessa. Tutkimme myös opiskelijoiden kuukausittaista rahankäyttöä, ja pyysimme heitä arvioimaan miten paljon rahaa kuluu esimerkiksi asumiseen ja päivittäiselintarvikkeisiin.</p> <p>Tutkimusmenetelmänä käytimme kvantitatiivista tutkimusta. Suoritimme sähköpostitse lähetetyn kyselyn kokonaistutkimuksena ja lähetimme sen kaikille Turun ammattikorkeakoulun päiväpuolen opiskelijoille. Kysely lähetettiin 6 588 opiskelijalle, joista 34 prosenttia eli 2 226 opiskelijaa vastasi kyselyyn.</p> <p>Tutkimuksestamme käy hyvin ilmi, että suurin osa opiskelijoista ei ole tyytyväisiä nykyiseen toimeentuloonsa. Erityisesti opiskelijat kritisoivat tuloeroja ja asumislisän vuokraton pienuutta. Tulorajojen korottamisen puolesta oli 72 prosenttia vastaajista. Tulorajoja nostettiin vuoden 2008 alussa 30 prosenttia ja opintorahaa korotettiin 15 prosenttia syksyllä 2008. Opintorahan korotus koettiin kuitenkin riittämättömäksi, sillä elinkustannukset kohoavat jatkuvasti, eikä tuki vielä riitä peruskustannusten kattamiseen.</p>	
Luottamuksellinen:	
Hakusanat: toimeentulo, opintotuki, opiskelijatutkimus	
Säilytys: Turun ammattikorkeakoulun kirjasto, Lemminkäisenkatu	

Life Sciences and Business	
Degree programme: Business	
Authors: Petra Suomi and Outi Pollari	
Title: Tuna and Pasta? –How Students Spend Their Money and Manage Financially	
Specialization line: Entrepreneurship	Instructor: Ella Kasi
Date: November 2008	Total number of pages: 93 + 2 appendices
<p>This thesis handles how students spend their money and manage financially. We wanted to know how people in Turku University of Applied Sciences manage to get along with the support they get. We also wanted to know how students spend their money, if they work along with the studies and if they have taken student loan.</p> <p>We used quantitative research method. A questionnaire was sent through e-mail to all fulltime students in Turku University of Applied Sciences. Approximately 34 percent of the students answered to our questionnaire. Our research is valid because of the great number of respondents.</p> <p>The results of the research were mainly not surprising. Students are not satisfied with their livelihood. The biggest problem was the extent of hours they can work and earn money during studies. Also, the housing allowance for students was too small, because the living expenses have risen very much. The amount how much students can earn during their studies and study grant have risen this year. Most of the students thought that the raise was not adequate.</p>	
Confidentiality status:	
Keywords: livelihood, study grants, student questionnaire	
Deposit at: Turku Polytechnic Library, Lemminkäisenkatu	

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	8
2 OPINTOTUKI	11
2.1 Myöntäminen ja edellytykset	11
2.2 Tukiaika	12
2.2.1 Lukuvuonna 2005–2006 tai sen jälkeen aloittaneet	12
2.2.2 Ennen lukuvuotta 2005–2006 aloittaneet	13
2.2.3 Toisen tutkinnon suorittaminen	13
2.2.4 Tukikuukaudet	14
2.2.5 Tukikuukauden palautus	15
2.2.6 Menestyminen opinnoissa	16
2.3 Tulorajat	17
2.4 Eläkkeen kertyminen	20
2.5 Muut Pohjoismaat	21
3 OPINTORAHA	24
3.1 Opintorahan historia ja nykyhetki	24
3.2 Opintorahan suuruus	26
3.3 Vähävaraisuuskorotus	27
4 ASUMISEN TUKI	28
4.1 Opintotuen asumislisä	28
4.1.1 Yleistä	28
4.1.2 Asumislisän määrä	29
4.1.3 Asumislisän tarkastaminen	32
4.1.4 Asumislisän tuloharkinta	33
4.2 Yleinen asumistuki	35
4.3 Opiskelija-asunnot	36

5 OPINTOLAINA	38
5.1 Opintolainan elämänkaari	38
5.2 Opintolainan takaus	41
5.3 Opintolainan nostaminen	42
5.4 Opintolainan takaisinmaksu	43
6 MUUT TULONLÄHTEET	46
6.1 Ateriatuki	46
6.2 Työssä käyminen	46
6.3 Vanhempien avustukset	48
6.4 Toimeentulotuki	49
6.5 Muut opiskelijoiden tuet	50
7 TUTKIMUSTULOKSET	52
7.1 Taustatietoa tutkimuksesta	52
7.1.1 Tutkimusmenetelmä	52
7.1.2 Tutkimuksen validiteetti ja reliabiliteetti	52
7.1.3 Tutkimuksen objektiivisuus	53
7.1.4 Tutkimuksen toteutus	54
7.2 Opintoraha	57
7.3 Asumistuki	63
7.4 Opintolaina	70
7.5 Muut tulot	76
7.6 Rahankäyttö	83
8 POHDINTA	87
LÄHTEET	90

LIITTEET

- 1 Saatekirje
- 2 Kyselylomake

TAULUKOT

1 Tukiaika lukuvuonna 2005–2006 tai sen jälkeen aloittaneilla	12
2 Tukiaika ennen lukuvuotta 2005–2006 aloittaneilla	13
3 Vuositulorajat	18
4 Opintotuen takaisinperintä	19
5 Perustoimeentulon turvaavien etuuksien kehittyminen	25
6 Opintorahan määrä	27
7 Korotettu opintoraha 1.8.2008 alkaen	27
8 Puolison tulojen vaikutus asumislisään	34
9 Opintolainan kuukausimäärä	41
10 Nostoerät	42
11 Opintotuen kehittäminen	62
12 Menot kuukaudessa	84

KUVIOT

1 Opintolainaa nostaneiden osuus tuensaajista	21
2 Keskimääräinen opintovelka	22
3 Sukupuoli	54
4 Toimipiste	55
5 Koulutusala	56
6 Opiskeluvuodet	57
7 Opintopisteet	57
8 Tukien takaisinmaksu	58
9 Järjestelyjen tekeminen, jotta ei tarvitsisi palauttaa tukia	59
10 Tukien palauttaminen	60
11 Asumismuoto	63
12 Lapset	64
13 Asunnon laatu	66

14 Yhteiskunnallinen tuki asumiseen	68
15 Asuntolainan määrä	69
16 Opintolainan nostaminen	70
17 Opintolainan noston tärkein syy	71
18 Opintolainan noston toiseksi tärkein syy	72
19 Opintolainan määrä	72
20 Opintolainan lyhentäminen opiskeluaikana	73
21 Opintolainan nostamatta jättämisen tärkein syy	74
22 Opintolainan nostamatta jättämisen toiseksi tärkein syy	75
23 Opintolainan nosto aiheet	76
24 Opintojen ohella työskentely lukuvuoden aikana	77
25 Pimeä työ	78
26 Muut tulot	79
27 Taloudellinen tilanne	80
28 Opintolainan ottamisen vaikutus taloudellisen tilanteen kokemiseen	81
29 Omaisuus	82
30 Kuukausittaisen käyttörahan määrä	83
31 Rahan säästöön jääminen	86

1 JOHDANTO

Opinnäytteemme käsittelee Turun ammattikorkeakoulun opiskelijoiden toimeentuloa ja rahankäyttöä. Opiskelijoiden saama tuki muodostuu opintorahasta, asumislisästä ja opintolainan valtiontakauksesta. Ensimmäiset kaksi ovat Kelan eli Kansaneläkelaitoksen myöntämiä etuuksia, kolmas on valtion takaama laina, jonka opiskelija hakee valitsemastaan pankista. Opintorahaa ei ole korotettu viiteentoista vuoteen, vaan päinvastoin sitä leikattiin vuonna 1995. Syksyllä 2008 opintoraha tulee kokemaan muutoksen, kun sitä korotetaan 15 prosenttia. Myös tulorajat muuttuivat, sillä niitä nostettiin vuoden 2008 alussa 30 prosentilla.

Opiskelijat ovat väliinputoajia yhteiskunnassa; jopa työttömyysturvan minimipäiväraha on suurempi kuin opintotuki. Jatkuva rahanpuute vaikuttaa opiskeluun, ja monen on pakko käydä töissä koulun ohella. Tämä puolestaan johtaa opiskelujen viivästymiseen ja heikentää opintomenestystä. Opiskelijoista 41 prosenttia kuuluu pienituloisiin, kun koko väestöstä vastaava osuus on viisi prosenttia. (Helsingin yliopisto 2008[viitattu 15.9.2008].)

Käsitlemme tutkimuksessamme myös opiskelijoiden rahankäyttöä. Tutkimme miten Turun ammattikorkeakoulun opiskelijat selviytyvät taloudellisesti opiskeluaikanaan. Haluamme selvittää, kuinka paljon opiskelijat ansaitsevat ja mihin he rahansa kuluttavat. Kuinka monen on käytävä töissä? Onko opintolainan suosio edelleen laskussa ja miten lainaa ottaneet opiskelijat aikovat suoriutua lainan takaisinmaksusta?

Vastaavia tutkimuksia on tehty aikaisemmin esimerkiksi Helsingin yliopistossa, mutta Turun ammattikorkeakoulun osalta kyseinen tutkimus vielä puuttuu. Muissa kouluissa tutkimukset on toteutettu usein ulkopuolisen tutkijan avulla. Koska olemme itsekin opiskelijoita, uskomme, että meillä on käytännönläheisempi näkemys tutkittavaan asiaan kuin erikseen palkatuilla tutkijoilla. Uskomme, että tutkimusta voidaan käyttää hyödyksi esimerkiksi opiskelijoiden edunvalvonnassa. Tutkimuksen suoritamme kyselytutkimuksena Turun ammattikorkeakoulussa päiväopiskelijoiden keskuudessa. Kysely lähetetään kevään 2008 aikana sähköpostitse kaikille näille opiskelijoille.

Opinnäytetyömme aineistona käytämme tekemäämme tutkimusta, erilaisia Internetlähteitä, lehtiartikkeleita ja Kelan julkaisemia esitteitä. Tutkittavan aiheen luonteen vuoksi lähteemme ovat pääosin sähköisiä. Kirjallisuutta aiheesta ei ole saatavilla kovinkaan runsaasti, ja suurin osa kirjallisesta materiaalista onkin Kelan tai Opetusministeriön julkaisemia esitteitä ja tutkimuksia. Näitä molempia hyödynnämme tutkimusta tehdessämme. Koska opiskelijoiden tuet ja niihin vaikuttavat säännökset kokevat todennäköisesti muutoksia työmme aikana, käytämme useita erilaisia lehtiartikkeleita lähdemateriaalina. Kyselylomakkeen loppuun laitamme kohdan, johon opiskelijat voivat kirjoittaa omia ajatuksiaan taloudellisesta tilanteestaan ja rahankäytöstään. Näitä mielipiteitä aiomme siteerata sekä teoria- että tutkimusosassa.

Opiskelemme molemmat Turun ammattikorkeakoulussa neljättä vuotta, joten aihe on meille tuttu. Omakohtaisia kokemuksia on niin opintotuen riittävydestä kuin opintojen ohella työskentelystäkin. Perheelliselle koulun ohella työskentely on vaikeaa, mikäli lapsiaan haluaa nähdä muutenkin kuin valokuvista. Valitsimme tämän aiheen, koska meitä kiinnostaa, miten muut opiskelijat kokevat taloudellisen tilanteensa. Opintotuen määrä ei mielestämme ole riittävä, vaan opiskelijan on jatkuvasti karsittava perusmenojaan, jotta rahat riittävät. Emme ole itse halunneet ottaa lainaa, vaan olemme pärjänneet aikaisemmilla säästöillä, työtuloilla ja vanhempien rahallisen tuen avulla. Opintolaina helpottaisi taloudellista tilannetta, mutta ajatus tuhansien eurojen velkataakasta valmistumisen jälkeen kauhistuttaa.

Käsitlemme opinnäytteessämme ainoastaan korkeakouluopiskelijoiden saamia tukia. Otamme lisäksi huomioon ulkomailla opiskelevien tuet, koska monet opiskelijat sisällyttävät tutkintoonsa myös opintoja ulkomailla. Toisen asteen tuet jätämme työssämme huomiotta, koska ne eivät liity Turun ammattikorkeakoulussa opiskelevien tukimuotoihin.

Toimeksiantajamme on Turun ammattikorkeakoulun opiskelijakunta TUO, joka on Suomen ammattikorkeakouluopiskelijakuntien liiton jäsen. TUO:lla on noin 4 000 jäsentä ja toimintaa viidellä eri paikkakunnalla. TUO valvoo opiskelijoiden etujen toteutumista ja edustaa opiskelijoita muun muassa opintotukilautakunnassa.

Tutkimuksen tuloksia julkaistaan kevään 2009 Tuokio – lehdessä. Tuokio on opiskelijakunnan oma jäsenlehti, jota on toimitettu alkuvuodesta 2007 lähtien. Lehti jaetaan jokaiseen Turun ammattikorkeakoulun toimipisteeseen. (TUO 2008[viitattu 17.9.2008].)

2 OPINTOTUKI

2.1 Myöntäminen ja edellytykset

Opintotuki koostuu kolmesta eri osa-alueesta. Näitä ovat opintoraha, asumislisä ja opintolainan valtioneuvosto. Opintoraha ja asumislisä maksetaan kuukausittain opiskelijan omalle pankkitilille. Opintolainan valtioneuvosto poikkeaa muista tuista siinä suhteessa, että sitä haetaan erikseen. Kun opiskelijalle on myönnetty opintolainan valtioneuvosto, hän voi hakea opintolainaa haluamastaan pankista. Kaikki muu, mikä seuraa takauksen myöntämisestä, on opiskelijan ja pankin välinen asia. (Kela 2008[viitattu 24.5.2008].)

Jotta opiskelija voi saada opintotukea, on hänen menestyttävä opinnoissaan sekä oltava taloudellisen tuen tarpeessa. Lisäksi edellytetään, että opiskelija opiskelee päätoimisesti ja opinnot kestävät yhtäjaksoisesti vähintään kaksi kuukautta. Päätoimisuus tarkoittaa sitä, että opiskelija suorittaa keskimäärin viisi opintopistettä kuukaudessa. Opiskelumaalla ei ole merkitystä. Ulkomailla suoritettavia opintoja tuetaan, jos ne täyttävät samat kriteerit kuin Suomessa tuettavat opinnot. Opintotukea ei kuitenkaan myönnetä, jos opiskelu tapahtuu avoimessa korkeakoulussa tai kesäyliopistossa. Opiskelun alussa riittää opintotuen saamiseksi oppilaitoksen hyväksyminen, mutta myöhemmin katsotaan myös opintojen edistymistä. Opintotuki voidaan lakkauttaa, jos opinnot eivät etene tarpeeksi. (Kela 2008[viitattu 24.5.2008].)

”Ymmärrän täysin miksi on hyvä, että opiskelusta saisi tukea, mutta mielestäni se tulisi myös ansaita, ei saada.”

”Opintotuki voisi olla riippuvainen opintosuorituksista siten, että yli tietyn määrän suorituksia tehneet saisivat jotain bonusrahaa tms, eli joku normaali vähimmäisvaatimus kuten nytkin on, mutta lisäksi voisi tienata olemalla ahkera.”

Opintotukea on mahdollista saada myös silloin, kun opiskelija suorittaa harjoittelua. Harjoittelun on kuuluttava pakollisena opintojaksona suoritettavaan tutkintoon ja

tuotettava opintopisteitä. Kannattaa kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, kuinka paljon harjoittelusta saa palkkaa. Jos tulorajat ylittyvät, loppuu myös oikeus opintorahaan. (Kela 2008[viitattu 24.5.2008].)

”Joka kuukausi saa venyttää penniä, että pärjää kuukauden loppuun asti. Kaikkia tarvittavia koulukirjoja ei ole varaa ostaa.”

2.2 Tukiaika

2.2.1 Lukuvuonna 2005–2006 tai sen jälkeen aloittaneet

Jos opiskelija on ottanut opiskelupaikan vastaan tai ilmoittautunut läsnä olevaksi lukuvuonna 2005–2006 tai myöhemmin, kuuluu hän alla olevan taulukon piiriin. Tämä tarkoittaa sitä, että 210 opintopisteen laajuisen tutkinnon oletettu kesto on kolme ja puoli vuotta. Tällöin enimmäistukiaika on 42 kuukautta. (Kela 2008[viitattu 24.5.2008].)

Taulukko 1. Tukiaika lukuvuonna 2005–2006 tai sen jälkeen aloittaneilla (Kela 2008[viitattu 24.5.2008]).

Tutkinnon laajuus, opintopistettä	Tutkinnon laajuus, lukuvuotta	Enimmäistukiaika, kuukautta
180	3	37
210	3,5	42
240	4	46
270	4,5	51

Enimmäistukiaika on helppo laskea. Yksi lukuvuosi vastaa 60 opintopistettä eli yhdeksää tukikuukautta. Yksi lukukausi taas vastaa viittä tukikuukautta. Enimmäistukiaika saadaan laskettua kertomalla tutkinnon laajuus vuosina yhdeksällä ja lisäämällä siihen 10 tukikuukautta. Jos tutkinnon laajuus on esimerkiksi neljä vuotta, on enimmäistukiaika 46 kuukautta ($4 \times 9 + 10$). (Kela 2008[viitattu 24.5.2008].)

2.2.2 Ennen lukuvuotta 2005–2006 aloittaneet

Jos opiskelija on aloittanut opinnot ennen lukuvuotta 2005–2006, koskevat häntä alla olevat enimmäistukikuukausimäärät. Taulukossa on ilmoitettu tutkinnon laajuus sekä opintopisteinä että opintoviikkoina. Tämä johtuu siitä, että opiskelijat, jotka ovat aloittaneet opintonsa ennen lukuvuotta 2005–2006, ovat aloittaneet opintonsa opintoviikkoina. (Kela 2008[viitattu 24.5.2008].)

Taulukko 2. Tukiaika ennen lukuvuotta 2005–2006 aloittaneilla (Kela 2008[viitattu 24.5.2008]).

Tutkinnon laajuus, opintopistettä	Tukiaika ensimmäisellä päätöksellä, vuotta	Enimmäistukiaika, kuukautta
210 (140 ov)	3,5	45
240 (160 ov)	4	50
270 (180 ov)	4,5	55

Opintopisteet otettiin käyttöön Turun ammattikorkeakoulussa 1.1.2005 (Turun ammattikorkeakoulu 2006[viitattu 10.10.2008]). Myös muut Suomen korkeakoulut siirtyivät vuonna 2005 opintopistejärjestelmään. Opintopisteet korvasivat opintoviikot, jotka olivat tähän asti olleet käytössä. Muutos tehtiin vastaamaan eurooppalaista järjestelmää. Opintoviikko vastaa 40 työtuntia ja opintopiste 27 työtuntia. Opintopisteen työmäärä lasketaan yhden lukuvuoden työmäärästä, joka on 1 600 tuntia. Tällöin yksi lukuvuosi vastaa 60 opintopistettä. (Turun ammattikorkeakoulu 2007[viitattu 10.10.2008].)

2.2.3 Toisen tutkinnon suorittaminen

Opintotukea voi saada korkeintaan 70 kuukautta. Tämä mahdollistaa sen, että opiskelija voi halutessaan suorittaa useamman tutkinnon. Jos opiskelija on suorittanut esimerkiksi tradenomin tutkinnon, ja käyttänyt tähän 42 tukikuukautta, on hänellä vielä käytettävänä 28 tukikuukautta. (Kela 2008[viitattu 26.5.2008].)

Tukikuukaudet eivät palaudu opiskelijan keskeytyessä tai opiskelualan vaihtuessa. Jos tukikuukausia on käyttänyt 12, ja tämän jälkeen vaihtaa koulutusohjelmaan, jonka laajuus on 240 opintopistettä eli 46 tukikuukautta, on opiskelijalla käytössään enää 34 tukikuukautta tähän tutkintoon. Tämä koskee kuitenkin ainoastaan kolmannen asteen tutkintoja. Toisen asteen tutkintoja opiskelija voi suorittaa ilman, että tukikuukaudet vähenevät. (Kela 2008[viitattu 26.5.2008].)

”Opiskelen jo toiseen ammattiin ammattikorkeakoulussa, joten opintotukikuukaudet eivät tule riittämään koko koulun loppuun asti. Olen siis pakotettu käymään töissä koulun ohessa, jotta pystyn maksamaan elämiseni.”

2.2.4 Tukikuukaudet

Korkeakouluopintoja varten voi saada opintotukea korkeintaan 70 kuukauden ajan. Toisen asteen opintoja ei lasketa näihin tukikuukausiin mukaan, sillä niitä voi suorittaa useita ja saada silti opintotukea. Näihin 70 kuukauteen lasketaan mukaan vain ne kuukaudet, jolloin opiskelija on saanut opintorahaa. Käytettävien tukikuukausien määrää eivät vähennä ne kuukaudet, jolloin opiskelija on saanut ainoastaan asumislisää tai -tukea. Opiskelijan on kuitenkin muistettava seurata tulorajojaan välttyäkseen takaisinperinnältä. Vaikka opiskelija nostaisi vain asumislisää, saa hän näiden kuukausien aikana ansaita enintään 660 euroa kuukaudessa. (Kela 2008[viitattu 24.5.2008].)

Yksi lukuvuosi vastaa yhdeksää tukikuukautta. Tukea voi kuitenkin hakea useammille kuukausille, esimerkiksi kesäksi, jos suorittaa opintopisteitä myös oppilaitoksen kesäloman aikana. Tukea kesän ajaksi haetaan erillisellä lomakkeella Kansaneläkelaitokselta. (Kela 2008[viitattu 24.5.2008].)

Opintoihin voi hakea myös tukiajan pidennystä. Pidennystä on mahdollista saada korkeintaan yhdeksäksi kuukaudeksi. Tukiajan pidennyksen saamiseksi on opiskelijalla oltava siihen hyvä syy, kuten sairastuminen tai jokin muu painava asia. Opiskelijalla täytyy olla opintoja suoritettuna ennen kuin hän voi saada tukiajan

pidennystä. Opintoja saa tässä tapauksessa olla jäljellä ainoastaan 75 opintopistettä. (Kela 2008[viitattu 24.5.2008].)

2.2.5 Tukikuukauden palautus

Jos opiskelija huomaa tulojensa ylittävän vapaan vuositulon rajan, kannattaa opiskelijan palauttaa liikaa maksetut tuet. Näin vältytään takaisinperinnältä ja sen korolta. (Kela 2008[viitattu 18.9.2008].) Koron periminen perustuu opintotukilakiin (Karjalainen 2005). Yksi vapaaehtoisen palauttamisen eduista on, että palautetun tukikuukauden saa myöhemmin käyttöönsä. Jos tuki peritään takaisinperinnän kautta, ei se enää palaudu opiskelijan tukikuukausiin. Vapaaehtoisessa palauttamisessa opiskelija voi myös valita ne kuukaudet, joilta hän haluaa tukea palauttaa. (Kela 2008[viitattu 18.9.2008].)

Tuen palauttaminen on helppoa, sillä sen voi tehdä sähköisesti Kelan Internetsivujen asiointipalvelussa. Palvelua varten tarvitaan joko verkkopankkitunnukset tai sähköinen henkilökortti. Asiointipalvelu opastaa, mitkä kuukaudet opiskelija voi palauttaa, ja miten palautus vaikuttaa vuositulorajaan. Valittuaan haluamansa palautukset, opiskelija voi suorittaa maksun joko heti verkkopankissa tai tulostaa itselleen tarvitsemansa tiedot, jotta maksu onnistuu myöhemmin. Kelalta voi myös tilata maksulomakkeen postitse. Palautusilmoitus onnistuu myös opintotuen olosuhdemuutoslomakkeella. Lomake on toimitettava tukivuotta seuraavan vuoden maaliskuun puoliväliin mennessä mihin tahansa Kelan toimistoon. (Kela 2008[viitattu 18.9.2008].)

Vuosituloraja määräytyy maksettujen tukikuukausien lukumäärän perusteella (Kela 2008[viitattu 18.9.2008]). Mikäli vuosittaisen vapaan tulon määrä jää alle tulorajan tai juuri sen suuruiseksi, ei se vaikuta tuen maksamiseen (Karjalainen 2005). Tuloina huomioidaan kaikki veronalaiset ansio- ja pääomatulot ilman vähennyksiä. Myös toimeentuloon tarkoitettut apurahat sekä ulkomaantulot otetaan huomioon. Ulkomaiseen opiskelijavaihtoon tarkoitettua apurahaa ei kuitenkaan lasketa vuosituloihin mukaan. Opiskelija voi tarkistaa oman tulorajansa Kelan sivuilta

löytyvien laskentaohjelmien avulla. (Kela 2008[viitattu 18.9.2008].) Tulot voi ansaita koska tahansa vuoden aikana (Karjalainen 2005).

Opiskelijan ei tarvitse huolehtia verottajalle ilmoittamisesta palauttaessaan liikaa maksettuja tukia. Esitötetty veroilmoitus lähetetään maaliskuussa, ja sen esitötössä on huomioitu helmikuun loppuun mennessä maksetut opintorahan palautukset. Maaliskuussa saapuneista palautuksista Kela ilmoittaa suoraan verottajalle. Näin verottaja saa tarvitsemansa tiedot ja voi vahvistaa opiskelijan lopullisen verotuksen. (Kela 2008[viitattu 18.9.2008].)

Opintotuki maksetaan takaisin samansuuruisena kuin se on opiskelijalle maksettu. Mikäli opiskelijalta on kuitattu opintotuesta jotakin muuta takaisin perittävää etuutta, kannattaa maksettava määrä tarkistaa ennen maksun suorittamista. Vuositulorajaa tarkistetaan vain, jos vapaaehtoinen palautus on tehty ajoissa eli maaliskuun loppuun mennessä. Opiskelijan vastuulla on rahojen palauttaminen määräajassa. Maksulomakkeen viivästyminen ei kelpaa määräajan ylityksen syyksi. Jos opiskelija maksaa vapaaehtoisesti tukea takaisin, ei palautusta voida mitätöidä. Määräajan umpeuduttua vapaata tuloa tarkistetaan vain, jos tuen perintä johtuu virheestä tai tukea estävän etuuden takautuvan maksamisen vuoksi. (Kela 2008[viitattu 18.9.2008].)

2.2.6 Menestyminen opinnoissa

Opintotuen saamisen edellytyksenä on opintojen eteneminen. Jos opinnot eivät etene, saattaa opiskelija joutua palauttamaan jo maksettuja tukia takaisin. Opintotuki voidaan periä takaisin, jos opiskelijalla ei ole lukukauden aikana riittävästi opintosuorituksia tai hänellä ei ole tarkoitukseen opiskella päätoimisesti. Tukien palauttaminen koskee sekä opintorahaa että asumistukea. Opintotukea ei kuitenkaan tarvitse maksaa takaisin, jos opiskelija pystyy esittämään syitä, miksi opinnot eivät ole edenneet toivotulla tavalla. Tällaisia syitä voivat olla esimerkiksi vaikea elämäntilanne tai sairastuminen. Kun huomataan, että opiskelija ei etene riittävästi opinnoissaan, hänelle lähetetään selvityspyyntö asiasta. Jos opiskelija ei vastaa selvityspyyntöön, opintotuki keskeytetään. Näin käy myös silloin, kun opiskelija ei esitä hyväksyttäviä syitä

opintojen hidastumiseen tai ei ole sovitussa määräajassa suorittanut opintoja, joita häneltä edellytetään. (Kela 2008[viitattu 18.9.2008].)

Korkeakouluopinnoissa riittäväksi etenemiseksi katsotaan 4,8 opintopisteen suorittamista kuukaudessa. Opintoviikkoina kyseinen aika on 2,7 opintoviikkoa. Jos opiskelija on lukukauden aikana suorittanut keskimäärin 4,8 opintopistettä kuukaudessa, ei maksettuja tukia peritä takaisin. Tukia ei myöskään peritä takaisin, vaikka opiskelija ei olisikaan kuluneen lukuvuoden aikana suorittanut 4,8 opintopistettä kuukaudessa, jos hän on saanut suoritettua koko opiskeluaikanaan riittävästi opintopisteitä. Jos opiskelija on suorittanut hyvin vähän tai ei lainkaan opintopisteitä lukuvuoden aikana, ei aikaisempia suorituksia kuitenkaan huomioida. Tällaisessa tilanteessa opintotuki saatetaan lakkauttaa riittämättömän opintomenestyksen vuoksi. Opintomenestystä seurataan vuosittain opintosuoritusrekisteristä sekä opiskelijoille esitettyjen tiedustelujen avulla. (Kela 2008[viitattu 18.9.2008].)

”Opintotuki pitäisi tehdä enemmän opiskelusuorituksista kuin tuloista riippuvaksi.”

”Opintotukea voitaisiin maksaa enemmän. Tulorajat voisivat olla porrastettu keskiarvon mukaan. esim jos ka on yli 3,5 saisi tienata enemmän. Tämä kannustaisi lukemaan ja soisi mahdollisuuden tienata enemmän, koska useimmilta se onnistuu. Suurella osalla niistä joiden keskiarvo on huono, johtuu se siitä, etteivät he ehdi lukea, koska ovat töissä.”

2.3 Tulorajat

Opiskelijan tulot vaikuttavat opintotuen määrään. Tulorajat kokivat muutoksen 1.1.2008, kun niitä korotettiin 30 prosentilla. (Kela 2008[viitattu 18.9.2008].) Tulorajojen noston myötä opiskelijat voivat ansaita enemmän opiskelujen ohella ja näin tulla paremmin taloudellisesti toimeen. Tämä aiheuttanee myös sen, ettei niin monen opiskelijan tarvitse maksaa opintotukea takaisin.

”Kyllä valtio on pahasti jälkijunassa opintorahan määrän sekä tulo-rajajojen suhteen. Suuri osa opiskelijoista elää köyhyysrajan alapuolella ja opintorahaa nostetaan pari kymppiä ja tulo-rajajaan nostetaan parilla sadalla. Riittääkö tämä ratkaisuksi!? EI!”

Jokaisen opiskelijan on itse pidettävä huolta omasta vuositulo-rajastaan. Vuositulo-rajaa saadaan selville laskemalla kalenterivuoden aikaiset tukikuukaudet yhteen. Tukikuukausi tarkoittaa kuukautta, jolloin on oikeutettu saamaan opintotukea. Tueton kuukausi taas tarkoittaa kuukautta, jolta opiskelija ei nosta opintorahaa. Jos opiskelija saa vain opintolainan valtiontakauksen tai asumislisän, ei kuukautta luokitella tukikuukaudeksi (Kela, Miten omat tulot vaikuttavat opintotukeen – esite 2008, 2).

Taulukko 3. Vuositulo-rajat (Kela 2008[viitattu 2.9.2008]).

Tukikuukaudet	Vuositulo-rajaa 1.1.2008 alkaen	Vuositulo-rajaa 31.12.2007 asti
1	22 330	17 170
2	21 020	16 160
3	19 710	15 150
4	18 400	14 140
5	17 090	13 130
6	15 780	12 120
7	14 470	11 110
8	13 160	10 100
9	11 850	9 090
10	10 540	8 080
11	9 230	7 070
12	7 920	6 060

1.1.2008 tapahtuneen vuositulo-rajajojen muutoksen jälkeen jokaisen tukikuukauden aikana opiskelija voi ansaita 660 euroa ja tuettomina kuukausina 1 970 euroa (Kela, Miten omat tulot vaikuttavat opintotukeen – esite 2008, 2). Jos opiskelija käyttää vuodessa yhdeksän tukikuukautta ja kolme tuetonta, voi hän vuoden aikana ansaita yhteensä 11 850 euroa menettämättä opintotukea. Sillä ei ole merkitystä, koska tulot ansaitaan kalenterivuoden aikana. Tärkeintä on, että tulo-rajat eivät ylitä.

”Vaikka tulorajoja nostettiin, olisi niitä pitänyt nostaa vielä enemmän. Töitä olisi niin paljon kuin jaksaa tehdä, mutta syyskuuhun mennessä tulorajat hakkaa vastaan.”

”Heti jos tekee töitä, menettää tuista niin paljon että töitä ei kannata käytännössä tehdä. Näin ei voi milloinkaan säästää. On väärin ettei opiskelija voi tienata rahaa säästöön. Pitäisi voida tehdä paljon enemmän rahaa aina kun siihen on mahdollisuus.”

Opintotuen saamiseen vaikuttavat kaikki veronalaiset ansio- ja pääomatulot. Tuloja ei tarvitse itse ilmoittaa Kelaan, vaan tiedot menevät verottajan kautta. Osa tuloista, kuten toimeentuloon tarkoitetut apurahat ja ulkomailta saadut tulot, on kuitenkin ilmoitettava erikseen. Opintorahaa, asumislisää ja opintolainaa ei oteta huomioon tuloina vuositulorajaa laskettaessa. On tärkeää muistaa, että tulot huomioidaan bruttona eli ennen verojen vähennystä. (Kela, Miten omat tulot vaikuttavat opintotukeen – esite 2008, 1,3.)

Taulukko 4. Opintotuen takaisinperintä (Kela 2008[viitattu 2.9.2008]).

Tulojen ylitys (euroa)	Tukikuukausia peritään
220,01-1 310,00	1
1 310,01-2 620,00	2
2 620,01-3 930,00	3
3 930,01-5 240,00	4
5 240,01-6 550,00	5
6 550,01-7 860,00	6
7 860,01-9 170,00	7
9 170,01-10 480,00	8
10 480,01-11 790,00	9
11 790,01-13 100,00	10
13 100,01-14 410,00	11
14 410,01-	12

Jos opiskelija huomaa tulojensa ylittävän vuositulorajan, voi hän palauttaa jo maksetun tuen takaisin. On opiskelijan edun mukaista palauttaa itse liikaa maksetut

tuot, jolloin opiskelija välttyy koron maksulta. Tästä on myös se etu, että opiskelija saa kyseiset tukikuukaudet uudelleen käyttöönsä. Jos opiskelija ei itse huomaa tulorajojensa ylittyneen, perii Kela liikaa maksetun tuen takaisin. Takaisinperinnässä summaan lisätään 15 prosentin korko. Opiskelija ei voi saada perittyjä kuukausia takaisin käytettäväkseen. (Karjalainen 2005.) Mikäli tuloraja ylittyy korkeintaan 220 eurolla, ei opintotukea peritä takaisin. Jos ylitys on enemmän kuin 220 euroa, perii Kela jokaista alkavaa 1 310 euroa kohden yhden tukikuukauden opintorahan ja asumislisän. Vuosien 2008 ja 2009 tulovalvonnoissa opintotuki peritään takaisin, jos tuloraja ylittyy 170 eurolla. (Kela 2008[viitattu 19.11.2008].)

”Opintotuki on riittämätön, mutta toisaalta olen kiitollinen, että sellainen järjestelmä maassamme on.”

”Minusta on hieno asia, että opintotukea ylipäättään saa. Se on mielestäni nimenomaan tuki, eikä pelkästään opintotuella kuuluisikaan tulla toimeen. Kaikki avustus opiskeluun, kuten opintotuki ja asumislisä on kotiinpäin ja pelkästään positiivista. En välttämättä ole opintotuen korottamisen kannalla, mutta sen sijaan tulorajaa saisi kyllä nostaa aika paljon.”

2.4. Eläkkeen kertyminen

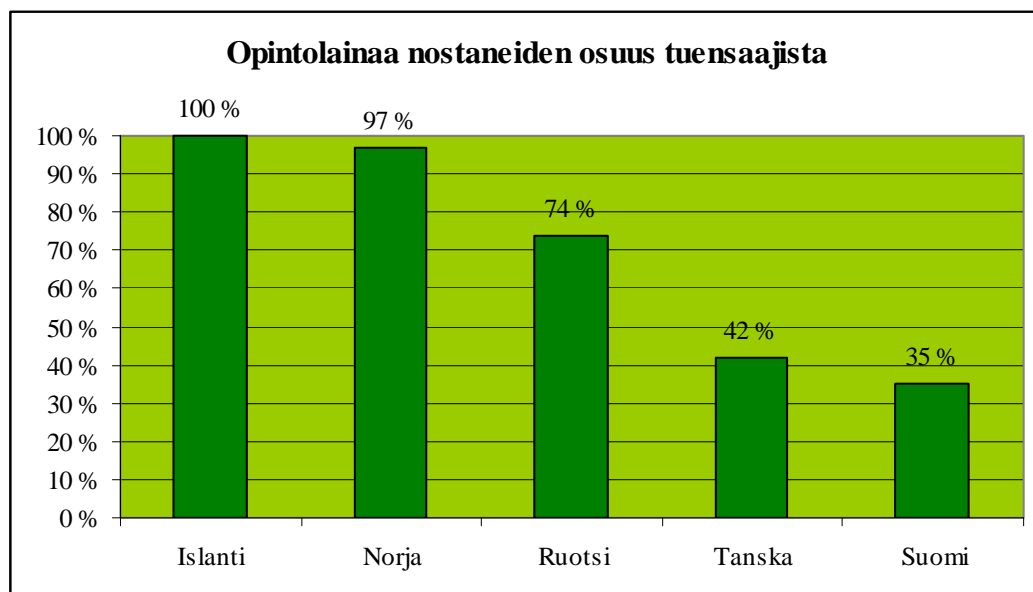
Syksyllä 2005 tutkintoon johtava opiskelu alkoi kerryttää opiskelijalle eläkettä. Valtion kustantamasta etuudesta on hyötynyt jo 250 000 opiskelijaa. Eläke kertyy sekä työtä tekemällä että opiskelemalla ja jopa molemmista samanaikaisesti. Opiskeluajalta kertyy eläkettä vastaavasti kuin 588 euron kuukausipalkkaisesta työstä. Eläkettä netotaan puolitoista prosenttia kyseisestä summasta eli noin yhdeksän euroa kuukaudessa. Työeläkeotteessa opiskeluajalta kertyneet eläkemäärät näkyvät valmistumista seuraavana vuonna. (Malk 2008.)

Etuuden saamiseksi on muutamia edellytyksiä. Opiskelijan on nostettava opintotukea Suomesta, ja työtunteja on kerryttävä. Ennen eläkkeelle jäämistä on opiskelijan ansaittava vähintään 14 125 euroa. Eläke-etu koskee ammatti-, ammattikorkeakoulu-

ja yliopisto-opiskelijoita. Päättävöitteenä on kannustaa opiskelijoita suorittamaan opintonsa loppuun. Etuuden ulkopuolelle jäävät jatko-opiskelijat, yleissivistävän koulutuksen ja ammatillisen pätevöitymisen suorittajat. (Malk 2008.)

2.5 Muut Pohjoismaat

Tutkimusten mukaan suomalainen opintotuki on Pohjoismaiden alhaisin opintorahan 15 prosentin korotuksesta huolimatta. Vielä 1990-luvulla Suomen opintotukitaso vastasi muiden Pohjoismaiden opintotukea. Tanska, Islanti, Ruotsi ja Norja ovat korottaneet opintotukiaan noin kolmanneksella viimeisen kymmenen vuoden aikana. Opintolainan määrää pienennettiin kuitenkin Ruotsissa samalla, joten kokonaiskorotus jäi viiteen prosenttiin. Lainan osuuden vähentämisellä pyritään velkaantumisen estämiseen. (Opintoraha 2008[viitattu 12.10.2008].)

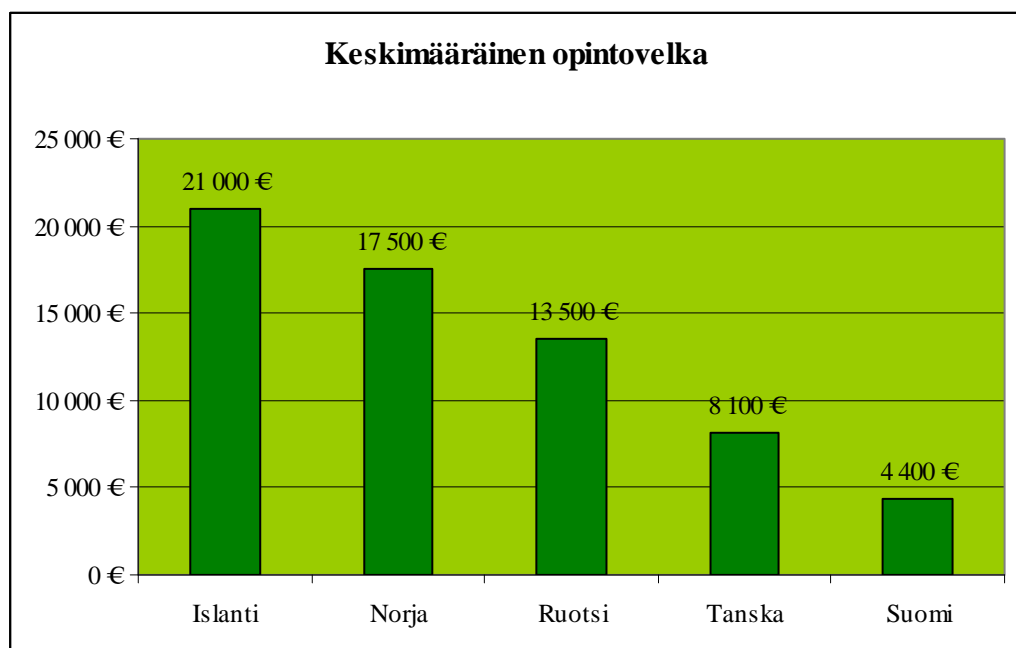
Kuvio 1. Opintolainaa nostaneiden osuus tuensaajista (Kela 2008[viitattu 21.11.2008]).

Pohjoismaissa ainoastaan Suomessa maksetaan asumistukea opiskelijoille. Siitä huolimatta kokonaistukimäärä on alhaisin. Kärkisijaa hallitsee Norja yli tuhannen euron kuukausittaisella tuella. Muissa pohjoismaissa opintotukijärjestelmä on lainapainotteinen, kun taas Suomessa lainan osuus opintotuesta on vähäisempi. Jos opintolainan osuus jätetään huomiotta, on ainoastaan Tanskassa opintoraha suurempi

kuin Suomessa. Tanskalaiset opiskelijat saavat opintorahaa noin 607 euroa, minkä lisäksi heillä on oikeus myös opintolainaan. (Hakaoja 2005.)

”Opintotuki ihan ok, mut asumistuki sais olla isompi (tai siis jompi kumpi niistä). Töissä on pakko käydä opiskelun ohella. Työ vie paljon voimia ja aikaa, sen takia opiskelun laatu kärsii. Ei ehdi levätä kunnolla, kun kaikki viikonloput pitää käydä töissä. Kuitenkin on hyvää muista että monissa maissa ei saa mitään tukea opiskelun aikana, ja opiskelukin saattaa olla maksullinen.”

Vanhempien luona asuminen vaikuttaa opintotukeen maakohtaisesti. Ruotsissa ja Norjassa vanhempiensa luona asuva opiskelija saa saman tuen kuin itsenäisesti asuva. Tanskassa ja Islannissa tuen määrä vähenee kolmanneksella, kun taas Suomessa tuki puolittuu tällaisen opiskelijan kohdalla. Islannissa vuositulorajat ovat alhaisemmat kuin Suomessa, mutta muualla Pohjolassa rajat ovat huomattavasti korkeammat. Opintotukijärjestelmien vertailu ei kuitenkaan ole helppoa, sillä eri maiden käytännöt vaihtelevat. Suomessa opintolainoja myöntävät tavalliset pankit muun liiketoimintansa ohessa, kun taas Ruotsissa opintolaina myönnetään valtion ylläpitämästä rahastosta. (Hakaoja 2005.)

Kuvio 2. Keskimääräinen opintovelka (Kela 2008[viitattu 21.11.2008]).

Koska muissa pohjoismaissa opintotukijärjestelmä perustuu pääosin opintolainaan, ovat opiskelijoiden opintovelat huomattavasti suurempia kuin Suomessa. Islannissa opintotuki koostuu ainoastaan opintolainasta, joten keskimääräinen opintovelka on yli 20 000 euroa. Tanskassa ja Suomessa opintorahat ovat suurimmat, ja opiskelijoiden lainamäärät pienempiä kuin muissa Pohjoismaissa.

“Well, I am a foreign student and I do not get financial support, Even If I will get support, it will not be enough for me because I like to keep a certain level of living. I get all the money I need from work and my studies is going fine. I am satisfied with the free educations which I get from Finland and it is enough for me.”

3 OPINTORAHA

3.1 Opintorahan historia ja nykyhetki

Opintoraha tuli osaksi opintotukea vuonna 1972 (Kela 2008[viitattu 11.10.2008]). Se on pysynyt jo monta vuotta samalla tasolla. Vaikka elintaso on noussut ja kulut muutenkin lisääntyneet, ei korkeakouluopiskelijan opintorahaa ole korotettu. Vuonna 1995 sitä jopa alennettiin. Vuonna 2006 monet järjestöt ja opiskelijakunnat aloittivat suuren kampanjan ”Nouse jo!” liittyen opiskelijoiden tukiin. Kampanjassa yritettiin saada opintorahaa nousemaan 15 prosenttia 1.1.2008 alkaen. Kampanjointiin kuului mielenosoituksia sekä adressin keruu. Adressin allekirjoitti 127 109 ihmistä, mielenosoitukseen puolestaan osallistui tuhansia ihmisiä. (Opintoraha 2007[viitattu 2.6.2008].)

Väitteitä Nouse jo-kampanjasta:

”Opintorahan arvo on tippunut 20 % enemmän kuin mikään muu toimeentuloa turvaava perusetuus.”

”Suomalaisen opiskelijan opintotuki on edelleen pohjoismaiden pienin.”

”58 % korkeakouluopiskelijoista elää korkeintaan 800 €:lla kuukaudessa (sisältäen asumistuen ja lainan) ja 73 % alle 1000€:lla.”

(Opintoraha 2007[viitattu 2.6.2008].)

Opintoraha ei ole noussut samassa suhteessa kuin muut etuudet. Jos opintoraha olisi noussut ansiotasoindeksin mukaisesti, olisi se ollut jo vuonna 1994 nykyrahassa mitattuna 315 euroa. Jos opintorahaa olisi korotettu samassa suhteessa kuin eläkkeitä, olisi opintoraha 359 euroa. (Opintoraha 2007[viitattu 3.10.2008].) Alla olevasta taulukosta näkee kuinka opintorahan ostovoima on laskenut, samalla kun muut vastaavat perustoimeentuloa turvaavat etuudet ovat nousseet. Taulukossa on vuosien 1993 ja 2005 etuudet, joten syksyn 2008 opintorahan 15 prosentin korotus ei siinä näy.

Taulukko 5. Perustoimeentulon turvaavien etuuksien kehittyminen (Opintoraha 2007[viitattu 3.10.2008]).

	Kansan- eläke	Työttömän perusturva	Vähimmäis- päiväraha	Toimeentulon- perusosa	Opinto- raha
Vuonna 1993	417 €	419 €	266 €	334 €	264 €
Vuonna 2005	505 €	500 €	380 €	379 €	259 €
Reaalimuutos- prosentti	3,3	1,6	21,9	-3,2	-20

”Opiskelijat on köyhiä mutta käsite on suhteellinen. Oikeasti köyhät Suomessa eivät käy juhlimassa kuten melko monet opiskelijat käyvät. Ruokaa saa halvalla koulusta ja muutenkin pärjää. Ainahan sitä rahaa olisi mukava enemmän ilmaiseksi valtiolta saada, mutta kyllä monet valittavat turhasta.”

” Olen kyllästynyt miettimään, voinko ostaa jogurttia.”

Opintorahan korotuksen uskottiin helpottavan opiskelijoiden arkea huomattavasti. Silti SAMOK ry eli Suomen ammattikorkeakouluopiskelijakuntien liitto on huolissaan opintorahan ostovoimasta. Kuluttajahinnat ovat nousseet 29 prosenttia vuodesta 1992. Tämä tarkoittaa sitä, että opiskelijan ostovoima on opintorahan korotuksen jälkeen vielä kymmenen prosenttia miinuksella. SAMOK ry toivookin, että opintotuki sidottaisiin elinkustannusindeksiin. Tällöin opiskelijoiden toimeentulo olisi turvattu, vaikka elinkustannukset kuten vuokra ja ruoan hinta nousisivatkin. (Hyppänen & Murto 2008.)

”Opintotuen tuleva korotus on olematon siihen nähden kuinka paljon kaikki muut kulut nousevat koko ajan. Erityisesti ruuan hinta sekä kaupassa että koulussa tulee nousemaan. ”

”Toimeentulo on melko niukkaa, jatkuvasti täytyy miettiä voiko ostaa muutakin kuin täysin välttämättömiä asioita. Opintotuki on aivan liian pieni, eikä korotus juuri tuo helpotusta asiaan, yleisen elämisen kallistumisen myötä.”

3.2 Opintorahan suuruus

Vuoden 2008 alussa julkaistiin tiedote opintorahan ja opiskelijoiden tulorajojen nostamisesta. Opintorahaa korotetaan 15 prosenttia 1.8.2008 alkaen. Taulukossa kuusi on havainnollistettu sitä, kuinka paljon opintoraha muuttuu kussakin ryhmässä. Itsenäisesti asuva yli 20-vuotias opiskelija saa syksystä lähtien opintorahaa 298 euroa kuukaudessa. Aikaisemmin opintoraha on ollut vastaavassa tilanteessa 259,01 euroa.

Opintorahan määrään vaikuttavat hakijan ikä, asumismuoto, siviilisääty, opiskelijan tulot ja jossain tapauksissa myös vanhempien tulot. Opiskelija ei voi saada opintorahaa ennen kuin on täyttänyt 17 vuotta. Opiskelija siirtyy korkeampaan tukiluokkaan aina sen kuukauden alusta, jolloin määrätty ikä täyttyy. (Kela, Opiskelijalle – esite 2008, 4.) Opiskelija, joka on syntynyt maaliskuun 15 päivä, saa suurempaa tukea jo maaliskuulta eikä vasta seuraavan kuukauden alusta.

”Maltan tuskin odottaa valmistumista, jotta pääsen vihdoin ja viimein elämään kuten normaalit ihmiset.”

”Nykyään iketään ihan turhaan että opintotukea pitäisi nostaa, monet käyvät töissä, ja opintotuki on mielestäni riittävä jos vielä ottaa lainaakin. Ollaan todella mukavuuden haluisia.”

”Lomia en ole pitänyt lähes yhtään opiskelun aikana. Tämä on rasittanut todella paljon psyykkisesti, mutta tähän valtio on minut pakottanut. Onneksi valmistun nyt ja pääsen töihin, joten rahahuolet ovat ohitse!”

Asuessaan vanhemmiltaan vuokratessa tai heidän omistamassaan asunnossa, opintoraha myönnetään samansuuruisena kuin vanhempansa luona asuvalle. Tämä toteutuu kuitenkin ainoastaan silloin, jos asunto sijaitsee samassa kiinteistössä kuin vanhempien vakituinen asunto. Kiinteistöllä tarkoitetaan esimerkiksi asunto-osakeyhtiötä tai tonttia. (Kela, Opiskelijalle – esite 2008, 6.)

Taulukko 6. Opintorahan määrä (Kela 2008[viitattu 2.9.2008]).

	31.7.2008 asti	1.8.2008 alkaen
Avioliitossa tai elatusvelvollinen	259,01 €	298 €
Itsenäisesti asuva 20 v. täyttänyt	259,01 €	298 €
Itsenäisesti asuva 18–19 -vuotias	259,01 €	298 €
Itsenäisesti asuva alle 18-vuotias	126,14 €*	145 €*
Vanhempansa luona 20 v. täyttänyt	105,96 €*	122 €*
Vanhempansa luona alle 20-vuotias	38,68 €*	55 €*

* voidaan korottaa vanhempien tulojen perusteella

3.3 Vähävaraisuuskorotus

Vanhempien tulot saattavat vaikuttaa joissain tilanteissa siihen paljonko opiskelija saa opintorahaa. Opintorahaan voi saada korotuksen, jos ei vielä saa suurinta mahdollista oppilaitosryhmänsä opintorahaa. (Kela 2008[viitattu 9.9.2008].) Opintorahaa voidaan korottaa, jos vanhempien tulot ovat enintään 22 769 euroa vuodessa. Jos vanhemmat ansaitsevat yli 39 000 euroa vuodessa, ei korotusta myönnetä. Oheisesta taulukosta käy ilmi, kuinka paljon opintorahaa voidaan korottaa vanhempien tulojen perusteella. (Kela, Opiskelijalle – esite 2008, 15.)

Taulukko 7. Korotettu opintoraha 1.8.2008 alkaen (Kela 2008[viitattu 2.9.2008]).

	Opintorahan korotus kuukaudessa
Vanhempansa luona asuva 17–19 vuotias	75 €
Vanhempansa luona asuva yli 20 vuotias	145 €

4 ASUMISEN TUKI

4.1 Opintotuen asumislisä

4.1.1 Yleistä

Opintotuen asumislisää maksetaan opiskelijalle, joka on oikeutettu opintotukeen. Tuki myönnetään vuokra-, asumisoikeus- tai osaomistusasuntoon. Asunto katsotaan omistusasunnoksi, jos opiskelijan, hänen puolisonsa tai heidän yhteenlaskettu omistusasunnosta on vähintään puolet - joko suoraan taikka asunnon omistavan yhtiön tai kuolinpesän kautta. Yksin tai soluasunnossa asuvat sekä lapsettomat parit kuuluvat opintotuen asumislisän piiriin. Asumislisää maksetaan vain opiskelukuukausilta, ja se on verotonta tuloa. (Ympäristöministeriö 2007[viitattu 17.9.2008].) Asumislisän saamisen edellytyksenä on opintojen riittävä edistyminen. Asumislisää haetaan opintotukilomakkeella Kelasta, ja tuki myönnetään aikaisintaan sen kuukauden alusta, jona hakemus on saapunut. (PirAMK 2008[viitattu 20.9.2008].)

Lapsiperheet kuuluvat yleisen asumistuen saajiin. Perheellisellä opiskelijalla on kuitenkin oikeus asumislisään, jos hän asuu opiskelun vuoksi vuokratussa asunnossa. Asunnon on tällöin sijaittava eri paikkakunnalla kuin perheen vakituisen asunnon. Sillä ei ole kuitenkaan väliä, asuuko opiskelija vuokraamassaan asunnossaan yksin vai lapsensa kanssa. Vakituksessa asunnossa on opiskeluaikana asuttava muita perheenjäseniä, jotta perhe voi saada asumistukea tähän asuntoon. Vakituisen asunnon ruokakuntaan lasketaan kuuluvaksi koko perhe – myös muulla paikkakunnalla asuva vanhempi sekä mahdolliset hänen kanssaan asuvat alaikäiset lapset. (Kela 2008[viitattu 18.8.2008].)

”Lapseni synnyttyä siirryin yleisen asumistuen piiriin. Minulle ei enää myönnettykään asumistukea, koska puolison tulot olivat ”liian suuret”. Tukeani siis leikattiin 200€/kk sen takia, että sain lapsen.”

Asumislisää ei myönnetä, jos opiskelija:

- asuu vanhempansa luona
- asuu samassa asunnossa oman, avio- tai avopuolison lapsen kanssa
- asuu omistamassaan tai puolison omistamassa asunnossa
- on oikeutettu oppilaitoksen maksuttomaan asuntolapaikkaan, ellei ole erityisen painavia syitä, miksi opiskelija ei voi ottaa vastaan asuntolapaikkaa
- saa aikuiskoulutustukea tai muuta etuutta, joka estää opintotuen myöntämisen
- saa eläkkeensaajien asumistukilain mukaista asumistukea tai asuu samassa asunnossa eläkkeensaajien asumistukilain mukaista asumistukea saavan puolison kanssa. (Kela 2008[viitattu 18.8.2008].)

Ulkomailla opiskeleva saa vuokralla asuessaan asumislisää samoin edellytyksin kuin Suomessa opiskeleva. Asumislisä voidaan myöntää myös ulkomailla opiskelevalle perheelliselle, vaikka hän asuisikin lapsensa, avio- tai avopuolison lapsen kanssa samassa taloudessa. (Ympäristöministeriö 2007[viitattu 17.9.2008].) Asumislisää ei makseta oppilaitosten kesäloman ajalta. Toisinaan tukea voidaan lukuvuoden tukiajan puitteissa myöntää asuntoon, josta opiskelija on tilapäisesti poissa. Tällainen tilanne voi tulla eteen esimerkiksi harjoittelun aikana. Tukea maksetaan enintään kahdelta kuukaudelta edellyttäen, että opiskelija maksaa itse asuntonsa vuokran tältä ajalta. Jos harjoittelu osuu lukuvuoden tukiajan ulkopuoliselle ajalle, ei tukea myönnetä. (Kela 2008[viitattu 18.8.2008].)

”Opiskelijoiden pitäis asua joko murjussa tai monen muun kanssa.”

4.1.2 Asumislisän määrä

Asumismenoina huomioon otetaan vuokra, käyttövastike sekä vuokrasopimuksen mukainen kiinteä vesi-, sähkö- tai kalustemaksu. Kulutuksen mukaan määräytyvät maksut eivät sisälly asumismenoihin. Myöskään sauna-, puhelin- tai muita erillismaksuja ei huomioida. Jos samassa asunnossa asuu useampi henkilö, jaetaan hyväksyttävät asumismenot asukkaiden kesken. Asumismenot puolitetaan aina, jos

kyseessä on avio- tai avoliitto tai rekisteröity parisuhde. (Ympäristöministeriö 2007[viitattu 17.9.2008].) Samassa asunnossa asuvat eri sukupuolta olevat henkilöt katsotaan aina puolisoiksi, ellei hakija toisin todista. Myös asumismenot jaetaan aina tasan puolisoitten välillä, elleivät he esitä muuta selvitystä menojen todellisesta jakautumisesta. (Kela 2008[viitattu 18.8.2008].)

”Asumislisä on ehkä suurin ongelma tällä hetkellä. Voit saada maksimissaan ~200e/kk ja vuokrat ovat nykyään helposti 350-400e/kk. Tämän vuoksi opintorahaa joutuu käyttämään suurimmaksi osaksi jo pelkästään vuokranmaksuun.”

Joissain tilanteissa jakoperusteet poikkeavat edellä mainitusta. Jos asukkailla on erilliset vuokrasopimukset, myönnetään asumislisä sopimusten mukaisesti. Alivuokralaissuhteen ollessa kyseessä määräytyvät asumismenot vuokrasopimuksen mukaan. Päävuokralaisena olevan vuokranantajan asumiskuluista vähennetään alivuokralaisen maksamat asumismenot. Mikäli asukkailla on yhteinen vuokrasopimus, mutta asukkaiden käytössä olevat asuinpinta-alat eroavat toisistaan, on liitteenä toimitettava sopimus asumismenojen jakamisesta. Sopimuksessa on oltava kaikkien asukkaiden allekirjoitukset. Jos asunnossa asuu useita opiskelijoita, on jokaisen haettava erikseen asumislisää oman asumismeno-osuutensa perusteella. (Kela 2008[viitattu 18.8.2008].)

Suomessa opiskelevan henkilön asumislisä kattaa 80 prosenttia hyväksyttävistä asumismenoista. Asumislisän korvausprosentti oli aikaisemmin 75 prosenttia, josta sitä laskettiin 67 prosenttiin vuonna 1995. Nykyiselle tasolle se nostettiin vuonna 2000. (Kela 2008[viitattu 18.8.2008].)

”Asumiskulut ovat koko ajan nousseet ja mielestäni on kohtuutonta ajatella että opiskelevan (ja siinä ohella myös töitä tekevät) aikuisen pitäisi jumittautua 10 neliön ”itsemurhayksiöön” koko opintojensa ajaksi.”

”Vielä tulee jotenkuten toimeen ilman työssäkäyntiä kun asuu pienessä kaupungissa jossa vuokrat on alhaiset. Jos asuu isommalla paikkakunnalla niin asumislisä vaikuttaa onnettomalta, jos joutuu vuokraamaan yksityiseltä asunnon.”

Jos kuukausivuokra jää alle 33,63 euron, ei tukea makseta. Myöskään yli 252 euron kuukausivuokran ylittävästä osasta ei saa tukea, joten opintotuen asumislisän määrä on 26,90 – 201,60 euroa kuukaudessa. Jos opiskelija asuu vanhemmaltaan vuokratuissa tai vanhempansa omistamassa asunnossa, on asumislisän enimmäismäärä 58,87 euroa kuukaudessa. Mikäli vanhemmalta vuokrattu tai vanhemman omistama kiinteistö sijaitsee samassa kiinteistössä kuin vanhemman vakituinen asuinpaikka, myönnetään opintoraha samansuuruisena kuin vanhemman luona asuvalle. Samalla kiinteistöllä tarkoitetaan samaa tonttia tai samaa asunto-osakeyhtiötä. Jos vanhempi tai vanhemmat omistavat asunnosta vähintään puolet, katsotaan asunto vanhemman omistamaksi. (Kela 2008[viitattu 18.8.2008].)

”Minusta asumislisä saisi olla verrannollinen vuokraan kaikissa tapauksissa. Itse en saa asumislisää kuin n. 50 €, koska vanhempani omistavat asunnon. Se ei tarkoita, ettei tarvitse maksaa asunnosta mitään. Minulla on ihan normaali vuokra, koska muuten he jäisivät miinukselle. En ymmärrä miksi en saa asumislisää, vaikka sitä selvästi tarvitsen. Vanhempien omistama kämpä ei ole mikään syy.”

”En jää koskaan plussalle, koska vuokra vie kaiken tukirahani. Onneksi minulla on säästöjä. Kesäloma-ajat kuluvat töitä tehdessä, muuten en pärjäisi millään. En halua tehdä töitä koulun lomassa, koska silloin koulutyöt kärsivät ja en saa välttämättä kaikkia mahdollisia opintopisteitä.”

Ulkomailla opiskelevan ja vuokralla asuvan asumistuki eroaa Suomessa opiskelevan tuesta. Lukuun ottamatta muutamia alhaisen vuokratason maita, on asumislisä kuukaudessa 210 euroa. Kuukausittaisten asumismenojen on kuitenkin oltava vähintään 33,63 euroa. Ulkomailla opiskelevan asumislisä on vakiomääräinen, eikä

sen suuruus määräytyy todellisten asumismenojen perusteella. (Kela 2008[viitattu 18.8.2008].)

4.1.3 Asumislisän tarkastaminen

Asumislisä tulee tarkistaa aina asunnon, asukkaiden määrän tai perhesuhteiden muuttuessa. Myös asumismenojen muutos vaikuttaa asumislisän määrään, joten tarkistus tehdään myös tässä tapauksessa. Tarkistuksessa ja tuen lakkauttamisessa noudatetaan niin sanottua 18 päivän sääntöä. Eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta uusi tuen määrä tulee voimaan siinä kuussa, jonka aikana muuttunut olosuhde on ollut voimassa vähintään 18 kalenteripäivän ajan. Jos muutos kuitenkin tapahtuu 15. päivä tai myöhemmin, tuki tarkastetaan tai lakkautetaan seuraavan kuun alusta, koska uusi olosuhde ei ole kestänyt 18 päivää edellisen kuukauden aikana. (Kela 2008[viitattu 2.9.2008].)

Suurimmat opiskelija-asuntojen ylläpitäjät ilmoittavat vuokratietonsa suoraan Kelaan. Sisään- tai poisuudosta on aina ilmoitettava. Asumislisää haettaessa on hakemukseen liitettävä vuokrasopimuksen jäljennös sekä kuitti viimeksi maksetusta vuokrasta. Asumislisän T-lomaketta ei tarvita. Kun asumislisän myöntämisestä tai tarkistamisesta tulee kuluneeksi vähintään kaksi vuotta, lähetetään Kelasta asumislisän saajalle selvityspyyntö tukioikeuden tarkistamiseksi. Jos tähän selvityspyyntöön ei saada vastausta, asumislisä lakkautetaan. (Kela 2008[viitattu 2.9.2008].)

Keskeyttäessään opintonsa opiskelija siirtyy asumistuen piiriin. Tähän tarvitaan kuitenkin oppilaitoksen todistus, jotta keskeytys voidaan varmistaa. Korkeakouluopiskelija voi keskeytyksensä vuoksi saada yleistä asumistukea ainoastaan lukuvuoden alusta (1.1 tai 1.8). Opiskelija ei voi tällöin ilmoittautua läsnä olevaksi. Opintotukioikeuden päättymisen todistetaan esimerkiksi opintotukipäätöksellä (lakkautuspäätös puutteellisen opintomenestyksen vuoksi) tai sairauspäivärahapäätöksellä. Yleinen asumistuki lakkautetaan, jos opiskelijalle myöhemmin syntyy oikeus opintotukeen ja sen myötä asumislisään. (Kela 2008[viitattu 2.9.2008].)

4.1.4 Asumislisän tuloharkinta

Asumislisää haettaessa saajan omat tulot otetaan huomioon vuositulomallin mukaisesti. Jokainen kuukausi, jolta korkeakouluopiskelija saa asumislisää, on 660 euron tukikuukausi. Oman tulot tulee ottaa huomioon näiltä kuukausilta, vaikka asumislisäkuukaudet eivät tukikuukausia kulutakaan. (Kela 2008[viitattu 2.9.2008].)

Hakijan vanhempien tulot vaikuttavat asumislisään vain, jos opiskelija on perheetön ja alaikäinen sekä opiskelee toisella asteella. Mikäli opiskelija asuu samassa asunnossa avio- tai avopuolison tai rekisteröidyn parisuhteen toisen osapuolen kanssa, otetaan heidän tulonsa huomioon asumislisää myönnettäessä. Tuloiksi lasketaan puhtaat ansio- ja pääomatulot, joista on tehty luonnolliset vähennykset. Myös opintoraha sekä muut veronalaiset etuudet lasketaan mukaan. Ulkomailta saadut tulot huomioidaan, jos ne Suomessa ansaittuina olisivat veronalaisia. (Kela 2008[viitattu 2.9.2008].) Opintotuen asumislisään on tulossa muutos vuoden 2009 alusta, jolloin siitä poistetaan tarveharkinta puolison tulojen perusteella. Uudistus tulee maksamaan valtiolle noin 1,8 miljoonaa euroa. (STT 2008[viitattu 30.9.2008].)

Puolison verotustietoja ei tarvitse ilmoittaa hakemuksessa, vaan Kela saa tiedot suoraan verottajalta. Tulot huomioidaan viimeksi toimitetun valtionverotuksen tietojen mukaisina. Esimerkiksi vuoden 2007 verotustiedot otetaan käyttöön tammikuusta 2009 lukien, ja myönnetyt asumislisät tarkistetaan ilman, että hakijan tarvitsee täyttää uutta hakemusta. Jos puolison tulot ovat olennaisesti muuttuneet edellisestä verotuksesta, tulee hakijan toimittaa Kelaan tieto uusista tuloista. Olennaisesti muuttuneina tuloina pidetään vähintään 20 prosentin laskua. Yhteen tai erilleen muutosta sekä puolison vaihtumisesta on ilmoitettava. Tällöin ei kuitenkaan tutkita onko tulojen muutos vähintään 20 prosenttia. (Kela 2008[viitattu 2.9.2008].)

”Olen raivoissani kelan tavasta olettaa, että yhdessä asuvat mies ja nainen ovat aina avopuolisoita tai elävät sen omaisessa suhteessa. Syrjintää. Asun toki puolisoni kanssa, mutta maksan itse oman elämiseni ja asumiseni. Halveksun sitä, ettei kela näe tällaista vaihtoehtoa.”

”Vaikka onkin asuinkumppani, niin ei se tarkoita sitä, että kuuluu ottaa asumislisä pois opiskevalta, ei avopuolisoni kuulu minua täysin elättää.”

Puolison tuloraja on 15 200 euroa vuodessa. Jokaista tulorajan ylittävää täyttä 680 euroa kohden asumislisä vähenee 10 prosenttia. Jos puolison tulot ovat 22 000 euroa vuodessa tai enemmän, ei asumislisää makseta. Puolison tulot vaikuttavat myös vakiomääräisiin asumislisiin. (Kela 2008[viitattu 2.9.2008].)

Taulukko 8. Puolison tulojen vaikutus asumislisään (Kela 2008[viitattu 2.9.2008].)

Vuositulot (euroa)	Asumislisä, prosenttia täydestä
– 15 879	100
15 880–16 559	90
16 560–17 239	80
17 240–17 919	70
17 920–18 599	60
18 600–19 279	50
19 280–19 959	40
19 960–20 639	30
20 640–21 319	20
21 320–21 999	10
22 000–	0

Taulukossa on esitetty prosentit, jonka suuruisina asumislisät myönnetään eri tuloilla. Jos opintorahan ja asumislisän yhteenlaskettu kuukausierä jää vähennyksen jälkeen pienemmäksi kuin 8,40 euroa, ei asumislisää myönnetä. Etuudet maksetaan yhden sentin tarkkuudella, jolloin puoli senttiä pyöristetään ylöspäin. Jos kyseessä on tilanne, jossa sekä vanhemman että puolison tulot vähentävät asumislisää, lasketaan vähennysprosentit yhteen. (Kela 2008[viitattu 2.9.2008].)

Opintotuen asumislisää korotettiin marraskuussa 2005. Vuokratotto nostettiin 214 eurosta 252 euroon. Asumislisän määrä nousi siis lähes seitsemän prosenttia. Korotuksesta huolimatta vuokratotto ei edelleenkään vastaa erityisesti yksityisten markkinoiden vuokratasoa. (Merimaa 2005.) Turun Ylioppilaskyläsäätiön edullisimman keittiöllä varustetun yksión kuukausivuokra on 251,59 euroa (TYS

2008[viitattu 13.10.2008]). Yksityisiltä markkinoilta vuokrattujen yksiöiden hinta vaihtelee 300 eurosta aina 500 euroon. Opiskelija-asunnoissa sähkö, vesi ja Internet kuuluvat vuokraan, kun taas muissa vuokra-asunnoissa nämä maksut tulevat usein vielä vuokran lisäksi.

4.2 Yleinen asumistuki

Opiskelija kuuluu yleisen asumistuen piiriin, jos hänellä ei ole oikeutta opintotukeen puutteellisen opintomenestyksen, sairauspäivärahaan oikeuttavan työkyvyttömyyden, elatusvelvollisuuden tai opintotukiajan päättymisen vuoksi. Asumistukea voidaan maksaa itsenäiseen asuntoon tai osaan asuntoa. Tuen suuruuteen vaikuttavat

- ruokakunnan asumismenot
- asunnon koko, ikä, varustetaso ja sijaintikunta
- ruokakunnan jäsenten kuukausitulot ja omaisuus.

Asumistukea haetaan Kelan toimistoista. Tuki myönnetään aikaisintaan hakemuksen jättämistä edeltävän kuukauden alusta. Asumislisän lailla yleinen asumistuki ei kata kaikkia asumismenoja. Maksimimäärä on 80 prosenttia kohtuullisista asumismenoista, jotka ylittävät perusomavastuun. Perusomavastuu ja kohtuulliset asumismenot vahvistetaan valtioneuvoston toimesta vuosittain. Jos tulot ylittävät valtioneuvoston vahvistaman enimmäismäärän, ei tukea myönnetä. Yleistä asumistukea maksetaan koko vuodelta. (Kela 2008[viitattu 1.10.2008].)

Laskennassa huomioidaan myös asuntojen enimmäispinta-alat. Mikäli asunnon pinta-ala tai asumiskustannukset ylittävät vahvistetut rajat, lasketaan asumistuki enimmäismäärien perusteella eikä todellisia asumismenoja tai pinta-alaa huomioida. Asumistuki on verotonta tuloa, ja se rahoitetaan valtion varoista. (Kela 2008[viitattu 2.9.2008].)

”Omistusasunto tekee elämän erittäin vaikeaksi. Ei saa tukia, puolison tulot vaikuttavat. Töitäkään ei voi tehdä kun tuloraja on kaikille sama!”

”Omistusasunnossa asuva ei saa minkäänlaista asumistukea, mikä on mielestäni väärin. Kelasta on suoraan ilmoitettu, että myy ja mene vuokralle.”

Tilapäiset tulot, kuten asevelvollisen päiväraha, eivät vaikuta asumistuen saamiseen. Myöskään opintotukea ei lasketa bruttokuukausituloihin. Omaisuutena huomioidaan sekä hakijan että muiden ruokakuntaan kuuluvien omaisuudet. Käytössä olevaa asuntoa, asunto-osakkeita tai osuutta jakamattomaan kuolinpesään ei huomioida omaisuuden laskennassa. Jos ruokakuntaan kuuluu neljä henkilöä, on omaisuusraja 18 950 euroa. (Kela, Asumiseen tukea – esite 2008, 9.)

Myös lainojen korot lasketaan asumismenoiksi. Jos henkilö on ottanut asuntolainaa asunnon hankkimista tai peruskorjausta varten, hyväksytään asumismenoiksi 55 prosenttia henkilökohtaisten lainojen vuosittaisista koroista. Jos kyseessä on asumisoikeusmaksua tai osaomistukseen oikeuttavaa osamaksua varten otettu laina, ei korkoja hyväksytä asumismenoiksi. (Kela, Asumiseen tukea – esite 2008, 7.)

4.3 Opiskelija-asunnot

Opiskelija-asunnot on tarkoitettu kaikille peruskoulun jälkeisissä oppilaitoksissa opiskeleville. Suurimmilla opiskelupaikkakunnilla kannattaa asunnon etsintä aloittaa jo hyvissä ajoin ennen kuin tieto opiskelupaikan saannista on varmistunut. Kysyntä on vilkkaimmillaan syksyllä. Opiskelija-asuntoyhteisöillä on omat hakuaikinsa ja –menettelynsä. Niistä kannattaa ottaa selvää jo etukäteen. (Allianssi 2008[viitattu 22.9.2008].)

Hakijoista muodostetaan jono asumistarpeen mukaan. Perheelliset hakijat menevät yksin tai puolison kanssa muuttavien edelle. Myös hakijan taloudellinen tilanne vaikuttaa siihen, miten suureksi hänen asunnontarpeensa katsotaan. Soluasuntoon on usein helpointa päästä. Yksiöihin pääsee monesti vain sisäisen haun kautta. Useimmissa opiskelija-asunnoissa voi asua jopa kaksi vuotta valmistumisen jälkeen. (Allianssi 2008[viitattu 22.9.2008].)

Merkittävimpiä opiskelija-asuntojen tuottajia ja ylläpitäjiä ovat opiskelija-asuntoyhteisöt, joilla on noin 65 000 opiskelija-asuntoa noin 40 paikkakunnalla. Asuntojen koot vaihtelevat. Soluasunnoissa jokaisella asukkaalla on oma huone, mutta muut tilat ovat yhteisiä. Osa asunnoista on mahdollista vuokrata valmiiksi kalustettuna. (Allianssi 2008[viitattu 22.9.2008].)

Turussa opiskelija-asunnoista vastaa TYS eli Turun Ylioppilaskyläsäätiö. TYS perustettiin vuonna 1966 Turun yliopiston ylioppilaskunnan toimesta. Tällä hetkellä sillä on yli 7 000 asuntoa niin Turussa kuin Raumallakin. Kyseisiin opiskelija-asuntoihin voivat hakea kaikki Turussa ja Turun lähikunnissa tai Raumalla olevien peruskoulun jälkeisten oppilaitosten ja korkeakoulujen opiskelijat. Kun opinnot päättyvät, myös vuokraoikeus loppuu. Korkeakouluopiskelijat voivat kuitenkin jatkaa asumista vielä valmistumisenkin jälkeen enintään kahden vuoden ajan. (TYS 2008[viitattu 2.10.2008].) Turun Ylioppilaskyläsäätiöllä on olemassa asuntoja jokaisen tarpeisiin aina kolmen hengen soluasunnoista isoihin perheasuntoihin. Viime vuosina soluasuntoja on muutettu yksioiksi ja perheasunnoiksi, mikä on lisännyt asuntojen määrää (Terho 2006, 178).

Kaikille Turkuun tai Raumalle valituille opiskelijoille lähetetään automaattisesti hakukaavake säätiön asuntoihin. Turussa asuntotilanne ei ole läheskään niin hankala kuin pääkaupunkiseudulla. Siitä huolimatta joka syksy on useita opiskelijoita vailla asuntoa, ja TYS onkin joutunut turvautumaan hätämajoitukseen. Opiskelijoita on yöpynyt esimerkiksi yliopiston suomen kielen laitoksen sohvalla. Aikaisemmin hakijamäärä on ollut noin 3 000 hakijaa vuodessa, mutta vuonna 2004 hakijoita oli huippumäärä, yhteensä 5 870. (Terho 2006, 173–175.)

5 OPINTOLAINA

5.1 Opintolainan elämänkaari

”Ilman opintolainaa ei mitään toivoa säilyä hengissä!”

Opintolaina tuli markkinoille ensimmäisen kerran vuonna 1959, jolloin valtion takaamia lainoja alettiin myöntää harkinnanvaraisesti. Vuonna 1969 korkotukilainat otettiin käyttöön. Varsinainen opintotukijärjestelmä sai kuitenkin alkunsa vuonna 1972, kun korkojen noustessa pankit kieltäytyivät lainan myöntämisestä. Opintotuki pysyi pitkään lainapainotteisena, vaikka tarkemmin sanoen laina itsessään ei ole valtion myöntämä etuus, ainoastaan sen takaus on osa opintotukea. (Kela 2008[viitattu 18.9.2008].)

Aikaisemmin opiskelijoiden oli lähes pakko ottaa lainaa tullakseen toimeen taloudellisesti. Opintolainan osuus opintotuen määrästä oli suurempi kuin nykyään. Vastaavasti opintoraha ja asumislisä olivat pienempiä. Valtio tuki opiskelijoita maksamalla lainalle korkotukea opiskelujen aikana sekä puolentoista vuoden ajan valmistumisen jälkeen. Opintotukijärjestelmän uudistuksen myötä opintolainan asema muuttui. Se täydentää yhä opintotukea, mutta opintotuki on muuttunut enemmän opintorahapainotteiseksi. Lisäksi valtion korkotuki poistui. (Lehtinen 1999, 11.)

Nykyisissä markkinaehtoisissa opintolainoissa pankki ja opiskelija sopivat keskenään korosta. Opintolainojen vertailu kannattaa, koska niissä on pankkikohtaisia eroja. Hintarojen kavennuttua viime vuosina on kokonaiskorko samalla hieman noussut. Opintolainaa suunniteltaessa ei kannata kiinnittää huomiota pelkästään pankkikohtaiseen marginaaliin, sillä se ei kerro lainan korosta koko totuutta. Kokonaiskorko saadaan matemaattisella laskukaavalla, jossa huomioidaan lainamäärä, lyhennysaikataulu sekä koron suuruus. Todellinen vuosikorko sisältää myös lainan nostoon ja sen hoitamiseen liittyvät kulut. (Härkönen 2008.)

Opintolaina on viime vuosina menettänyt suosiotaan. Alun perin opintolainasta puhuttiin halpana rahana, mutta nykyään kaikkine korkojen osituksineen se vastaa kuluiltaan jo melkein kulutusluottoja (Lassi 2007). Kauppalehti (12.2.2007) kirjoittaa opintolainan korkojen jäävän kuitenkin huomattavasti kulutusluottoja alhaisemmaksi. Tyypillinen opintolaina vastaa koroiltaan asuntolainojen korkotasoa. Lainan korko sidotaan joko pankin omaan prime-korkoon tai euriboriin.

”Opintotuen pienuus pakottaa ottamaan lainaa, jos haluaa suoriutua opinnoista kunnialla. Ompahan jotain tekemistä valmistuttuani työttömäksi: lainan takaisin maksaminen.”

Viime vuosina opintolainakanta on pysynyt tasaisesti noin 1,4 miljardin euron luokassa. Nuorten epävarmuus tulevaisuudesta vähentää lainanottohaluja. Monet kokevat, että opintolainaa otetaan vain päivittäisten menojen kattamiseen, ja juuri sitä osaa elämästä ei haluta rahoittaa velkarahalla. Suurempien ostosten kohdalla velkaa otetaan, mutta useimmille opintolaina ei ole vaihtoehto tässäkään vaiheessa. Nuorten suosimat luottomuodot ovat erilaiset korttiluotot ja perinteiset vakuudelliset ja vakuudettomat kulutusluotot. (Kauppalehti 12.2.2007.)

”Itse nostan opintolainaa koska tiedän saavani tulevaisuudessa kun valmistun niin todella paljon töitä.”

Keskisuomalainen (13.8.2008) kirjoittaa opiskelijoiden haluavan välttää velkaantumista opiskeluaikana. Monet suunnittelevat asunnon ostoa valmistumisen jälkeen, ja pankkilainan ottaminen koetaan vaihtoehdoksi vasta tässä tilanteessa. Opintolainan ottaminen saattaa kuitenkin olla opiskelijan kannalta järkevintä, koska opiskelutahti ja vaatimukset kiristyvät koko ajan. Opintojen suorittaminen säännöllisen työn ohella saattaa käydä liian rankaksi.

”Opiskelut kärsivät aina työnteosta. Ja opintolainaa yritän välttää, tietäen että jossain vaiheessa pamahtaa iso asuntolaina niskaan ja sitä maksellaan pitkään.”

”Opiskelijoiden asema yhteiskunnassa ei ole tasavertainen, sillä olemme ainoa ryhmä, joka on velvoitettu ottamaan velkaa pystyäkseen turvaamaan perustoimeentulonsa. Opiskelijat pyrkivät edistämään mahdollisuuksiaan turvata taloudellista asemaansa jatkossa: sen sijaan työttömät eivät ole velvoitettuja esimerkiksi elämään velaksi taloudellisen epäaktiivisuutensa vuoksi vaan yhteiskunta turvaa heille sosiaalietuuksien muodossa velattoman toimeentulon. Ilman velkaa opiskelijalla ei ole realistisia mahdollisuuksia tulla toimeen, valitettavasti. Tämä saa monet harkitsemaan tarkkaan, kauanko opiskelee vai opiskeleeko ollenkaan.”

Lainanotto on yliopisto-opiskelijoiden keskuudessa harvinaisempaa kuin ammattikorkeakouluissa opiskelevien. Noin viidennes kaikista opiskelijoista nostaa opintolainaa. Opiskelijoiden määrä on pysynyt viime vuosina samana, mutta silti opintolainaa nostaneiden määrä vähenee koko ajan. Kolme vuotta sitten opintolainaa nosti 88 000 opiskelijaa, kun luku viime vuoden lopulla oli jo lähes 10 000 vähemmän. Miesten lainanotto on harvinaisempaa kuin naisten. Naiset nostivat viime vuoden opintolainoista 60 prosenttia. Syynä tähän on pidetty miesten mahdollisesti parempia palkkatuloja jo opiskeluaikana. (STT 21.7.2008[viitattu 24.9.2008].)

Opintolainaa on yritetty tehdä opiskelijoiden kannalta houkuttelevammaksi muun muassa verovähennysmahdollisuuden avulla. Tämä koskee kuitenkin vain opiskelijoita, jotka aloittivat opintonsa lukuvuonna 2005–2006 tai sen jälkeen. Lisäksi lainaa on nostettava vähintään 2 500 euroa, jonka ylittävästä osasta kyseisen vähennyksen vasta saa tehdä. Vähennyksen määrä on 30 prosenttia. Opinnot on myös suoritettava loppuun tutkinnon määräajan puitteissa. (Kela 2008[viitattu 2.9.2008].)

Vähennyksen määrä on vuodessa enintään niin suuri kuin saman vuoden aikana takaisinmaksettu lainaosuus. Suuremman lainan ottajalle on enemmän hyötyä verovähennyksestä. Lainaa voi nostaa yhdeksältä kuukaudelta vuodessa, joten yhden lukuvuoden lainasummasta verovähennysosa on 60 euroa. Mikäli taas täyttä lainaa nostaa esimerkiksi kuudelta vuodelta, on verovähennyksen määrä 4 860 euroa. Verovähennyksen varsinainen hyöty riippuu kuitenkin siitä, kuinka pian

takaisinmaksu on opiskelijalle mahdollista. Opintolainojen vuosittainen korko on keskimäärin viiden prosentin luokkaa. (Matilainen & Honkonen 2005.)

5.2 Opintolainan takaus

Opintolainan takaus, kuten muutkin opintotuen muodot, myönnetään aikaisintaan hakemuksen saapumiskuukauden alusta. Lainantakaus kannattaa anoa koko opiskeluaikalle samalla, kun hakee ensimmäistä kertaa opintotukea. Opintolainan valtiontakaus myönnetään enimmäismäärän mukaisena, mutta sen voi ottaa myös pienempänä tai jättää kokonaan nostamatta. Jos opinnot keskeytyvät tai opiskelija valmistuu, lakkaa samalla myös lainan nosto-oikeus. Niiltä kuukausilta, joilta opiskelija on perunut opintotuen, ei hän ole oikeutettu lainantakaukseen. Jos opiskelijan saaman takauksen määrä nousee, on lisälainaa haettava erikseen pankista. (Kela 2008[viitattu 2.9.2008].)

Opintolaina on laskettu useissa tapauksissa opiskelijan toimeentuloksi, vaikka opiskelija ei sitä nostaisikaan. Pääsääntöisesti, jos opiskelija ei ole nostanut valtion myöntämää lainaa hänelle kuuluvia määriä, ei hän myöskään ole oikeutettu toimeentulotukeen. Lainan takausmäärä vaihtelee opiskelijan koulutustason mukaan. (Kela 2008[viitattu 2.9.2008].)

Taulukko 9. Opintolainan kuukausimäärä (Kela 2008[viitattu 2.9.2008]).

Opintolainan valtiontakauksen kuukausimäärät 1.8.2008 lukien	
Korkeakouluopiskelija	300
Aikuiskoulutustukea saava	300
Ulkomailla opiskeleva korkeakouluopiskelija	440

Maksuhäiriömerkintä opiskelijan luottotiedoissa saattaa aiheuttaa sen, että opiskelija ei voi nostaa lainaa. Opiskelijalle annetaan mahdollisuus selvittää syyt maksuhäiriömerkinnän syntyyn, sekä suunnitelmat lainan maksamiseksi. Mikäli opiskelija ei vastaa selvitykseen, tai se hylätään, kannattaa opiskelijan kääntyä sosiaalitoimiston puoleen toimeentulonsa turvaamiseksi. (Kela 2005[viitattu 25.9.2008].)

” On outoa, että laina lasketaan tueksi. Sehän pitää maksaa takaisin! Korkojen kera! Ja miksei lainaa saa jos on tienannut liikaa? Eikö juuri se todista, että on kyvykäs ja halukas sen joskus takaisin maksamaan?”

Sosiaaliviraston virallisten ohjeiden mukaan toimeentulotukea ei myönnetä, jos luottopäätöksen eväämisen syynä on maksuhäiriö (Sommers 2001). Toimeentulotuen periaatteena kuitenkin on, että tulojen jäädessä laskennallisen menonormin alle, syntyy hakijalle oikeus toimeentulotukeen. Opintolainaa ei voida laskea käytettävissä olevaksi tuloksi, mikäli lainatakaus on hylätty. (Kela 2008[viitattu 25.9.2008].)

5.3 Opintolainan nostaminen

Saatuun opintolainan takauspäätöksen opiskelija hakee lainaa valitsemastaan pankista. Pankki saa tiedon takauspäätöksestä suoraan Kelalta, joten opiskelijan ei tarvitse toimittaa takauspäätöstä pankkiin. Jos opiskelija on alaikäinen, on hänen toimitettava edunvalvojen kirjallinen suostumus ja valtakirja pankkiin. Mikäli opintotukiaika tai opinnot ovat päättyneet, ei opiskelija voi enää nostaa opintolainaa. Opintotukipäätöksessä kerrotaan lainan nostoerät ja päivämäärät, jolloin lainan voi nostaa. Nostoerien määrä vaihtelee. (Kela 2008[viitattu 2.9.2008].)

Taulukko 10. Nostoerät (Kela 2008 [viitattu 2.9.2008]).

Oppilaitos	Nostoerät
Ulkomaisessa oppilaitoksessa opintonsa suorittavat, tieteellisiä jatko-opintoja harjoittavat, aikuiskoulutustuen saajat ja enintään 12 kuukautta kestäviä opintoja harjoittavat	Opintolainan voi nostaa kerralla, yhdessä erässä
Korkeakouluopiskelijat	Syyslukukauden lainaerä aikaisintaan 1.8. Kevätlukukauden lainaerä aikaisintaan 1.1.

Mikäli lainaeriä jää nostamatta, ne voi käyttää myöhemmin saman lukuvuoden aikana. Jos opiskelija keskeyttää opintonsa tai valmistuu lukuvuoden aikana, ei käyttämättä jääneitä lainaeriä ole mahdollista enää tämän jälkeen nostaa. Lainaa ei myöskään voi nostaa, jos opintotuki on lakkautettu puutteellisen opintomenestyksen vuoksi. Opintojen jatkuessa päätoimisina on opintotukipäätöksen mukainen lukuvuoden opintolainan nostettava kyseisen lukuvuoden aikana. Lukuvuosi alkaa 1.8. ja päättyy 31.7. (Kela 2008[viitattu 2.9.2008].)

Jos opiskelija saa takauspäätöksen alle kaksi kuukautta ennen lukuvuoden päättymistä, on nostoaikaa kuitenkin kaksi kuukautta päätöspäivästä. Kesätuen tai alle 12 kuukautta kestävä koulutuksen lainaerien nosto-ohje on edellä mainituista poikkeava. Nostoajankohdista ei ole lupa poiketa. (Kela 2008[viitattu 2.9.2008].)

Opiskelija, joka ei ole oikeutettu opintorahaan, voi kuitenkin saada lainatakauksen muutamissa tapauksissa. Jos kyseessä on 18–19 –vuotias itsenäisesti asuva, voidaan lainatakaus myöntää vanhempien tuloista riippumatta, vaikka opintoraha olisikin evätty. Oikeus opintorahaan voi päättyä myös harjoittelupalkan, oppilaitoksen maksaman apurahan tai muun opintoihin liittyvän taloudellisen etuuden vuoksi. Mahdollisuus lainatakaukseen säilyy kuitenkin näissä tapauksissa. (Kela 2008[viitattu 2.9.2008].)

5.4 Opintolainan takaisinmaksu

Lainan takaisinmaksu alkaa yleensä kahden vuoden kuluttua valmistumisesta, ja maksuun on varattu aikaa tuplasti se, mitä nostoaika on ollut (Osuuspankki 2008[viitattu 18.8.2008]). Pankki lähettää velalliselle oman ehdotelmansa takaisinmaksusuunnitelmasta noin kaksi kuukautta ennen ensimmäistä lyhennyserää. Jos lainanmaksussa ilmenee vaikeuksia, kannattaa lainanottajan ottaa yhteyttä lainan myöntäneeseen pankkiin. Mahdollisista uudelleenjärjestelyistä päättää pankki. (Lehtinen 1999, 37.)

”Lainantakaus on liian suuri, en ymmärrä miksi sitä piti korottaa kolmeen sataan. Hirvittää jo ajatella kuinka pitkään menee lainan takaisinmaksussa.”

Aikaisemmin Kela maksoi opintolainan korkoavustusta poikkeavissa elämäntilanteissa, kuten asevelvollisuuden, työttömyyden tai äitiysloman vuoksi. Vuoden 2002 kesäkuusta alkaen kaikki, joiden tulot ovat alle 775 euroa kuukaudessa, ovat oikeutettuja korkoavustukseen. Kela maksaa opintovelallisen korot ilman takaisinmaksuvelvoitetta. (IKK 2002.) Velallisen on silti lyhennettävä sovitut erät pankin maksusopimuksen mukaisesti. Puolison tulot eivät vaikuta korkoavustuksen maksamiseen, ja tulo rajaa korotetaan, mikäli maksajalla on huollettavanaan alaikäisiä lapsia. Avustusta maksetaan enintään kahdelta ja puolelta vuodelta. (Kela 2008[viitattu 2.9.2008].)

Enimmäisaika valtioneuvostolle on 30 vuotta ensimmäisestä nostoerästä alkaen. Kelan opintotukikeskus maksaa takaajana pankin saatavat, jos velallinen jättää maksamatta korot ja lyhennykset. Kela perii maksamansa lyhennykset velalliselta. (Kela 2008[viitattu 24.9.2008].) Jos velallinen laiminlyö koron tai lyhennysmaksun ja eräpäivästä on kulunut vähintään kolme kuukautta, on pankilla oikeus vaatia koko velka suoritettavaksi heti. Pankin tulee kuitenkin ilmoittaa laiminlyönnistä Kelaan vähintään kuukautta aikaisemmin. (Lehtinen 1999, 37.)

Jos perinnässä joudutaan turvautumaan ulosottoon, tulee siitä merkintä yleisiin luottotietoihin. Ensisijaisesti velalliselle pyritään sopimaan mahdollisimman joustava takaisinmaksujärjestelmä, mutta toisinaan voidaan myöntää myös maksuvapaus. Maksuvapaus voidaan myöntää vähävaraiselle, joka on joko pysyvästi työttömänä tai työttömyys on kestänyt yli viisi vuotta. (Vantaan kaupunki 2008[viitattu 2.9.2008].)

Opintojensa aikana opiskelija maksaa pankille yhden prosentin korkoa. Muu osa sovitusta korosta pääomitetaan eli lisätään lainan pääomaan. Mikäli opiskelijan maksettavaksi jäämä korko on alle 15 euroa, lisätään sekin lainan pääomaan. (Toikka 2005, 3.) Korot pääomitetaan niiden kuukausien aikana, jolloin opiskelija saa opintotukea. Opintotukikuukausien päätyttyä korot pääomitetaan vielä yhden

lukukauden ajan. Jos opiskelija sai viimeksi opintotukea syksyllä 2006, hänen opintolainansa korot pääomitetään vielä kesäkuussa 2007. (Kela 2008[viitattu 2.9.2008].)

Velkapääoma kasvaa pääomituksen myötä korkojen ja koron korkojen verran. Pääomituksesta huolehtii pankki ilman erillistä pyyntöä. Verotuksessa opiskelija voi vähentää myös pääomitetut korot. Opiskelija voi halutessaan lyhentää lainapääomaa, mutta korkoja hän ei opiskeluaikana voi itse maksaa. (Kela 2008[viitattu 2.9.2008].)

”En haluaisi ottaa lainaa, mutta muuta vaihtoehtoa ei ole.”

6 MUUT TULONLÄHTEET

6.1 Ateriatuki

Korkeakouluopiskelijoiden ateriatuki otettiin käyttöön vuonna 1979. Opiskelijakorttia tai Kelan ateriatukikorttia näyttämällä korkeakouluopiskelijat saavat alennuksen ruoan hinnasta ravintoloissa, jotka kuuluvat ateriatuen piiriin. Ateriatuki maksetaan suoraan ravintolan pitäjälle, ja tuki on suuruudeltaan 1,67 euroa aterialta. Ateriatuen piiriin kuuluvat ravintolat noudattavat valtioneuvoston vahvistamia ateriakokonaisuuksien enimmäishintoja. Näistä hinnoista ravintolan pitäjä vähentää ateriatuen. Turussa näitä ravintoloita on 41. (Kela 2008[viitattu 2.9.2008].)

”Opintotukea saisi nostaa, kun inflaatio syö hinnat nopeasti. Ruoka kallistuu koko ajan.”

”Meidän koulun ruoka nousee syksyllä 70 senttiä, vain sen takia että opintotuki nousee silloin. Eli se on plus miinus nolla.”

Vuonna 2002 ateriatuen osuus ravintoloitsijalle oli 1,18 euroa, josta se on vähitellen nostettu nykyiseen määräänsä (Kela 2008[viitattu 2.9.2008]). Opiskelija-aterian hinta vaihtelee ruokalajista riippuen. Keskimäärin opiskelija-aterian hinta keväällä 2008 oli 2,35 euroa, mutta ruoan kallistuminen näkyy myös opiskelijaravintoloissa. Syksyllä 2008 opiskelija-aterian hinta on monin paikoin noussut 2,60 euroon.

6.2 Työssä käyminen

Tilastokeskuksen maaliskuussa 2008 julkaiseman tilaston mukaan opiskelijoiden työssäkäynti yleistyy edelleen. Työssäkäynnin yleisyys kasvoi noin kahdella prosenttiyksiköllä viime vuodesta. Ammattikorkeakouluopiskelijoista 56 prosenttia ja yliopisto-opiskelijoista 59 prosenttia oli työsuhteessa opintojen aikana vuonna 2006. Työssäkäynti oli yleisempää vanhempien opiskelijoiden keskuudessa. 23-vuotiaista ja

sitä vanhemmista yli puolella oli työsuhde. Alle 23-vuotiaista opintojen ohessa työskenteli noin 23 prosenttia. (Tilastokeskus 2008[viitattu 24.9.2008].)

Koulutusala vaikuttaa myös työssäkäynnin määrään. Eniten työssäkäyviä oli suojelualan ja yhteiskuntatieteiden sekä liiketalouden ja hallinnon alan opiskelijoissa. Uudenmaan, Itä-Uudenmaan, Varsinais-Suomen, Kanta-Hämeen, Pirkanmaan ja Pohjanmaan maakunnissa opiskelijoiden työssäkäynti oli maan keskiarvoa yleisempää. (Tilastokeskus 2008[viitattu 24.9.2008].)

Kansainvälisesti verrattuna suomalaisten opiskelijoiden valmistumisajat ovat keskimääräistä pidempiä. Työssäkäynti opiskelujen ohella on liki täysin suomalainen ilmiö, jota muualta maailmasta ei löydy. Nopea valmistuminen ei tunnu olevan opiskelijan kannalta kovinkaan tärkeää. Tutkimusten mukaan opiskelijoiden työssäkäynti vaikuttaa merkittävästi opiskeluajan pitenemiseen. Monesti työskentely on kuitenkin taloudellisista syistä välttämätöntä, eikä työkokemus useinkaan vastaa opiskeltavaa alaa. Esimerkiksi tietotekniikan alalla on usein tarjolla jo opintojen varhaisessa vaiheessa oman opiskelualan töitä, jolloin opinnot voivat jopa katketa kokonaan. Opiskeluajan venyessä rinnalle tulevat myös perheen ja työelämän vaatimukset, jolloin opintojen loppuunsaattaminen hankaloituu. (Halme 2001.)

”Kaikki menee mitä tulee ja lisäksi täytyy tehdä töitä.”

”En haluaisi kuitenkaan jatkuvasti tehdä opintojen ohella miltei 200 tuntia töitä kuussa.”

Vaikka työskentely opintojen ohella viivästyttääkin monen valmistumista, on työssäkäynti usein tulevan työllistymisen ehto. Suomessa opiskelijat työllistyvät nopeimmin valmistumisensa jälkeen. Muissa maissa opinnot suoritetaan usein nopeammin, mutta työllistyminen on vaikeampaa. Lisäksi työnantajat haluavat palkata henkilöitä, jotka ovat jo ehtineet kerätä työkokemusta. (Tekniikka & Talous 2004.)

Työelämään tutustuminen opiskeluaikana ei kuitenkaan ole yksiselitteisesti huono asia. Käytäntö opettaa paremmin kuin pelkkä luennoilla istuminen, ja samalla näkemykset työelämästä laajenevat. Opiskelijan kannalta pitkä opiskeluaika ei ole ongelma, mikäli omalla alalla työskentely ja opinnot tukevat toisiaan joustavasti.

6.3 Vanhempien avustukset

Suomen yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa tehtyjen selvitysten perusteella ilman vanhempien rahallista tukea opiskeli noin puolet opiskelijoista. Loput saivat joko säännöllistä rahallista tai muuta tukea vanhemmiltaan. Yli 170 euroa kuukaudessa sai vain noin 5 prosenttia vastaajista. Helsingin yliopisto-opiskelijoille tehdyn vastaavan selvityksen mukaan neljäsosa opiskelijoista kertoi saavansa kuukausittain avustusta vanhemmiltaan. 18 prosenttia vastaajista ei saanut minkäänlaista tukea vanhemmiltaan. (Koskinen, Cacciatore, Meriläinen & Koiso-Kanttila 2006[viitattu 11.10.2008].)

”Jos joskus ensin mieltäisi ostoksiani ja sitten vasta ostaisin niin ei tarttis olla äitiltä ruinaamassa ja vois muutaman kolikon säästöönkin saada.”

Vuonna 2006 julkaistun korkeakouluopiskelijoiden toimeentuloa ja työssäkäyntiä selvittäneen tutkimuksen mukaan yliopisto-opiskelijat saivat muita opiskelijoita useammin taloudellista tukea vanhemmiltaan tai sukulaisiltaan. Myös opiskelijan omien vanhempien työtilanne vaikutti kotoa saatavan taloudellisen tuen määrään. Ne opiskelijat, joiden vanhemmat olivat työttömänä tai lomautettuna, saivat keskimäärin 50 euroa kuukaudessa tukea kotoaan. Vanhempien ollessa työelämässä saivat opiskelijat noin 100 euroa kuukaudessa. Varakkaiden perheiden lapset erottuivat tutkimuksesta, sillä heidän kotoaan saamansa apu oli usein hieman korkeampaa kuin muiden opiskelijoiden. (Viuhko Minna 2006, 38–39.)

”Ilman vanhempien rahallista apua, minulla ei olisi varaa opiskella ollenkaan.”

Opintotuen enimmäismäärä lainatakauksen kanssa on 799,60 euroa. Sillä summalla on vaikea elää laadukkaasti, ainakaan jos opiskelija asuu yksin. Opiskelijoiden vanhemmiltaan saama avustus vaihtelee vanhempien tulotasosta riippuen. Kaikilla ei ole mahdollisuutta tukea opiskelevaa lastaan, vaikka halua siihen olisikin. On jopa pohdittu, asettaako vanhempien antama tuki opiskelijat eriarvoiseen asemaan niin, että vain rikkaiden vanhempien lapsilla on nyky-Suomessa varaa opiskella?

”Kaikilla vanhemmilla ei kumminkaan ole mahdollisuuksia tukea lapsiaan suurilla rahasummilla ja toiset eivät halua ottaa tukea vanhemmiltaan.”

6.4 Toimeentulotuki

Toimeentulotuki on viimeinen keino turvata opiskelijan toimeentulo. Tuki määräytyy ruokakuntakohtaisesti. Sen suuruuteen vaikuttavat toimeentulotukeen oikeuttavien menojen ja asukkaiden käytettävissä olevien tulojen ja varojen erotus. Toimeentulotukea haetaan hakijan sen hetkiseltä asuinkunnalta. Asuinkunnan vaihtuessa tai hakijan oleskellessa yli 2 viikkoa toisella paikkakunnalla, on siitä ilmoitettava toimeentulotukiviranomaiselle. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2008[viitattu 2.9.2008].)

Tuen hakijan on toimitettava viranomaiselle kaikki tiedot, joita tuen tarpeen arvioimiseksi tarvitaan. Mikäli tiedot ovat vääriä tai niitä ei toimiteta ajoissa, voidaan jo maksettu tuki periä takaisin. Myös muutokset asumisolosuhteissa tai taloudellisessa tilanteessa on viipymättä ilmoitettava toimeentulotukiviranomaiselle. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2008[viitattu 2.9.2008].)

”Hain toimeentulotukea, se on nöyryyttävää, vaikka tiedän että siihen on oikeus.”

Opiskelija on oikeutettu toimeentulotukeen, mikäli hänellä ei ole muita tuloja. Ensisijaisia toimeentulon muotoja ovat palkkatulot, opintotuki, opintolaina ja muut rahavirrat. Mikäli opiskelija on alaikäinen tai asuu avio- tai avoliitossa, ovat hänen vanhempansa tai puolisonsa elatusvelvollisia. Muuksi tuloksi luokitellaan myös

vanhemman tai muun henkilön antama rahallinen tuki, vaikka antajaa ei elatusvelvollisuus koskisikaan. Opiskelijan on ensin selvitettävä mahdollisuudet muuhun toimeentuloon ennen kuin hän hakee toimeentulotukea. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2008[viitattu 2.9.2008].)

”Kun kesäkuulta ei saa asumistukea, vaihtoehtoina on joko vanhempien kukkaro tai sosiaalitoimisto.”

Opiskelijan tulisi pyrkiä turvaamaan toimeentulonsa päätoimisella tutkintoon johtavalla opiskelulla myös kesäaikana. Näin hänelle syntyy mahdollisuus kesäopintotukeen. Opiskelijan tulee liittää toimeentulotukihakemukseensa virallinen todistus siitä, mitä opintoja hänen on mahdollisuus tehdä kesän aikana. Hakijan on oltava itse aktiivinen työnhaussa. Opiskelijan on haettava kaupungin kesätyöpaikkoja tai ilmoittauduttava työnhakijaksi työvoimatoimistoon. Toimeentulotukea myönnettäessä huomioon otetaan opiskelijan varallisuus, ja lisäksi opiskelijan on toimitettavat tilitiedot kolmelta kuukaudelta. Toimeentulotukea ei myönnetä, mikäli opiskelijalla on varallisuutta, jonka avulla hänen katsotaan voivan turvata toimeentulonsa. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2008[viitattu 2.9.2008].)

”Opiskelevan yksinhuoltajan arki ei ole helppoa. Ainoa valopilkuni ja motivaationi on, että opintojen kautta minun on mahdollista saavuttaa parempi tulotaso ja en ole riippuvainen esim. sosiaalitoimistosta. Taloudellinen ahdinko aiheuttaa suuria henkisiä paineita.”

6.5 Muut opiskelijoiden tuet

Monet eri järjestöt ja säätiöt jakavat vuosittain stipendejä opiskelijoille. Useimmat stipendit on suunnattu joko vastavalmistuneille tai esimerkiksi vaihtoon lähteville opiskelijoille. Usein myös hyvä koulumenestys tai aktiivinen järjestötoiminta katsotaan eduksi stipendinsaajia valittaessa. Suomen Ylioppilaskuntien liitto Ry julkaisee vuosittain Internetissä listan eri apurahoista ja stipendeistä, joita opiskelijoilla on mahdollisuus hakea (SYL 2008[viitattu 2.10.2008]).

”Ei ilman stipendiä ja vanhempien tukea työtön opiskelija eläisi.”

Kuntien myöntämät stipendit ovat melko harvinaisia, sillä niitä tarjoavat vain muutamat, usein melko pienet kunnat. Hakuaika on syksyllä. Lounaisessa Suomessa 15 kuntaa tukee ammattikorkeakoulu- tai yliopisto-opintoja stipendeillä. Stipendikunnat edellyttävät kuitenkin, että opiskelijan on säilytettävä kirjansa kyseisessä kunnassa, vaikka hän opiskelujen vuoksi muuttaisikin muualle. (Jokela 2008.)

7 TUTKIMUSTULOKSET

7.1 Taustatietoa tutkimuksesta

7.1.1 Tutkimusmenetelmä

Valitsimme tutkimusmenetelmäksemme kvantitatiivisen eli määrällisen tutkimuksen. Täsmälliset ja laskennalliset menetelmät ovat ominaisia kvantitatiiviselle tutkimukselle. Määrällisen tutkimuksen havaintoaineistoa voidaan kerätä esimerkiksi haastattelun tai kirjekyselyn avulla. Tämä tutkimusmenetelmä sopii suurien ihmisjoukkojen tutkimiseen. Sen avulla ei saada yksittäistapauksista laajaa tietoa.

Halusimme selvittää, kuinka Turun ammattikorkeakoulun päiväpuolen opiskelijat tulevat toimeen ja mihin he käyttävät rahansa. Päätimme toteuttaa kyselytutkimuksen sähköpostitse, koska perusjoukko on suuri. Kokonaistutkimukseen päädyimme, koska halusimme vastaajia jokaisesta koulutusohjelmasta ja vuosikursista. Kokonaistutkimuksessa perusjoukon jokainen jäsen on mukana. Kysely olisi ollut mahdotonta toteuttaa niin, että jokaisesta haluamastamme ryhmästä tulee vastauksia ilman kokonaisotantaa. Kyselyn taustatieto-osiossa kysyimme esimerkiksi vastaajan sukupuolta, ikää, opiskelupaikkakuntaa ja koulutusohjelmaa. Monivalintakohdissa kysyimme muun muassa vastaajien mielipidettä opintotuen nykyisestä tasosta.

7.1.2 Validiteetti ja reliabiliteetti

Hyvä tutkimussuunnitelma on kvantitatiivisen tutkimuksen lähtökohta. Kyselylomakkeessa kysyttävien asioiden on oltava selkeässä yhteydessä tutkimuksen teoriaosaan. (Harju & Pohjanmäki 2005, 8.) Kvantitatiivisen tutkimuksen perusvaatimuksina ovat tutkijan rehellisyys ja luotettavuus (Heikkilä 2004, 29).

Validiteetilla eli pätevyydellä tarkoitetaan tutkimuksen kykyä mitata juuri sitä, mitä on tarkoituskin selvittää. Mittavälinettä on osattava käyttää oikeaan kohteeseen, oikealla tavalla ja oikeaan aikaan. Otanta ja mittauksen ajankohta vaikuttavat

tutkimuksen onnistumiseen. Jos lähtökohdat ovat virheelliset, vaikuttaa se ratkaisevasti tutkimuksen kokonaisvaliditeettiin. (Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto 2008[viitattu 13.10.2008].) Oma tutkimuksemme on validi, sillä vastauksia tuli paljon, ja saimme niitä jokaisesta koulutusohjelmasta. Laatimiemme kysymysten avulla saimme tarvittavat vastaukset. Emme joutuneet juurikaan hylkäämään vastauksia, ja mielestämme vastaajat olivat pääasiassa ymmärtäneet kysymyksemme oikein.

Tutkimuksen luotettavuudella eli reliabiliteetilla tarkoitetaan tutkimustulosten tarkkuutta. Tulokset eivät saa olla sattumanvaraisia. Luotettavan tutkimuksen suorittamisessa tärkeitä tekijöitä ovat muun muassa edustava kohderyhmä, tutkijan tarkkuus sekä tarpeeksi suuri otoskoko. (Heikkilä 2004, 30.)

7.1.3 Objektiivisuus

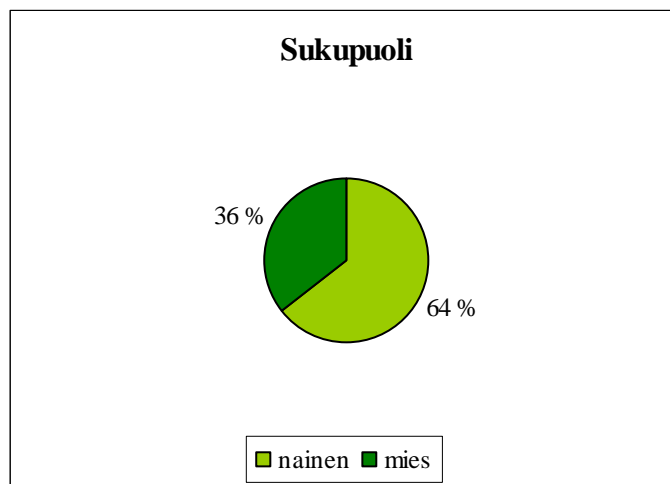
Hyvältä tutkimukselta vaaditaan myös objektiivisuutta. Tutkijan omat mielipiteet eivät saa vaikuttaa tutkimusvastausten analysointiin. Tavoitteena on selvittää tutkimuskohde sellaisena kuin se todellisuudessa on. (Harju & Pohjanmäki 2005, 14.) Kyselytutkimuksissa vastausprosentti vaihtelee usein 20 – 60 prosentin välillä. Nykyään vastausprosenttia on kuitenkin vaikea saada yli 30 prosentin. (YTK 2001[viitattu 29.10.2008].) Onnistuimme tutkimuksemme tekemisessä hyvin. Määräaikaan mennessä saimme yhteensä 2 226 vastausta, jolloin vastausprosentiksi muodostui noin 34 prosenttia. Vastaajien houkuttelemiseksi voidaan käyttää erilaisia kannustimia, kuten palkintojen arvontaa vastaajien kesken. Vastaajien on kuitenkin tällöin ilmoitettava nimensä, mikä saattaa vaikuttaa vastaamishalukkuuteen. (YTK 2001[viitattu 29.10.2008].) Halusimme, että kaikki voivat olla varmoja, että yksittäistä vastaajaa ei voida tunnistaa. Päädyimme tutkimuksen toteuttamista suunniteltaessa siihen, että emme palkitse vastaajia.

Miettiessämme tutkimuksen toteuttamista tiesimme, että muissa korkeakouluissa oli tehty vastaavia tutkimuksia. Turun ammattikorkeakoulun osalta tällainen tutkimus kuitenkin vielä puuttui, joten katsoimme tutkimuksen olevan hyödyllinen. Tutkimusta voidaan käyttää hyväksi esimerkiksi opiskelijoiden aseman parantamiseen tähtäävissä

kampanjoissa. Opintotuki on edelleen korotuksienkin jälkeen alhaisempi kuin esimerkiksi työttömyystuen peruspäiväraha. Toimeksiantajamme TUO pystyy käyttämään tutkimustuloksiamme hyväkseen muun muassa edunvalvonnassa.

7.1.4 Tutkimuksen toteutus

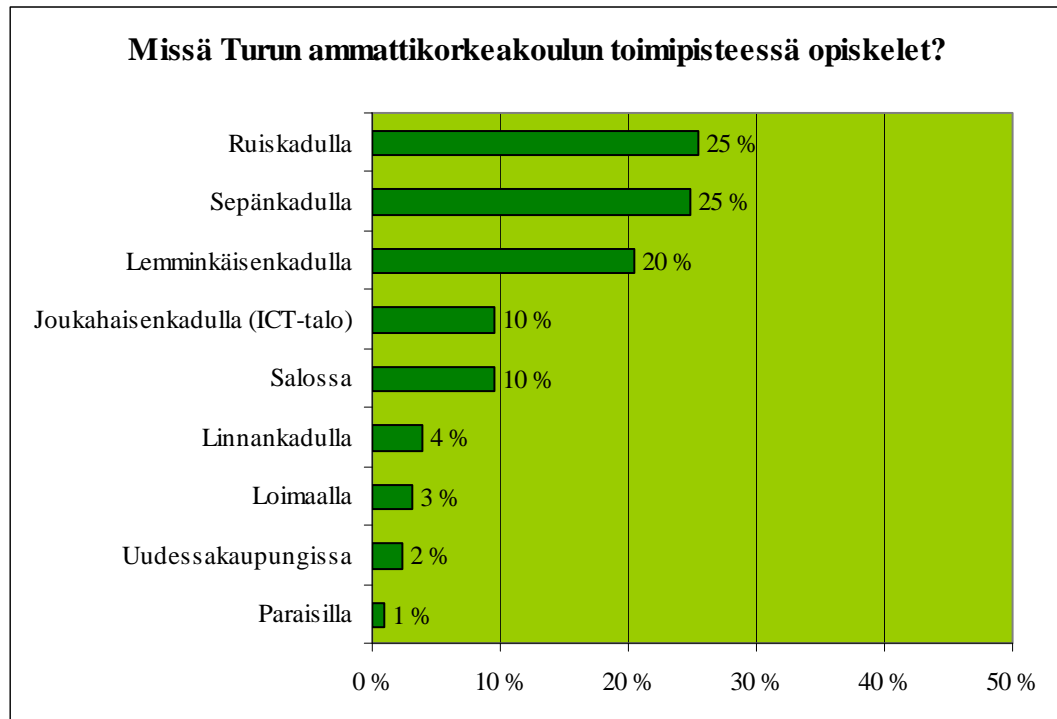
Toteutimme kyselyn Turun ammattikorkeakoulussa 15–30.4.2008. Se lähetettiin 15.4 yhteensä 6 588 opiskelijalle, jolloin vastauksia tuli noin 1 700. Laitoimme muistutuksen viikkoa myöhemmin eli 22.4, jotta mahdollisimman moni muistaisi vastata. Tällöin saimme vastauksia reilu 500. Kyselyyn vastasi yhteensä 2 226 henkilöä. Kysely lähetettiin kaikille Turun ammattikorkeakoulun päiväpuolen opiskelijoille, ja se suoritettiin Turun ammattikorkeakoulun kaikissa toimipisteissä. Yksiköistä viisi on Turussa ja loput sijaitsevat Loimaalla, Paraisilla, Uudessakaupungissa ja Salossa. Vastanneista 64 prosenttia oli naisia ja 36 prosenttia miehiä. Vastaajista 76 prosenttia asui Turussa. Noin kahdeksan prosenttia vastaajista asui paikkakunnalla, jossa ei ole Turun ammattikorkeakoulun toimipistettä.

Kuvio 3. Sukupuoli.

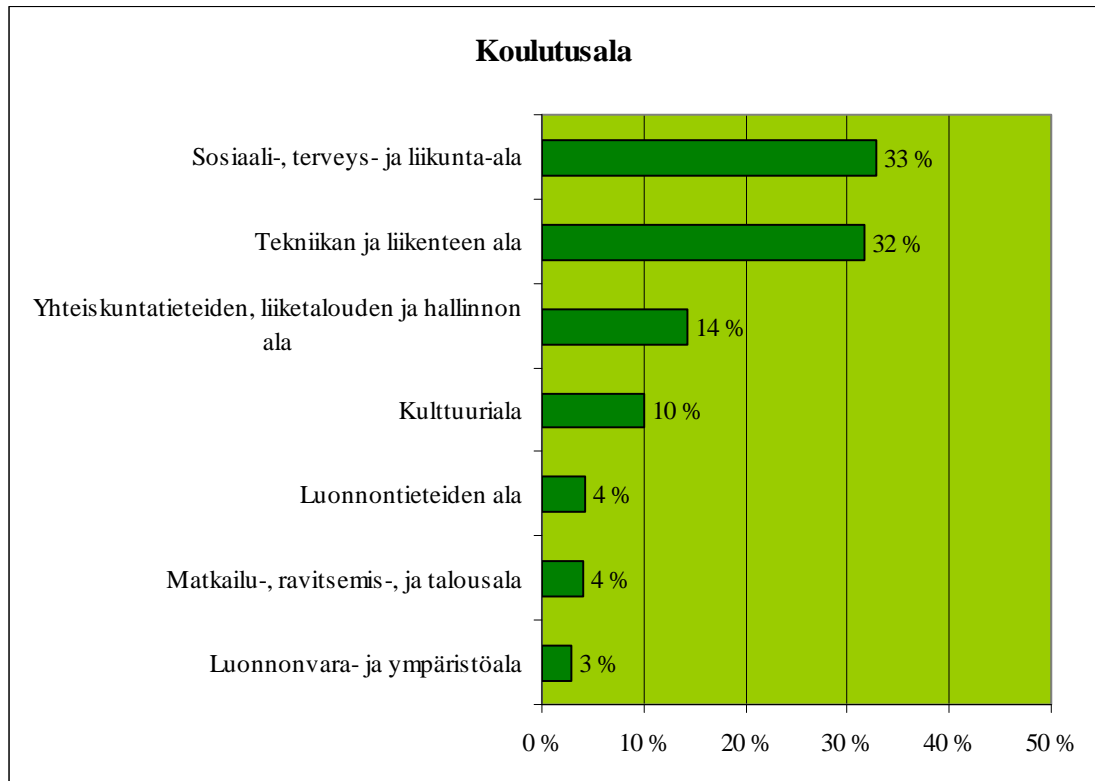
Ikäerot vastanneiden kesken olivat suuria. Eniten vastauksia tuli vuosina 1984–1986 syntyneiltä. Heitä vastanneista oli yhteensä yli 1 100 eli noin 50 prosenttia. Jouduimme hylkäämään muutaman vastauksen tässä osiossa, sillä mahdollisesti vastaajien huolimattomuuden takia syntymävuodeksi oli merkitty esimerkiksi 198.

Saimme vastauksia jokaisesta yksiköstä. Määrällisesti eniten vastauksia tuli Ruiskadulta, Sepänskadulta ja Lemminkäisenkadulta. Näissä toimipisteissä on eniten opiskelijoita, joten vastauksien määrä oli arvattavasti suurin. Vähiten vastauksia tuli Uudenkaupungin ja Paraisten yksiköistä, sillä näissä toimipisteissä opiskelee vain kahden eri koulutusohjelman opiskelijoita.

Kuvio 4. Toimipiste.

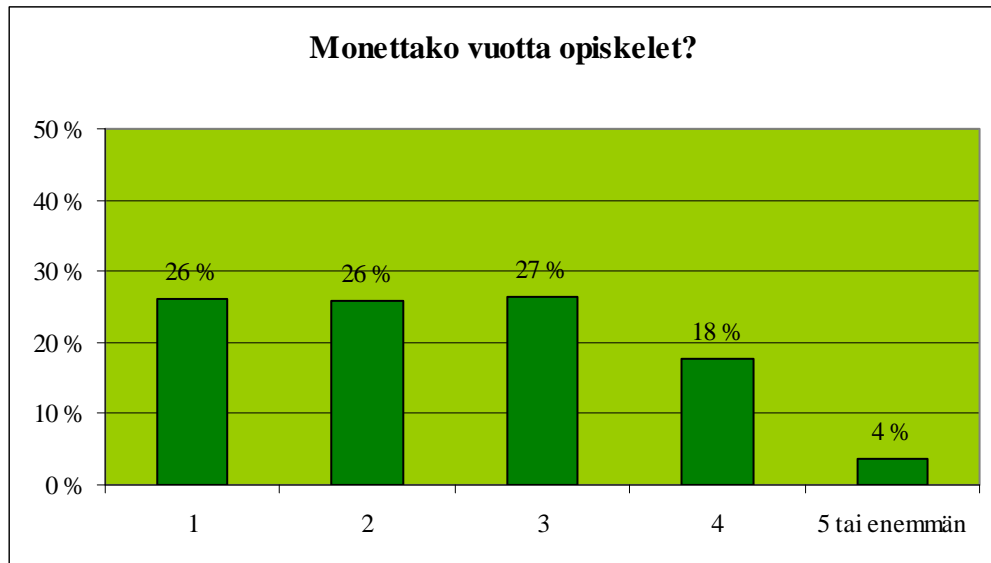
Saimme vastauksia kaikista koulutusohjelmista. Sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan opiskelijoilta tuli eniten vastauksia ja heidän osuutensa kyselyyn vastanneista oli 33 prosenttia. Lähes yhtä paljon vastauksia tuli tekniikan ja liikenteen alalta.

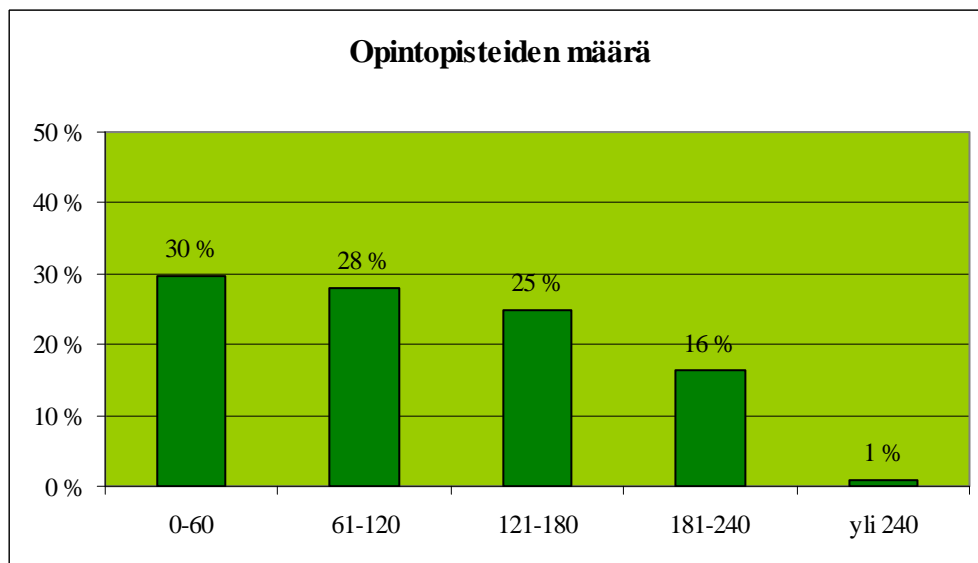
Kuvio 5. Koulutusala.

Kyselyyn vastasi opiskelijoita jokaiselta vuosikurssilta. Vastanneista 27 prosenttia oli kolmannen vuoden opiskelijoita. Lähes yhtä paljon vastanneista oli joko ensimmäisen tai toisen vuoden opiskelijoita. Turun ammattikorkeakoulun koulutusohjelmat kestävät 3,5–4,5 vuotta, mutta siitä huolimatta neljällä prosentilla vastaajista oli meneillään viides tai useampi opiskeluvuosi. Osa viidettä tai useampaa vuotta opiskelevista on voinut viettää välivuotia. Jokaisella opiskelijalla on mahdollisuus kahteen välivuoteen, ja tämän lisäksi on mahdollista saada lisää aikaa tarpeen mukaan.

Vuosittain opintopisteitä tulisi suorittaa noin 60. Koska vastaajia oli eniten kolmelta ensimmäiseltä vuosikurssilta, sijoittuivat suoritettavat opintopisteet suurelta osin 0-180 välille. Tutkimuksen osalta opintopisteet olivat suoraan verrannollisia opiskeluvuosiin.

Kuvio 6. Opiskeluvuodet.

Kuvio 7. Opintopisteet.

7.2 Opintoraha

Ensimmäisenä käsitelimme työssämme opintorahaa. Keskimäärin opiskelijat saivat opintorahaa 214,74 euroa kuukaudessa. Täysi tukimäärä korkeakouluopiskelijalle ennen 1.8.2008 tapahtunutta korotusta oli 259,01 euroa. Koska vastaus on keskiarvo opiskelijoiden saamasta opintorahasta, voidaan päätellä, että on jonkin verran

opiskelijoita, jotka eivät saa täyttä tukimäärää. Kotona asuminen on yksi syy tuen pienentymiselle.

”Opintoraha on itsessään aivan riittävä, se riittää kyllä välttämättömiin menoihin jos asumiskustannuksia ei siihen lasketa.”

”Kyllä tuo pikkasen stressin puolelle vetää, kun pohtii opintopisteitä ja rahan menoa.”

Mikäli opiskelijan vuositulot ylittävät vapaan tulon rajan, peritään häneltä takaisin jo maksettuja tukikuukausia. Vuositulorajojen pienuutta kritisoidaan usein, ja seuraava kysymyksemme koskikin tukien palauttamista.

Kuvio 8. Tukien takaisinmaksu.

Vastaajista 25 prosenttia oli joutunut palauttamaan jo maksettuja tukia takaisin. Suurimmalla osalla opiskelijoista tulorajat olivat riittävät tai he olivat osanneet arvioida tulonsa lukuvuoden aikana. Monet ovat mahdollisesti peruneet tukia etukäteen, jotta palauttamiselta vältytään. Mielestämme tukea palauttaneiden määrä oli melko suuri. Toisaalta olemme kuulleet monien nostavan tukia, vaikka tietävätkin joutuvansa ne palauttamaan. Perusteluina tällaiselle toiminnalle opiskelijat ovat kertoneet käyttävänsä opintorahaa opintolainan sijasta. Kun tiedossa on, että työtulot ylittävät tulorajat, opiskelijat nostavat mieluummin opintorahaa ja maksavat sen

vapaaehtoisesti takaisin kuin nostavat opintolainaa. Tällaisella järjestelyllä opiskelijat välttyvät koron maksamiselta samalla, kun taloudellinen tilanne hetkeksi kohenee.

”Hankala on tulla toimeen 400e kuussa kun vuokra on 360. Ja sitten kun kesällä yrittää tienata niin siitä saa maksaa keväällä persaukisena nostamansa opintotuen takasi, ja taaskaan jäänyt mitään säästöön. Käytän usein rahani turhankin huolettomasti, josta johtuen tulee yllätyksenä laarin pohja välillä vastaan.”

”Pitää taktikoida siten, että ottaa myönnettyt tukikuukaudet, jotta saa lainan ja sitten palauttaa ne, koska tienaa liikaa töissä. Mitä järkeä siinä on?”

Kysyimme myös sitä, ovatko opiskelijat tehneet joitain suunnitelmia välttyäkseen tukien palauttamiselta. Vuosittaisen tulorajan ylittymisen uhatessa monet saattavat sopia työnantajansa kanssa esimerkiksi palkan maksun siirtämisestä seuraavalle vuodelle. Lähes puolet vastanneista sanoi tehneensä jonkinlaisia suunnitelmia takaisinmaksun välttämiseksi.

Kuvio 9. Järjestelyjen tekeminen, jotta ei tarvitsisi palauttaa tukea.

Halusimme myös selvittää, johtaako tukien takaisinperintä opiskelijoita rahavaikeuksiin. Jokaista alkavaa 1 310 euron ylitystä kohden opiskelijalta peritään takaisin yhden tukikuukauden opintoraha ja asumislisä.

Kuvio 10. Tukien palauttaminen.

Vastanneista 61 prosenttia sanoi joutuneensa taloudellisiin vaikeuksiin tukien takaisinmaksun vuoksi. Tämä prosenttimäärä oli mielestämme varsin korkea. On huolestuttavaa, että määrä on näin suuri. Johtuuko ongelma kenties opintotukijärjestelmän heikkoudesta vai siitä, että opiskelijat eivät osaa pitää huolta taloudellisesta tilanteestaan? Jos opiskelija seuraa tukirajojaan tarkasti, ei takaisinperinnän pitäisi tulla yllätyksenä.

”On myös väärin että työssä käyviä opiskelijoita ”rangaistaan” opintorahan palautuksilla mikäli he pystyvät työn ohella kuitenkin etenemään opinnoissa normaalivauhtia. Eri asia on opintotuen palautukset siinä tapauksessa jos opinnot eivät etene, jolloin palautukset ovat aiheellisia.”

Useimmat korkeakouluopiskelijat saavat opintotukea yhdeksänä kuukautena lukuvuodessa. Kysyimme seuraavaksi kuinka monelta kuukaudelta opiskelijat nostavat tukea. Kysymykseen vastasi 1 944 opiskelijaa. Vastaajista yhdeksän prosenttia ei nosta tukea lainkaan. Lukuvuoden ulkopuolella eli kesän aikana opintotukea sai neljä prosenttia opiskelijoista. Yli 68 prosenttia vastaajista nostaa opintotukea kaikilta yhdeksältä kuukaudelta. Monet opiskelijat ansaitsevat enemmän kuin saisivat, joten he eivät voi nosta kaikilta kuukausilta opintotukea.

Tukikuukaudet voi myös peruuttaa etukäteen, mikäli opiskelija osaa arvioida työtulojensa suuruuden.

Saamiemme vastausten perusteella monet toivoivat, että tulorajoissa ei huomioitaisi kesätyöstä saatuja tuloja. Tällöin opiskelijoiden olisi mahdollista ansaita lukuvuoden aikana nykyistä enemmän, vaikka tulorajat pidettäisiin ennallaan. Useat vastaajista kertoivat, että töitä riittäisi enemmänkin, mutta tulorajat tulevat vastaan jo puolessa välissä vuotta. Mikäli tukikuukausia käytetään lukuvuoden aikana yhdeksän, saa vapaa tulo olla korkeintaan 11 850 euroa vuodessa. Jos opiskelija saa vuosittaisen tulorajansa täyteen esimerkiksi syyskuun aikana, ovat opiskelijan keskimääräiset kuukausitulot olleet noin 1 300 euroa. Tämä vastaa matalapalkkaisten alojen kuukausipalkkaa ja on mielestämme melko paljon, jos kyseessä on päätoiminen opiskelija.

”Kesäisin ts. opintotuettomilta kuukausilta voisi ottaa tulorajat pois!!!! Prkle se vaikuta opintoihin mitenkään ja nuo rajat on täysin naurettavia muutenkin...”

”Tulorajat ylös. Takaisinmaksu odottaa oven takana. 15% korolla se on kuitenkin edullinen ”käyttölaina”. Vaikea ennakoida tuloja pitkälle eteenpäin ja takaisinmaksua kertyy väkisin.”

”Tulorajoja pitäisi nostaa lisää sillä opintotukea ei tulla ikinä nostamaan riittävästi. Joudun palauttamaan ainakin kahden kuukauden opintotuet, koska olen palkkatyössäni ansainnut liikaa. Elintasoni on romahtanut aloitettuani opiskelut.”

Halusimme myös selvittää kuinka opiskelijoiden mielestä opintotukea voisi kehittää. Annoimme vastaajille erilaisia vaihtoehtoja, joista he saivat valita ovatko he samaa vai eri mieltä tai jotain siltä väliltä.

Taulukko 11. Opintotuen kehittäminen.

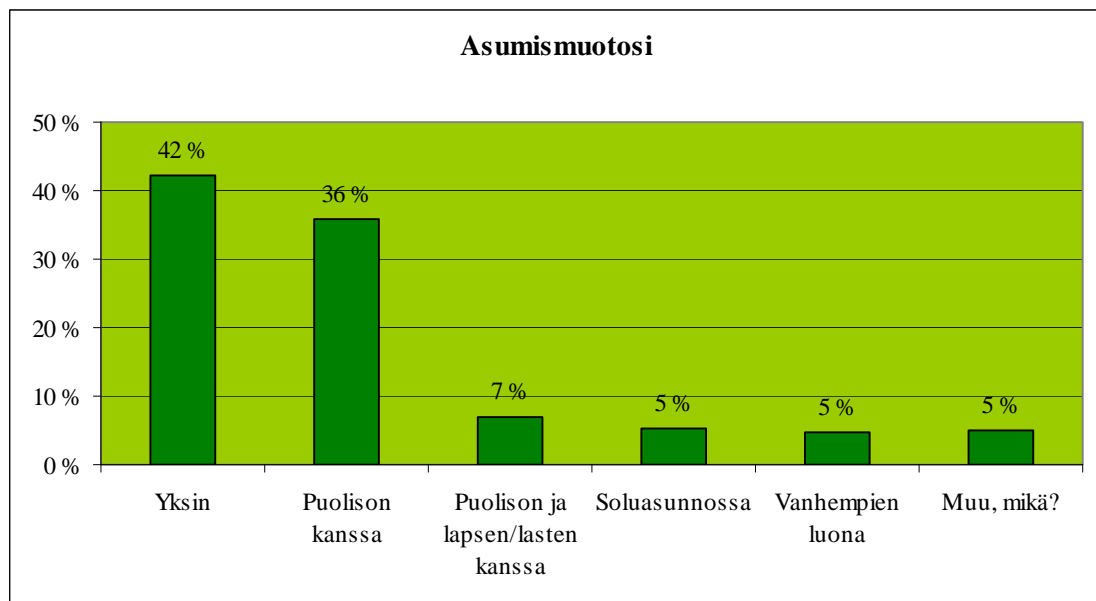
Opintotuen kehittäminen						
	Täysin samaa mieltä	Jonkin verran samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jonkin verran eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa
Korottamalla opintorahaa	70 %	20 %	4 %	2 %	1 %	1 %
Korottamalla opintolainan valtioneuvoston määrää	8 %	20 %	26 %	17 %	13 %	14 %
Korottamalla asumistukea	62 %	24 %	6 %	3 %	2 %	2 %
Nostamalla opiskelijoiden tulorajoja	71 %	17 %	5 %	3 %	1 %	1 %
Opintotukea maksettaisiin opintosuoritusten perusteella	14 %	30 %	18 %	18 %	14 %	5 %
Opintotukijärjestelmä on hyvä nykyisellään	1 %	8 %	10 %	34 %	44 %	2 %

Vastausten perusteella suurin osa opiskelijoista kannattaa opintorahan, asumistuen ja tulorajojen korottamista. Opintotukijärjestelmän nykyistä tasoa ei pidetty riittävänä, vaan parannettavaa on. Opintolainan valtioneuvoston määrän nostaminen ja opintorahan maksaminen opintomenestyksen perusteella olivat kohtia, joista useimmat eivät olleet muodostaneet selkeää mielipidettä. Mieleen tulikin, mahtavatko kaikki vastanneet tietää, mitä valtioneuvoston tarkoittaa. Kehitysehdotusten suosituimmuus ei tullut yllätyksenä, vaan osasimme odottaa vastausten olevan edellä mainitun mukaisia. Opintotuen nykyiseen tasoon tyytyväisiä tai melko tyytyväisiä oli vain noin yhdeksän prosenttia vastaajista.

”Kaikki pitää laskea mitä ostaa ja muutenkin puolesta välissä kuuta on jo 90% tuista mennyt.”

7.3 Asumistuki

Opiskelija-asunnoista on pulaa etenkin suurimmilla opiskelupaikkakunnilla, ja asunnon saaminen onkin usein tuurista kiinni. Yksin asuvalle kuukausittaiset asumiskustannukset ovat usein suurin menoerä. Seuraavaksi kysyimme opiskelijan asumismuotoa, jotta saisimme selville, kuinka moni maksaa vuokransa yksin ja kuinka moni jakaa asumiskustannukset joko puolison tai kaverin kanssa.

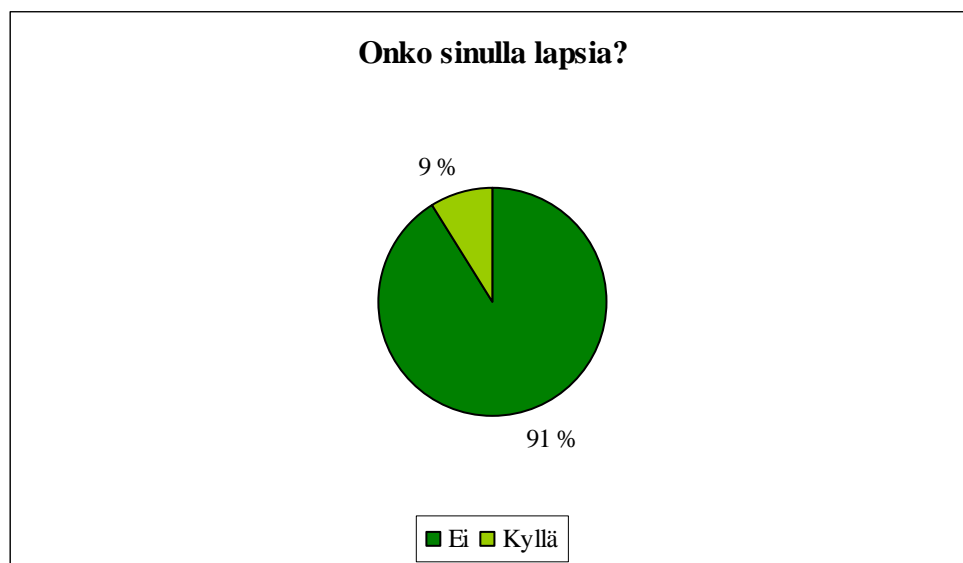

Kuvio 11. Asumismuoto.

Suurin osa vastaajista eli 42 prosenttia asui yksin. Puolison kanssa asui 36 prosenttia vastanneista. Vanhempien kanssa, soluasunnossa, puolison ja lapsen tai lasten kanssa tai jotenkin muuten asuvia oli suurin piirtein saman verran. Luku vaihteli viidestä seitsemään prosenttiin. Yksiöt ovatkin vuokramarkkinoilla kaikkein suosituimpia, sillä monet kokevat tuntemattomien kanssa asumisen vieraaksi ajatukseksi. Soluasuntojen suosion laskua on selitetty myös sillä, että monet nuoret tottuvat jo kotonaan tiettyyn asumisväljyyteen, eikä siitä haluta luopua opiskeluaikana (Keski-Suomalainen 13.8.2008). Turun Ylioppilaskyläsäätiö on huomannut soluasuntojen suosion vähäisyyden, ja ryhtynyt muuttamaan nykyisiä soluasuntoja yksiöiksi. Lisäksi yksiöitä rakennetaan enemmän, sillä niiden kysyntä on kaikkein suurinta.

Koska arvelimme, että kaikki eivät löydä omaa asumismuotoaan vaihtoehtoistamme, lisäsimme kyselyyn myös kohdan "muu, mikä". Vastaajista peräti viisi prosenttia oli valinnut tämän kohdan. Olimme ehkä ilmaisseet vaihtoehdot epäselvästi, sillä moni oli vastannut tähän kohtaan asuvansa avopuolison kanssa, vaikka kohta ”puolison kanssa” kyselystä löytyikin. Useat kohdan valinneista asuivat joko lapsen tai lasten kanssa yksin ilman puolisoa tai yhdessä sisarusten tai kaverin kanssa.

Korkeakouluissa opiskelevien keski-ikä on noussut tasaisesti. Opiskelijoiden joukossa on sekä juuri ylioppilaaksi kirjoittaneita kuin pitkän työuran tehneitäkin. Kohonneen keski-ikänsä vuoksi perheen perustaminen tulee monelle ajankohtaiseksi jo opintojen aikana. (Autelo 2006.) Lapsiperheiden rahankäyttö eroaa suuresti yksin tai parisuhteessa elävän opiskelijan kulutuksesta. Selvitimme tutkimuksessamme myös perheellisten opiskelijoiden määrää.

Kuvio 12. Lapset.

Lapsien määrä yllätti meidät molemmat. Yhdeksällä prosentilla vastanneista oli yksi tai useampi lapsi. Lapsien ikä vaihteli vauvasta jo täysi-ikäisyyden saavuttaneisiin. Lapsia oli syntynyt eniten 2000-luvun puolella. Vuodet 2004, 2006 ja 2007 olivat lapsirikkaimmat. Kaiken kaikkiaan lapset olivat kuitenkin jakautuneet pitkälle aikavälille aina 1971 vuodesta vuoteen 2008. Olimme luulleet, että lapsia ei olisi niin monella opiskelijalla, mutta tutkimus osoitti luulomme vääräksi.

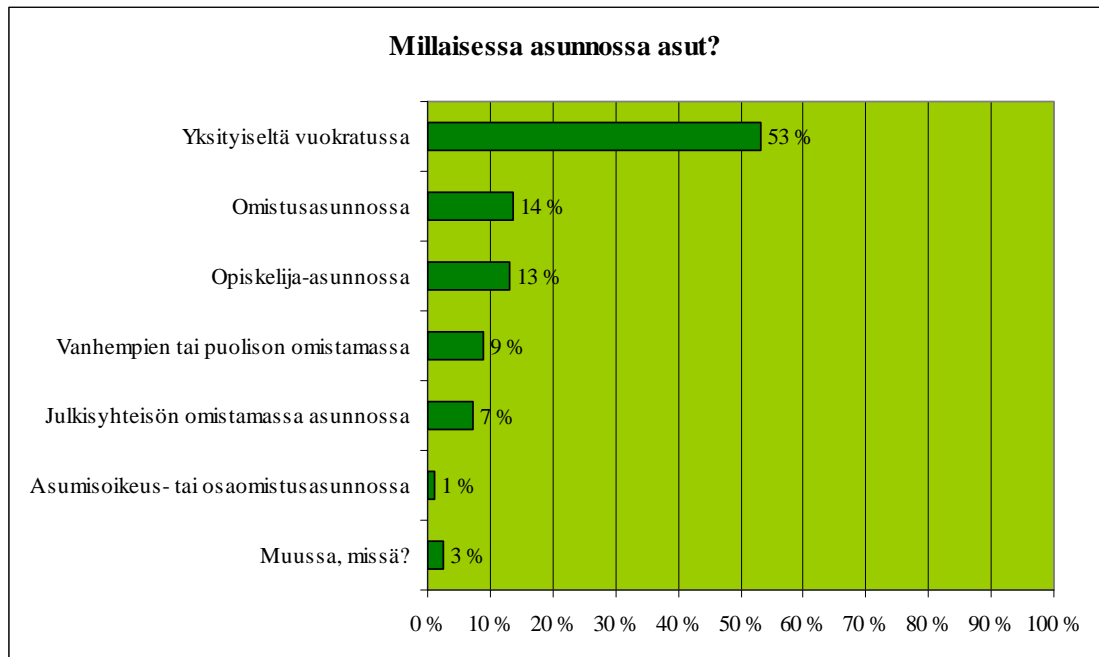
Monista vastauksista kävi ilmi, että perheen perustaminen on entisestään heikentänyt opiskelijan taloudellista tilannetta. Perheellinen opiskelija siirtyy asumislisän piiristä yleisen asumistuen saajaksi. Asumistuen määrää laskettaessa huomioon otetaan muun muassa asunnon neliömäärä, rakentamisvuosi ja mahdolliset peruskorjaukset. Mikäli opiskelija asuu vanhassa asunnossa, saattaa hänen asumistukensa määrä jopa puolittua lapsen syntymän myötä.

”Perheellisellä ei ole aikaa ja mahdollisuutta rahoittaa opiskelua työteolla.”

Opintotuen lapsikorotuksista luovuttiin vuonna 1992, mutta niitä on vaadittu palautettaviksi viime vuosien aikana. Toistaiseksi tässä ei ole onnistuttu, sillä opintukijärjestelmän perusajatuksena on tukea päätoimista opiskelua. Perheellistymisestä aiheutuvat kustannukset pitäisi pystyä kattamaan esimerkiksi lapsilisän avulla. Olimme kuitenkin melko yllättyneitä, sillä perheellisistä opiskelijoista yli puolet työskentelee opintojen ohella. Toisaalta, jos lapsetkin ovat jo ehtineet kouluikään, jää vanhemmille ehkä enemmän aikaa työntekoon.

”Mielestäni kohtuutonta vaatia, että perheen koti pitäisi myydä rahoittaakseen opiskelun. Arjesta selviytyminen (rahallisesti) sekä huima elintason lasku tuottaa turhaa lisästressiä koko perheelle.”

Seuraava kysymyksemme koski opiskelijoiden asuntoa, ja mitä kautta he ovat sen itselleen saaneet. Asumiskustannukset ovat yleensä suuremmat silloin, kun asuu yksityiseltä vuokratassa asunnossa yksin kuin esimerkiksi asuttaessa jonkun toisen henkilön kanssa. Oli siis tärkeää selvittää, kuinka opiskelijat asuvat, jotta saamme hyvän kuvan heidän taloudellisesta tilanteestaan.

Kuvio 13. Asunnonlaatu.

Yli puolet vastanneista asui yksityiseltä vuokratussa asunnossa. Opiskelija-asuntoja ei Turussa ole riittävästi, vaan joka vuosi hakijoita on lähes puolet enemmän kuin vapautuvia asuntoja. Voi myös olla, että opiskelija-asuntoja on, mutta ne eivät laadullisesti vastaa opiskelijoiden vaatimuksia. Myös sijainti ratkaisee, ja opiskelija-asunnot, jotka sijaitsevat lähellä oppilaitoksia, ovat usein suosituimpia. Kyselystä kävi selville, että monet haluavat mieluummin asua yksin kuin soluasunnossa.

Omistusasunnossa tai opiskelija-asunnossa asui suurin piirtein saman verran opiskelijoita. Myös muut asumismuodot saivat jonkin verran kannatusta. Tutkimustuloksia lukiessamme huomasimme, että kaikki eivät olleet ymmärtäneet vastausvaihtoehtoja. Kohtaan "muussa, missä" tuli vastauksia kuten kaupungin vuokra-asunnossa tai ylioppilaskylässä. Osa vastaajista ei ollut osannut luokitella asumismuotoaan, joten olisimme voineet selventää vastausvaihtoehtoja tarkemmin.

Kysyimme myös vuokran tai yhtiövastikkeen osuutta. Jos opiskelija asuu jonkun toisen kanssa, pyysimme ilmoittamaan vain oman osuuden vuokrasta tai vastikkeesta. Keskiarvo, jonka opiskelijat maksavat asumisesta, on 295 euroa kuukaudessa. Tästä ilmenee selvästi se, että asumistuki ei ole nykytasollaan riittävä. Asumislisän

vuokrat on 252 euroa, ja tästä verojen jälkeen käteen jää noin 200 euroa. Opiskelijan maksettavaksi jää siis keskiarvotapauksessa hieman vajaa 100 euroa, joka vie yli kolmanneksen opintorahasta. Keskimääräisen vuokran jälkeen opiskelijalle jää kuukausittaisiin menoihin vain noin 168 euroa, mikäli hän ei nosta lainaa tai työskentele opiskelun ohella.

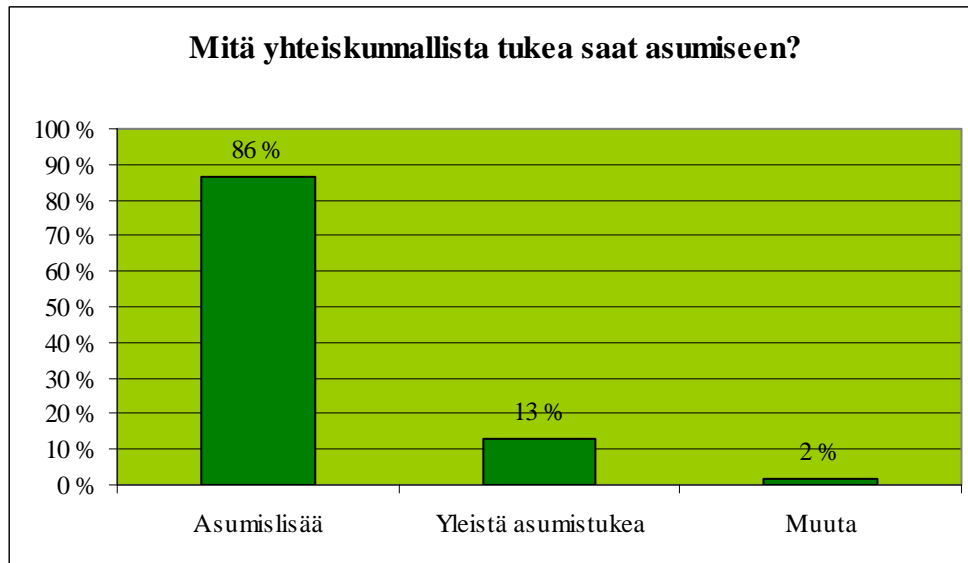
”Opintotuki on surkean pieni verrattuna nyky maailman asumismenoihin. Koko tuki menee vuokraan, joten on pakko käydä töissä että saisi syödäkin.”

Suurin osa vastaajien rahaongelmista johtui korkeista asumiskustannuksista. Vuokrat nousevat vuosittain muutaman prosentin vauhdilla. Asumislisän vuokrat on aivan liian alhainen Turun yksityisten vuokramarkkinoiden hintoihin nähden. Ennen opintotuen asumislisä on saattanut olla riittävä, mutta nykyään asumiskustannusten noustessa koko ajan, se ei yksinkertaisesti riitä. Yksiöiden vuokrat ovat kalliita suhteessa isompien asuntojen vuokriin, ja kuten vastauksista jo aiemmin tuli selville, asuu suurin osa opiskelijoista yksin.

”Jos ei tee töitä eikä ole säästöjä niin kyllähän tuo eläminen menee hiukan mukavuusrajan alapuolelle kun opintoraha ja asumistuki menee vuokraan ja vielä pitäisi jostain ruoka, koulumateriaalit, vaatteet jne hankkia.”

Vuokrakustannukset ovat suurimmat kaupungeissa, ja monet vastaajista toivoivatkin, että opintotuen asumislisässä otettaisiin huomioon opiskelijan asuinkunta. Osa opiskelijoista oli valmis luopumaan keskustassa asumisesta, vaikka se tarkoittaisikin matkakustannusten lisääntymistä. Monille taas oli tärkeää, että asunto sijaitsee mahdollisimman lähellä kaikkea, jotta liikkuminen paikasta toiseen onnistuu pyörällä tai kävellen.

Seuraava kysymyksemme käsitteli asumiseen saatavia tukia. Opiskelijan perhetilanne ja asumismuoto ratkaisevat kuuluuko hän asumislisän vai yleisen asumistuen piiriin.

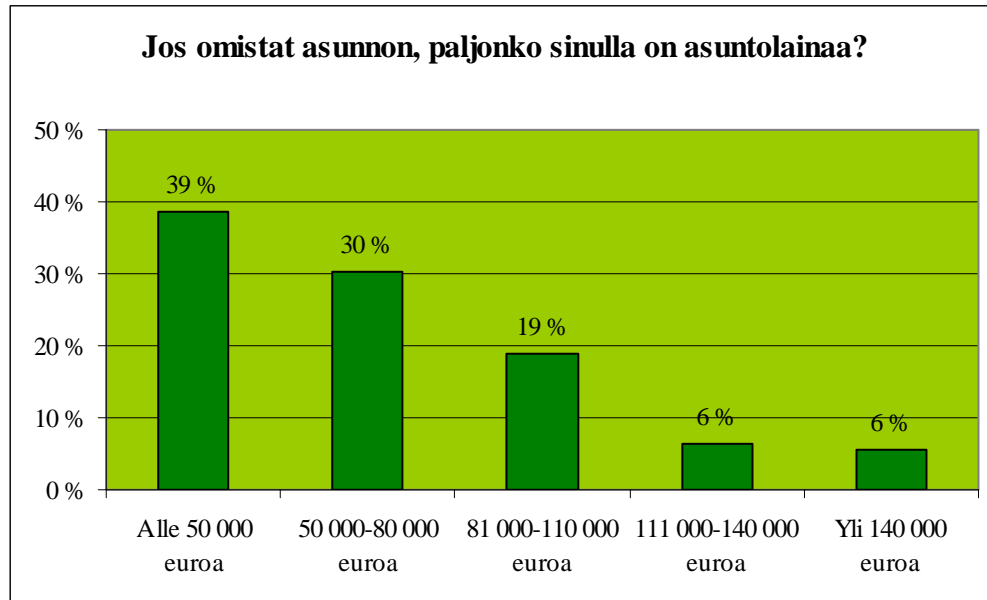
Kuvio 14. Yhteiskunnallinen tuki asumiseen.

Suurin osa eli 86 prosenttia sai asumislisää. 13 prosenttia sai yleistä asumistukea ja vain kaksi prosenttia sai jotain muuta tukea. Muina tukina oli mainittu esimerkiksi toimeentulotuki, perhe-eläke ja sotilasavustus puolison asepalveluksen ajaksi. Vastauksia tähän kysymykseen tuli 1 551, joten sen perusteella 70 prosenttia kyselyyn vastanneista sai asumiseen tukea. Puolison tulot vaikuttavat asumislisän myöntämiseen, joten puolison kanssa asuva opiskelija saattaa jäädä tällä hetkellä tuen ulkopuolelle. Asumislisän tuloharkinta poistuu vuoden 2009 alussa, jolloin tuen piiriin tulee varmasti uusia opiskelijoita. Tämä kohentanee monien taloudellista tilannetta.

”Kevät on aina hankalaa aikaa, kun opintotuesta ja asumislisästä tulee yrittää laittaa sen verran säästöön, että saisi jotenkin kesäkuun vuokran maksettua.”

Puolison tulojen vaikutuksen lakkaaminen otetaan varmasti ilolla vastaan opiskelijoiden keskuudessa. Useat vastaajista olivat sitä mieltä, että parisuhteessa elävät eivät ole velvollisia maksamaan puolisonsa elinkustannuksia. Monet kokivat puolison tuloista riippuvuuden nöyryyttäväksi. Lisäksi vastaajat toivoivat, että asumislisä muutettaisiin ympärivuotiseksi tueksi. Kesänaikana on vaikea saada rahaa säästöön, kun koko vuokra lankeaa itselle maksettavaksi.

Viimeinen asumista koskeva kysymyksemme käsitteli asuntolainan määrää. Tähän kysymykseen oli vastannut 264 ihmistä. Vastausprosentti oli hyvä, sillä 271 opiskelijaa oli ilmoittanut asuvansa omistusasunnossa. Vastausten perusteella osa vastaajista on siis jo maksanut lainansa pois tai saanut asunnon esimerkiksi perintönä.

Kuvio 15. Asuntolainan määrä.

39 prosentilla vastanneista oli asuntolainaa alle 50 000 euroa. Kuusi prosenttia ilmoitti asuntolainansa suuruudeksi yli 140 000 euroa. Lainojen suuruus yllätti meidät. Emme uskoneet, että opiskelijat ottaisivat opiskeluaikana näin suuria asuntolainoja. Osa vastaajista oli todennäköisesti ottanut lainan yhdessä työssäkävyn puolisonsa kanssa, mikä osaltaan selittää lainojen suuriakin summia. Toisaalta opiskelijoiden joukosta löytyi niitä, jotka opiskelun ohella ansaitsevat "normaalia" kuukausipalkkaa. Heidän kohdallaan lainanotto on monesti järkevämpää kuin pitkäaikainen vuokralla asuminen.

”Olen ostanut opiskeluni aikana oman asunnon, ja tällä hetkellä suurin osa tuloistani menee asuntolainan lyhennykseen.”

7.4 Opintolaina

Opintolainakysymyksissä ensimmäinen käsitteli opintolainan ottamista. Halusimme tällä kysymyksellä selvittää kuinka yleistä opintolainan ottaminen on juuri Turun ammattikorkeakoulussa.

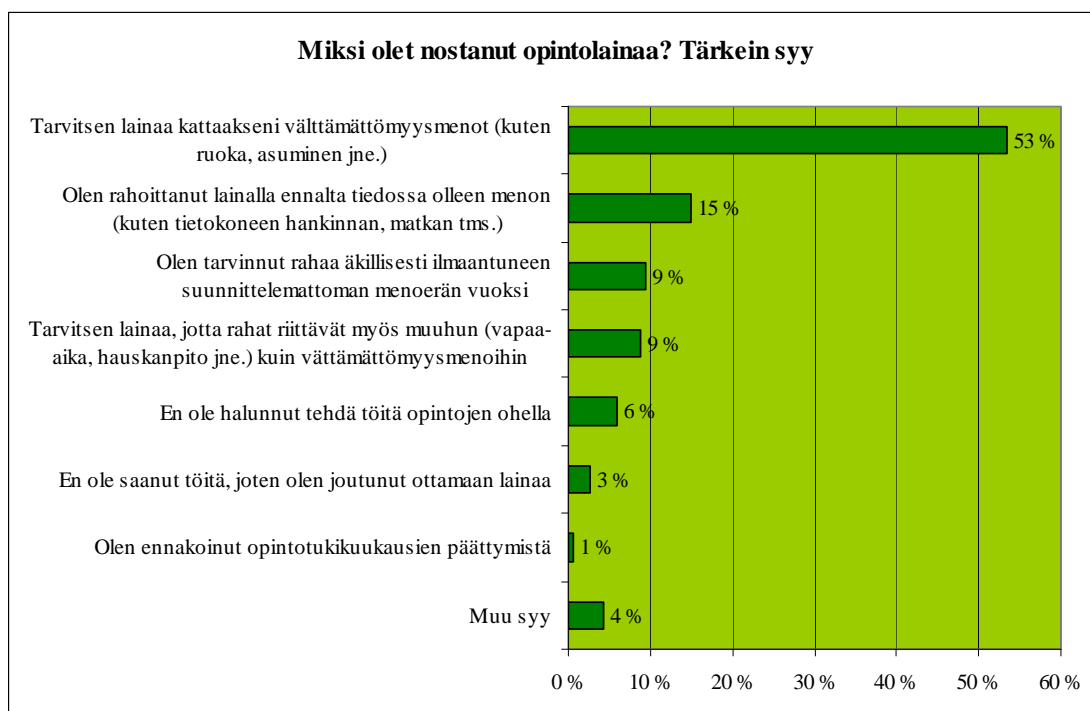
Kuvio 16. Opintolainan nostaminen.

Opintolainaa oli nostanut 36 prosenttia. Tutkimusten mukaan lainaa nostaa noin viidennes opiskelijoista, joten lainaa ottaneiden opiskelijoiden määrä Turun ammattikorkeakoulussa oli lähes kaksinkertainen. Opintolainan nostamiseen johtaneita syitä oli useita. Monilla aloilla työllisyysnäkymät ovat valoisat, ja tämä voi olla yksi syy siihen, että opiskelijat ovat uskaltaneet ottaa opintolainaa. Monet kokevat työnteon opintojen ohella liian raskaaksi, ja nostavat mieluummin lainaa kuin kituuttavat pelkällä opintorahalla. Elintasosta ei haluta tinkiä edes opiskeluaikana.

”15 000 euron laina ei juuri naurata, mutta ilman en olisi ikinä pärjännyt.”

”Opintolainaa en ota saadakseni kaappiin ruokaa jos on kerran mahdollisuus ansaita.”

Halusimme myös selvittää, mitkä ovat kaksi tärkeintä syytä opintolainan nostoon. Etukäteen arvelimme, että suosituin syy olisi välttämättömyysmenojen kattaminen. Usein sanotaan, että opiskelijat eivät halua ottaa lainaa perusmenojensa kattamiseen, mutta uskoimme, että moni ei selviäisi ilman lainarahaa esimerkiksi kuukausittaisista ruokakuluistaan.

Kuvio 17. Opintolainan noston tärkein syy.

Kuten arvelimmekin, tärkeimmäksi syyksi nousi välttämättömyysmenojen rahoitus. Yli puolet nosti lainan tästä syystä. Lisäksi 15 prosenttia vastaajista oli rahoittanut lainalla jonkin ennalta tiedossa olleen menon kuten tietokoneen.

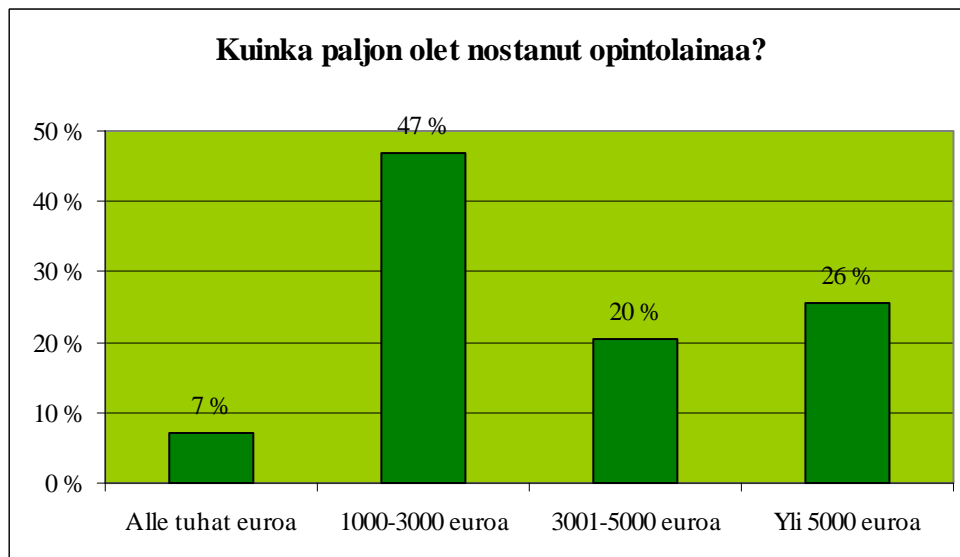
”Jos ei halua elää vaatimattomasti, on opintolaina ja velkavankeus ainoa vaihtoehto - mitä en itse pidä hyvänä vaihtoehtona.”

Toiseksi tärkeimmäksi syyksi nousi lainan käyttö vapaa-aikaan, harrastuksiin ja muihin vastaaviin kuluihin. Yllätyimme eniten siitä, kuinka moni oli ottanut lainaa sen vuoksi, ettei halunnut tehdä töitä opintojen ohella. Osa näistä vastaajista saattaa tosin opiskella alaa, jossa koulupäivät venyvät pitkiksi ja töiden teko koulun ohella on lähes mahdotonta.

Kuvio 18. Opintolainan noston toiseksi tärkein syy.

Halusimme myös saada selville opiskelijoiden ottamien lainojen suuruuden. Opintolainaa oli nostanut 807 henkilöä, joista 802 vastasi opintolainan määrää koskevaan kysymykseen.

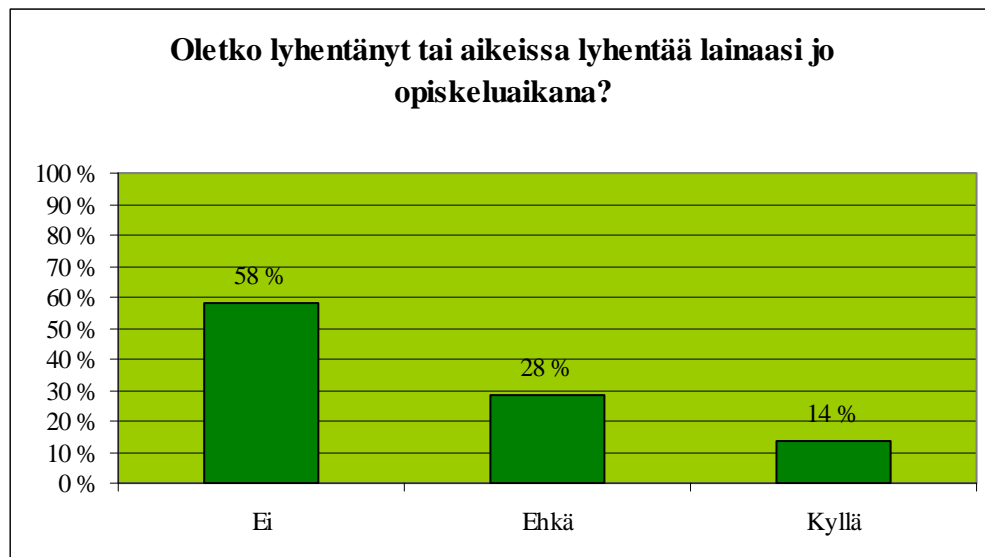

Kuvio 19. Opintolainan määrä.

Suurin osa oli nostanut lainaa 1 000–3 000 euroa. Lainaa voi nostaa 2 700 euroa vuodessa, joten esimerkiksi 3,5 vuoden opintojen aikana on mahdollista ottaa 9 300

euroa opintolainaa. Koska vastaajista 79 prosenttia oli 1-3 vuoden opiskelijoita, ei heille ole ehkä vielä kertynyt kovinkaan suurta velkamäärää. Olimme yllättyneitä huomattessamme, että 26 prosenttia oli nostanut lainaa yli 5 000 euroa. Avoimista mielipiteistä kävi ilmi, että joidenkin alojen opiskelijat työllistyvät hyvin opintojen jälkeen. Heillä on todennäköisesti luottavampi mieli lainan takaisinmaksun suhteen, kun tulevaisuuden työtilanne näyttää hyvältä.

Opintojensa aikana opiskelija maksaa pankille yhden prosentin korkoa lainastaan. Halutessaan opiskelija voi lyhentää lainaansa opintojen ollessa vielä kesken. Tiedustelimme kuinka moni on aikeissa lyhentää lainaansa jo opiskeluaikana.

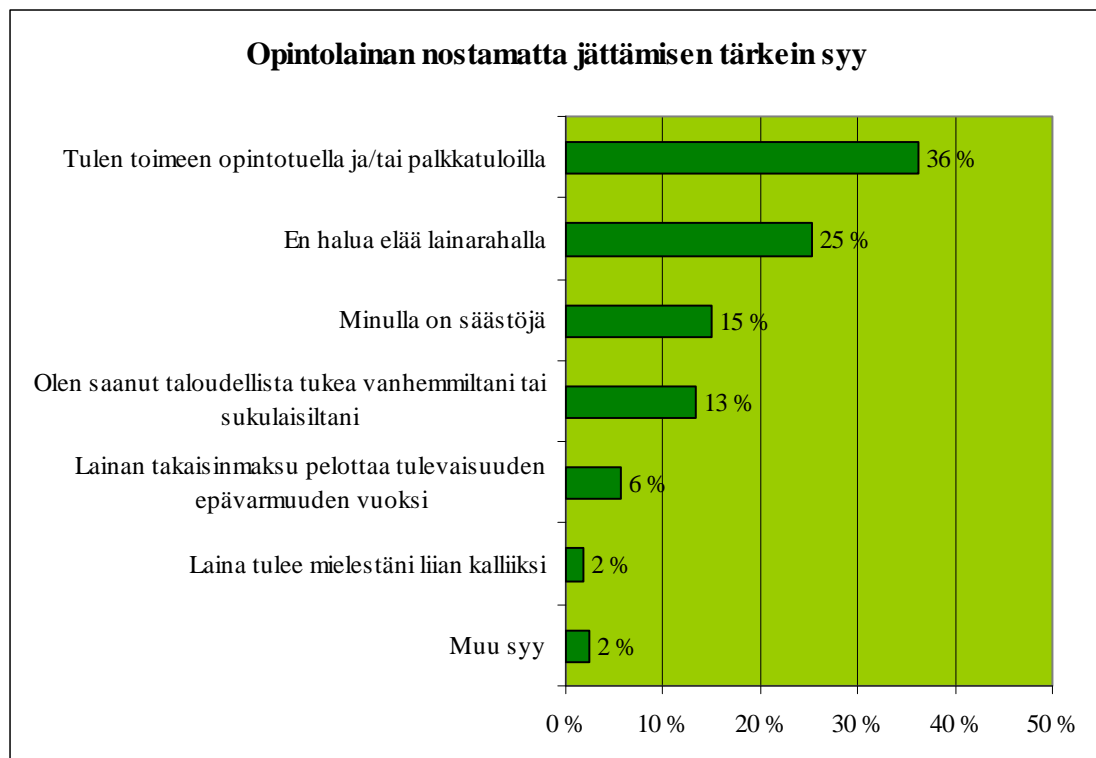

Kuvio 20. Opintolainan lyhentäminen opiskeluaikana.

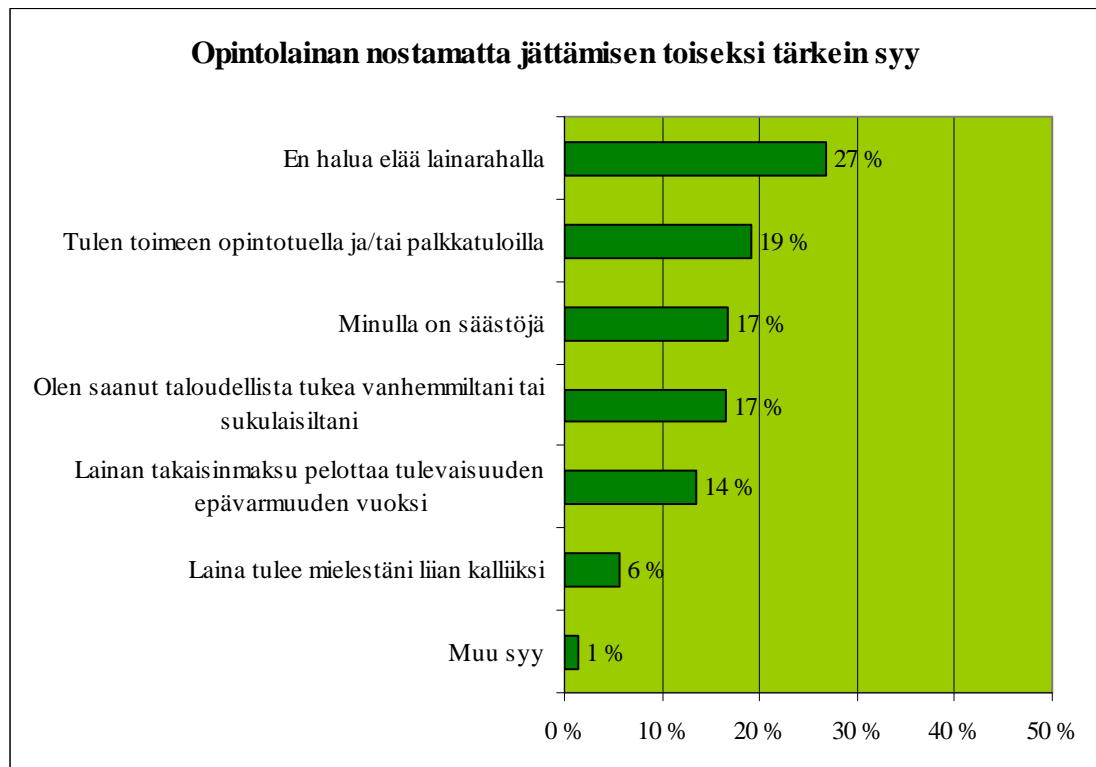
Kuviosta sai hyvin käsityksen, että monikaan ei aio lyhentää opintolainansa opiskeluaikana. Lähes 60 prosenttia vastanneista oli tätä mieltä. Kuitenkin jopa 28 prosenttia harkitsee opintolainan takaisinmaksua opiskeluaikana. Opiskelijan toimeentulo on usein niin tiukkaa, että ylimääräisiin lyhennyksiin ei opiskeluaikana ole varaa. Toisaalta monet saattavat säästää opiskeluaikanaan, jotta voivat maksaa koko lainasumman heti opintojen päätyttyä.

”On todellinen kynnyks lähteä opiskelemaan, koska se tietää monen vuoden velkakierrettä, kuitenkin ei nykypäivänä ole muuta vaihtoehtoa kuin opiskella, jos aikoo saada pysyviä tuloja.. joten opiskelet tai et, on velkakierre kuitenkin melko varma. Kaikkeen tottuu.”

Syyt, miksi opintolainaa ei ole haluttu nostaa, selviävät alla olevista kuvioista. Tärkeimmäksi syyksi nousi palkkatulojen ja/tai opintotuen riittävä määrä, eikä opintolainaa koettu tarpeelliseksi. Myös haluttomuus elää lainarahalla nousi esiin tärkeänä syynä. Kysyessämme toiseksi tärkeintä syytä opintolainan nostamatta jättämiseen, olivat nämä kaksi vastausvaihtoehtoa suosituimpia. Järjestys vain oli päinvastainen edelliseen kohtaan verrattuna. Tämä kuulostaa järkevältä, ja olemme myös itse näiden syiden takia olleet ottamatta opintolainaa. Monesti kuulee sanottavan, että opintolaina on kallista. Opiskelijat eivät kyselyn mukaan kuitenkaan olleet jättäneet lainaa ottamatta kalleuden vuoksi, sillä kyseinen kohta oli molemmissa kuvioissa loppupäässä.

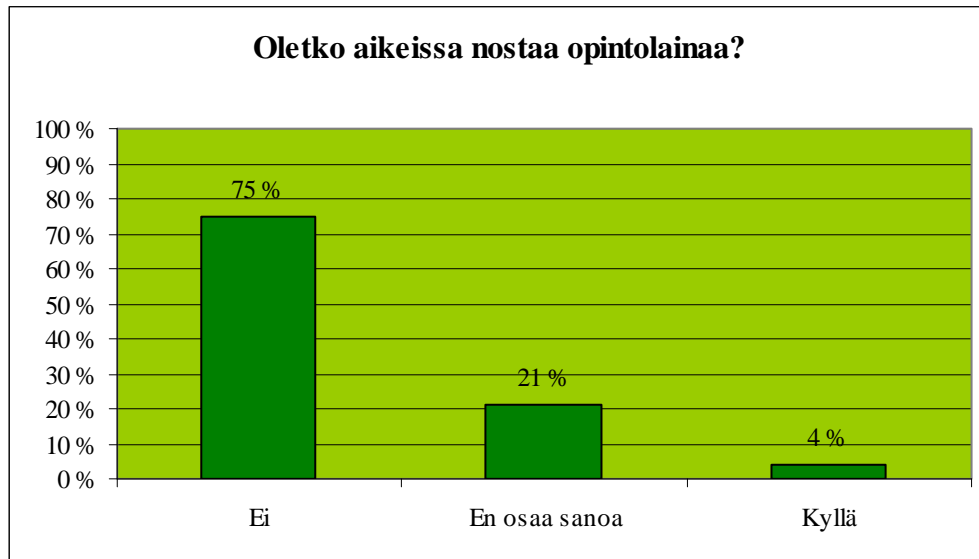
Kuvio 21. Opintolainan nostamatta jättämisen tärkein syy.

Kuvio 22. Opintolainan nostamatta jättämisen toiseksi tärkein syy.

Laitoimme vaihtoehtojen joukkoon myös kohdan "muu syy". Muutama vastaaja ilmoitti, että ei ole oikeutettu opintolainaan maksuhäiriömerkintöjen vuoksi. Erikoisin syy, miksi opintolainaa ei voitu nostaa, oli uskonto. Emme itse olleet tietoisia siitä, että muslimit eivät hyväksy koron perimistä.

Viimeisessä opintolainaa koskevassa kysymyksessä tiedustelimme, ovatko opiskelijat aikeissa ottaa opintolainaa, jos eivät ole sitä vielä ottaneet. Suurin osa vastaajista oli joko ensimmäisen, toisen tai kolmannen vuoden opiskelijoita, joten heillä on vielä hyvin aikaa nostaa lainaa. Opiskelujen ollessa alkuvaiheessa, voi olla, että lainaa ei tarvita, mutta opintojen edetessä mahdolliset säästöt usein hupenevat.

Kuvio 23. Opintolainan nostoaikheet.

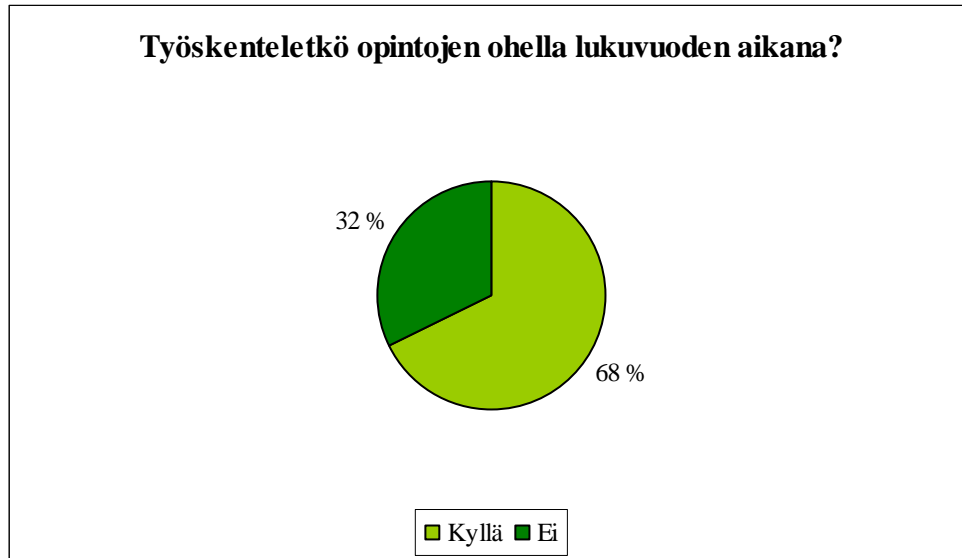
Suurin osa eli 75 prosenttia ei aio ottaa opintolainaa. Vain pieni prosenttimäärä oli sitä mieltä, että aikoo opintolainaa jossain vaiheessa ottaa. Epävarmoja oli sen sijaan 21 prosenttia.

Opintolainan suosio on ollut laskussa, ja se näkyy hyvin tässäkin vastauksessa. Opiskelijat pyrkivät mieluummin rahoittamaan opiskelunsa muilla tuloilla. Toisaalta opiskelijoiden kannattaisi kuitenkin muistaa, että opintolaina voi olla myös hyödyksi. On turha polttaa itseään loppuun opintojen aikana liiallisella työnteolla. Lainan avulla monella voisi olla mahdollisuus panostaa enemmän opintojen suorittamiseen ja näin päästä käsiksi työelämän ansioihin aikaisemmin. Oli mielenkiintoista huomata, että lainaa nostaneista opiskelijoista suurin osa työskenteli opintojen ohella. Olisimme odottaneet, että ne, jotka eivät työskentele, joutuisivat todennäköisemmin lainaa nostamaan.

7.5 Muut tulot

Opiskelijoiden muihin tuloihin kuuluu muun muassa työssä käyminen ja vanhempien avustukset. Oli odotettavaa, että monet käyvät töissä. Opiskelijoiden työssäkäynti kasvaa edelleen, edellisvuoteen verrattuna kasvua tapahtui kaksi prosenttiyksikköä (Tilastokeskus 2008). Vastanneista kaksi kolmasosaa käy työssä lukuvuoden aikana.

Koska näin monet työskentelevät koulutyön ohella, ei ole mitenkään yllättävää, että Suomessa opiskeluaikat ovat pitkiä.

Kuvio 24. Opintojen ohella työskentely lukuvuoden aikana.

”Ne jotka käy koulun ohella töissä, niin ei niitä kyllä koulussa näy...”

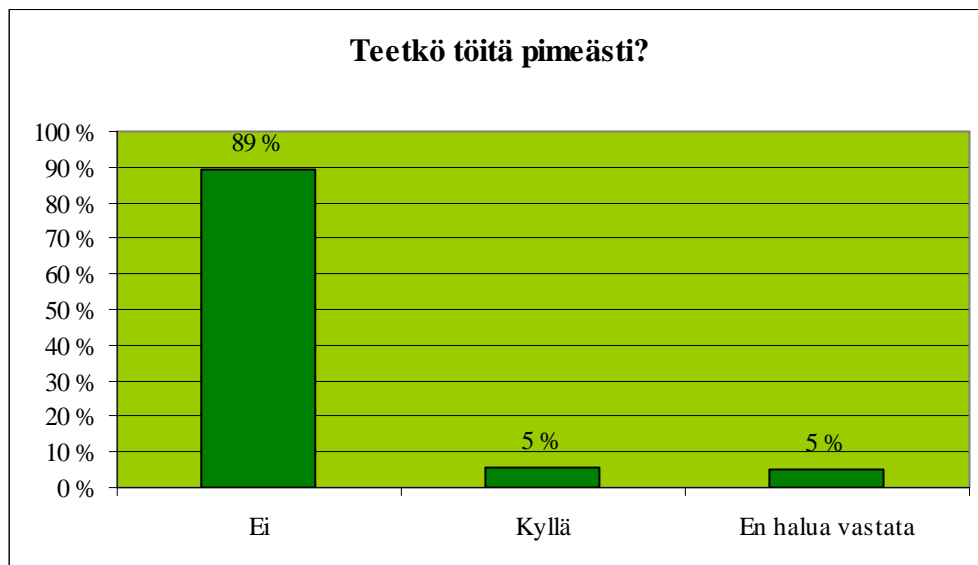
Kaikilla koulutusaloilla ei ole mahdollista työskennellä opintojen ohella pitkien koulupäivien takia. Myös läsnäolopakko vaihtelee eri kursseilla. Työnteko opintojen ohella koettiin yleisesti melko rasittavana, ja monet opiskelijat myönsivätkin suoraan työskentelyn laskevan opiskelumotivaatiota. Itseopiskeluun tarkoitettu aika kuluu monilla työntekoon.

”Hullua että jos pystyisi opintojen ohella käymään töissä niin siitä rangaistaan...”

Seuraavaksi kysyimme, kuinka paljon opiskelijat ansaitsevat kuukaudessa lukuvuoden aikana. Summa oli keskimäärin 984 euroa kuussa. Olimme yllättyneitä keskiarvopalkan suuruudesta. Koska melkein kolmasosalla vastaajista ei ole palkkatuloja lukuvuoden aikana, on osalla työssäkävivistä opiskelijoista oltava melko korkea palkka. Osa vastaajista oli vastannut tähän kysymykseen ilmoittamalla vuosittaiset tulonsa, mikä osaltaan nostaa keskiarvoa virheellisesti. Lukuvuoden

aikana ansaitut kuukausipalkat vaihtelivat pääosin noin 100 eurosta vajaaseen 2 000 euroon.

Oli kiinnostavaa saada selville kuinka paljon opiskelijat joutuvat tekemään töitä pimeänä. Kysymykseen vastasi 1 516 opiskelijaa. Heistä viisi prosenttia eli 82 vastaajaa myönsi tekevänsä töitä ilmoittamatta siitä verottajalle. Saman verran opiskelijoita ei halunnut vastata kyseiseen kysymykseen. Arvattavaksi jää johtuuko tämä siitä, että he työskentelevät pimeästi eivätkä halua sitä myöntää, vai onko kyseessä periaate olla vastaamatta kysymykseen. Osa opiskelijoista voi kokea pimeäksi työksi aikaisemmassa kohdassa kysymämme järjestelyt opintotuen palauttamisen ehkäisemiseksi. Tämä vaihtoehto voi tulla kysymykseen silloin, kun palkkatulot siirretään maksettavaksi vasta seuraavan vuoden puolella.

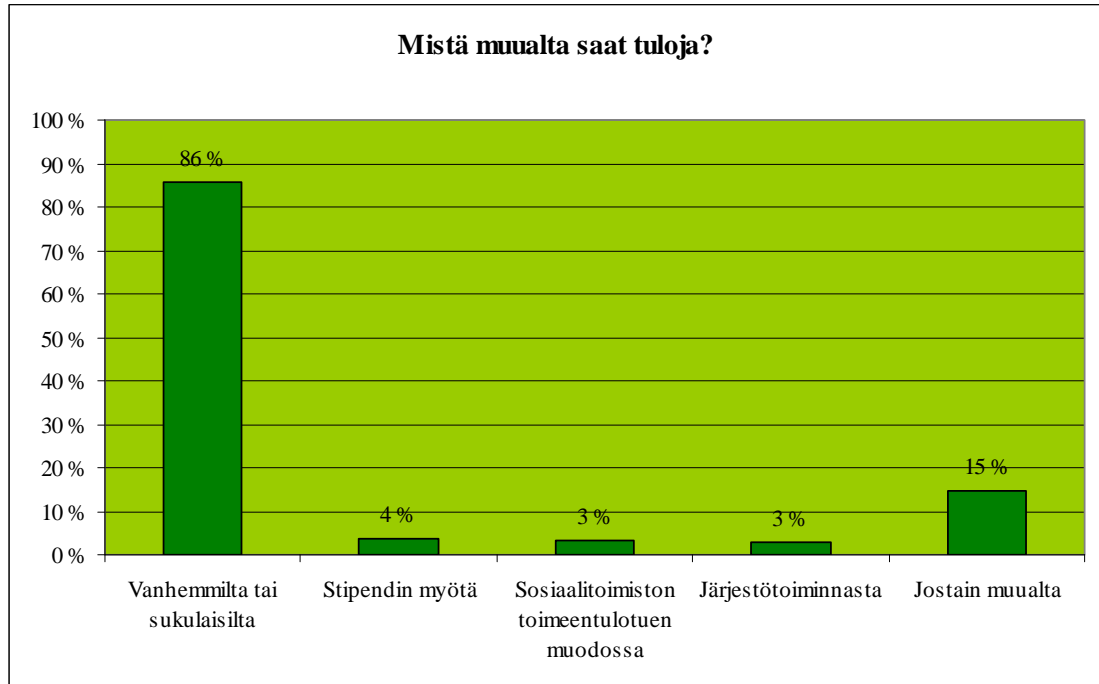

Kuvio 25. Pimeä työ.

”Työnteosta rankaistaan ja pakotetaan työskentelemään pimeästi.”

Tiedustelimme myös opiskelijoiden muita tulonlähteitä. Suurin osa muista tuloista oli lähtöisin vanhemmilta tai sukulaisilta. Stipendin, järjestötoiminnan tai toimeentulotuen osuus tuloista oli hyvin pieni, jokaisen kohdalla vain noin kolme prosenttia.

Opiskelijoista 66 prosenttia ilmoitti saavansa tuloja muualta kuin työnteosta. Kohdan jostain muualta valitsi 15 prosenttia vastaajista. Muina tuloina mainittiin lapsilisä, nettipokerista saadut tulot, erilaiset vanhempainetuudet sekä puolisoilta saatu rahallinen avustus.

Kuvio 26. Muut tulot.

Vanhemmilta tukea sai 1 143 opiskelijaa. Kyselyyn vastanneiden kokonaismäärään suhteutettuna se tarkoittaa, että 51 prosenttia Turun ammattikorkeakoulun opiskelijoista sai taloudellista apua vanhemmiltaan. Muissa korkeakouluissa tehdyissä tutkimuksissa vanhemmilta sai tukea suurin piirtein sama määrä opiskelijoita.

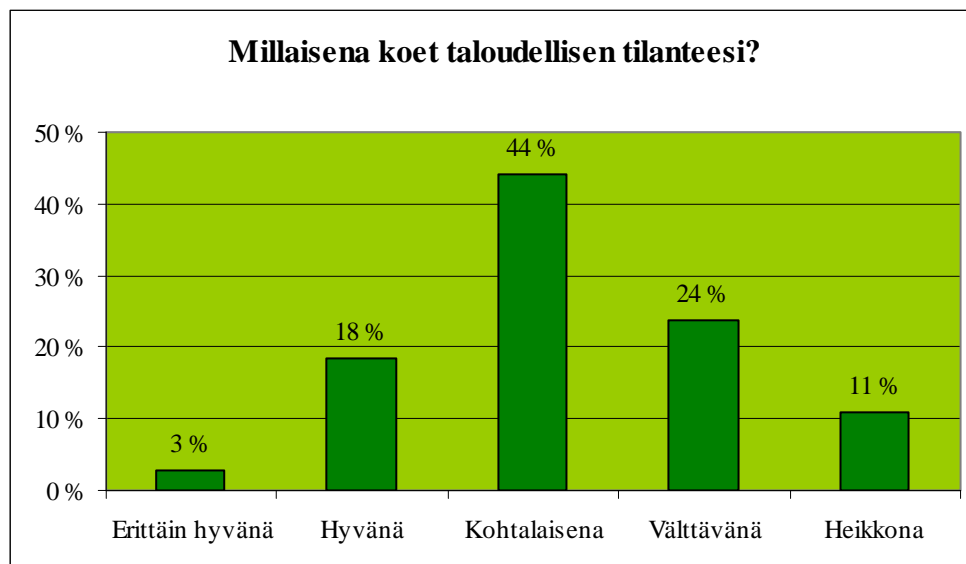
”Muutenkin on vaikeaa olla opiskelija, joka ei saa vanhemmiltaan melkein pä lainkaan rahallista tukea, koska vanhemmat eivät itsekään ole hyvätuloisia ihmisiä.”

”Ilman vanhempien tukea olisi pakko ottaa opintolaina.”

Stipendien saaminen opiskelijoiden keskuudessa näyttäisi olevan melko harvinaista. Vain 47 vastaajaa oli valinnut tämän kohdan. Stipendien harvinaisuus voi johtua myös

opiskelijoiden tietämättömydestä. Me emme esimerkiksi tiedäneet, että muutamat paikkakunnat myöntävät stipendejä opiskelijoille, jotka säilyttävät kirjansa vanhalla asuinpaikkakunnallaan. Opiskelijoiden kannattaisi ottaa itse enemmän selvää stipendimahdollisuuksista, sillä kaikki rahallinen tuki on varmasti opiskelijoille tarpeen.

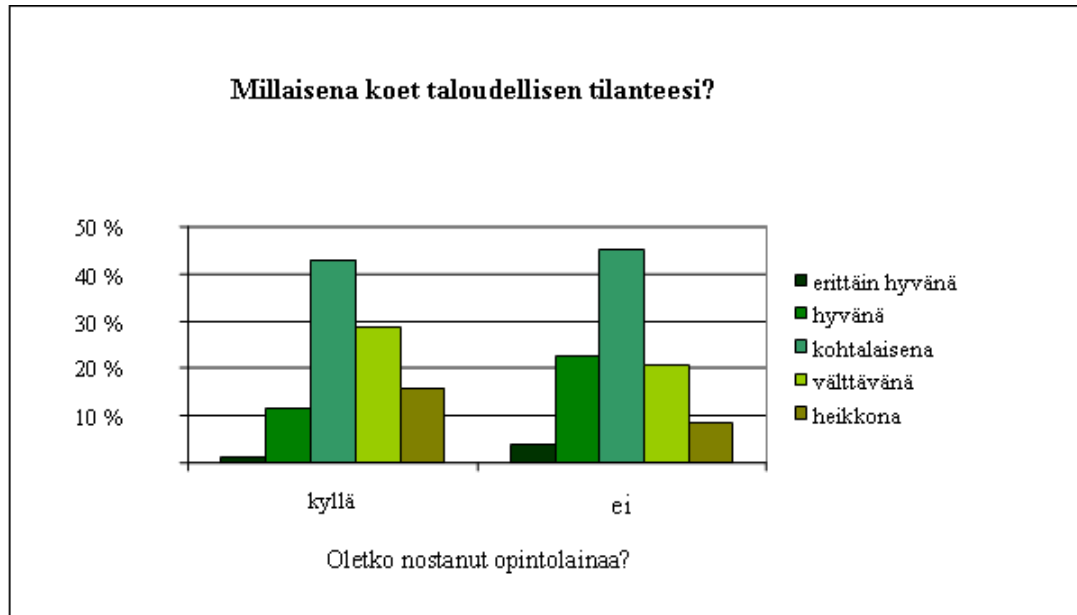
Kysyimme opiskelijoilta myös millaisena he kokevat taloudellisen tilanteensa. Vastauksista saimme selville, että monet ovat varsin kiitollisia opintotukijärjestelmästä, vaikka sen nykyinen taso ei vastaakaan tämän päivän elinkustannuksia. Opiskelijoiden aikaisempi elämäntilanne vaikuttaa siihen, kuinka helppoa on sopeutua opiskelijan tulotasoon.

Kuvio 27. Taloudellinen tilanne.

Suurin osa opiskelijoista koki taloudellisen tilanteensa kohtalaisena. Vain kolme prosenttia piti tilannettaan erittäin hyvänä. Välttävänä tai heikkona talouttaan pitävien osuus oli suuri, 35 prosenttia. Opiskelijoiden huonoa rahatilannetta selitetään usein sillä, että opiskeluaika on väliaikainen, ei pysyvä tila. Kuitenkin stressi rahojen riittämisestä vaikuttaa opintohalukkuuteen. Emme olleet yllättyneitä siitä, että näin suuri osa opiskelijoista oli tyytymätön rahatilanteeseensa.

”Aion lopettaa opiskelun, sillä rahat eivät yksinkertaisesti riitä.”

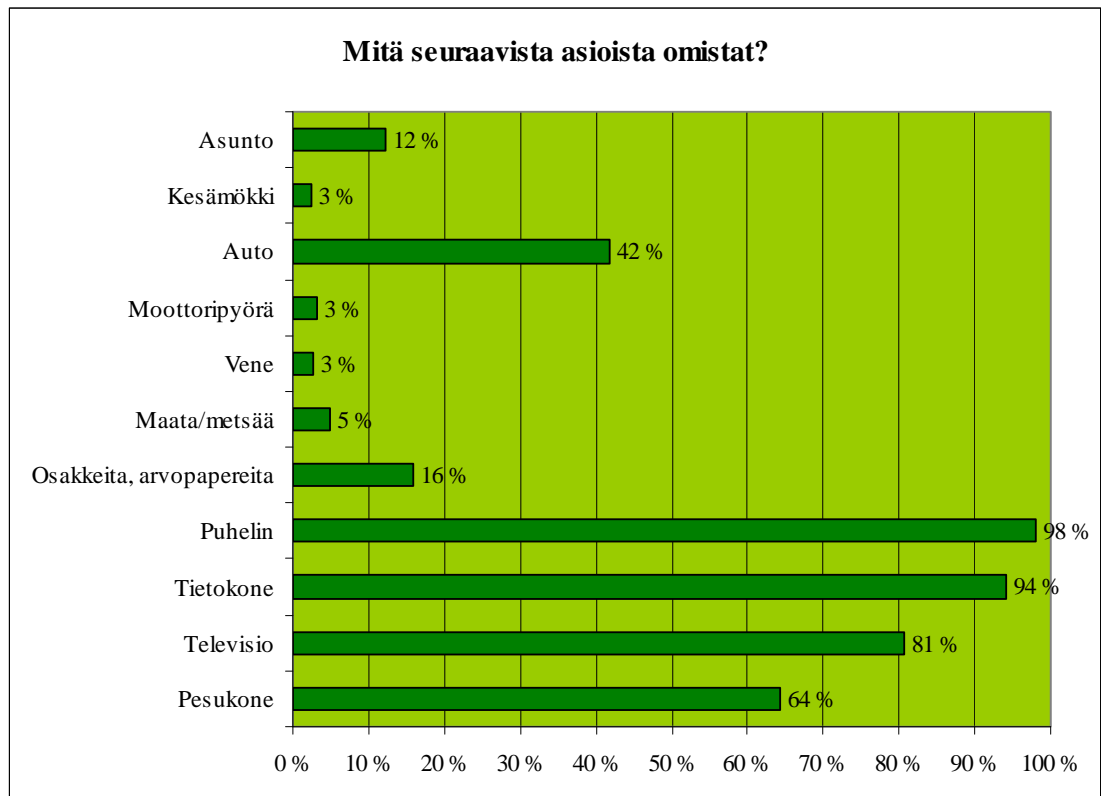

Kuvio 28. Opintolainan ottamisen vaikutus taloudellisen tilanteen kokemiseen.

Tutkimuksemme mukaan vähiten tyytyväisiä taloudelliseen tilanteeseensa olivat ne opiskelijat, jotka ovat ottaneet opintolainaa. Tämä tuntuu mielestämme melko omituiselta, sillä lainan tulisi parantaa taloudellista tilannetta ja näin vaikuttaa myös opiskelijan tyytyväisyyteen. Lainaa ottaneista lähes 30 prosenttia piti taloudellista tilannettaan välttävänä, kun taas lainaa ottamattomista vastaavaa mieltä oli hieman yli 20 prosenttia. Tyytymättömyys voi tosin johtua myös siitä, että heikon rahatilanteen vuoksi on joutunut ottamaan lainaa. Tyytyväisyystaso ei välttämättä nouse lainan myötä, sillä velkataakka painaa hartioita.

”Opiskelijan ei välttämättä tarvitse nauttia luksuselämästä, mutta olisi todellakin mukavaa ettei joka kuukausi tarvitsisi valita maksaako laskut vai ostaako ruokaa.”

Tiedustelimme opiskelijoilta myös, mitä omaisuutta heillä on. Halusimme tietää tämän, sillä nuoria syytetään usein liialliseen mukavuuteen tottumisesta. Opiskelu tuo kuitenkin mukanaan erilaisia tarpeita, ja esimerkiksi ilman tietokonetta ja Internet-yhteyttä on hankalaa tehdä koulutehtäviä kotona.

Kuvio 29. Omaisuus.

Lähes kaikilla vastanneista oli puhelin ja tietokone. Myös television ja pesukoneen omisti yli puolet. Auto oli noin 40 prosentilla. Elintason nousun myötä menot kasvavat. Auto tuo mukanaan paljon kuluja, muun muassa vakuutusmaksuja. Ei siis riitä, että ostaa auton, vaan siitä seuraa myös kuukausittaisia menoja. Kolmella prosentilla opiskelijoista oli vene, kesämökki tai moottoripyörä. Osa vastaajista oli sitä mieltä, että opiskelijat eivät ole oikeasti köyhiä, vaan ainoastaan mukavuudenhaluisia. Harvalla oikeasti vähävaraisella ihmisellä on varaa juhlimiseen tai auton omistamiseen.

”Joistain asioista ei vaan osaa luopua kuten tuo auto.”

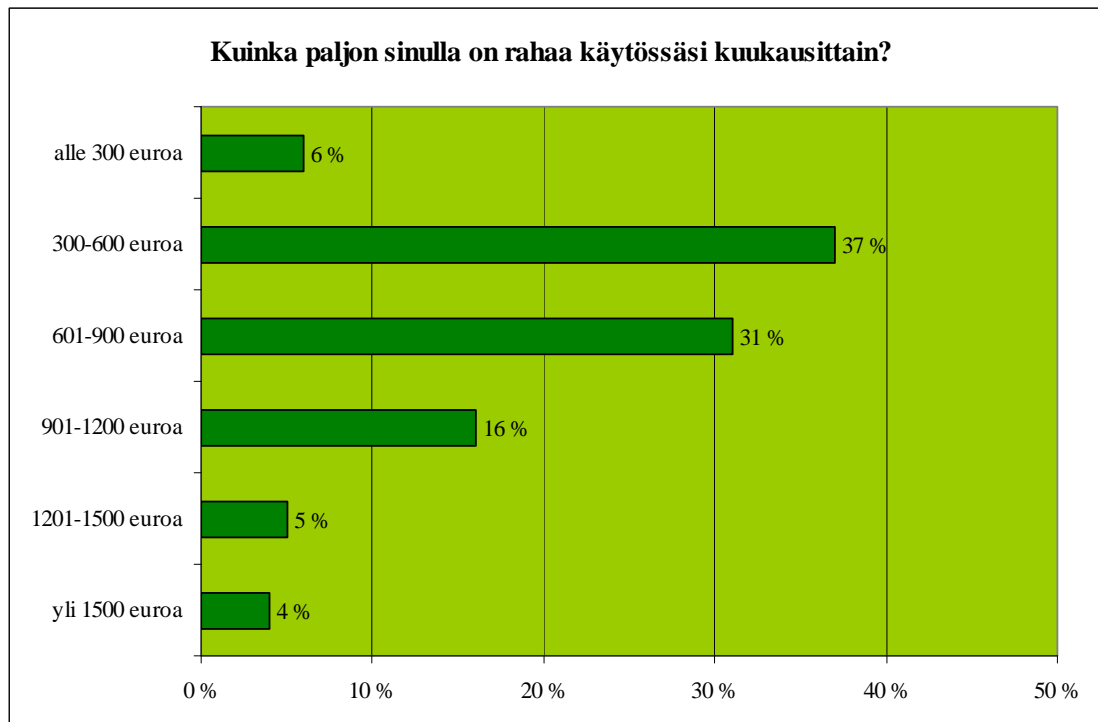
”Tietotekniikan opiskelijana on ajoittaiset ATK-hankinnat lähes välttämättömiä, ja niiden rahoittaminen on erittäin suuri ongelma.”

Jos verrataan esimerkiksi vanhempiemme opiskeluaikoihin, on opiskelijoiden elintaso noussut. Olimme yllättyneitä siitä, kuinka suurella osalla vastaajista oli pesukone tai

tiskikone. Opiskelijat tottuivat monesti tiettyyn elintasoon kotona asuessaan, eikä saavutetuista eduista haluta luopua.

7.6 Rahankäyttö

Kyselyssä tiedustelimme kuinka paljon opiskelijoilla on rahaa käytettävissä, jos kaikki tulot huomioidaan. Tulot käsittävät opintorahan, asumislisän tai -tuen, opintolainan, palkkatulot ja muut mahdolliset avustukset. Kysymykseen vastasi 90 prosenttia opiskelijoista. Keskimääräinen opiskelijoilla käytössään oleva summa oli noin 770 euroa.

Kuvio 30. Kuukausittaisen käyttörahan määrä.

Ennen korotusta opintorahan, asumislisän ja opintolainan yhteenlaskettu määrä oli maksimissaan 759 euroa kuukaudessa. Opiskelijoiden kuukausittaiset käytössä olevat rahamäärät vaihtelivat paljon. Kuudella prosentilla oli rahaa käytössään alle 300 euroa. Tämä on todella vähän, tosin on luultavaa, että useat heistä asuvat vielä vanhempiensa luona tai puolison tulojen vuoksi he eivät ole oikeutettuja asumislisään. Suurimmalla osalla opiskelijoista oli käytössään 300–600 euroa. Hieman yli 30

prosentilla oli käytössään 601–900 euroa. Oli hämmästyttävää huomata, että neljällä prosentilla on käytettävänä yli 1 500 euroa. Summa oli mielestämme suuri, kun kyseessä on kuitenkin kokopäiväinen opiskelija.

”Kun pitää menot ja tulot suurin piirtein tasoissa, ei rahankäytössä synny ongelmia.”

Oli myös mielenkiintoista selvittää, mihin opiskelijat käyttävät rahansa. Ei ollut yllättävää, että suurin menoerä kuukaudessa on asuminen. Rahaa asumiskustannuksiin kului 313 euroa. Aikaisemman vastauksen mukaan opiskelijoiden kuukausittainen vuokra oli keskimäärin 295 euroa. Nämä summat vastaavat toisiaan, jos ajatellaan asumiskustannuksien sisältävän vuokran tai vastikkeen lisäksi myös vesi- ja sähkökulut.

Taulukko 12. Menot kuukaudessa.

Miten paljon käytät kuukaudessa rahaa seuraaviin asioihin?	
Asuminen	313 euroa
Ruoka	158 euroa
Auto	92 euroa
Muut menot	67 euroa
Ravintolat ja baarit	54 euroa
Vaatteet	46 euroa
Harrastukset	40 euroa
Puhelin ja Internet	38 euroa
Matkustaminen	37 euroa
Alkoholi	36 euroa
Vakuutukset	32 euroa
Opiskeluun liittyvät kulut	28 euroa
Tupakka	25 euroa
Bussi	22 euroa
Terveystenhoito	17 euroa

Keskimääräisen kulutuksen summaksi tuli 1 005 euroa. Karkeasti arvioituna voisi siis sanoa, että opiskelijat elävät yli varojensa. Keskimääräinen summa, jonka opiskelijat

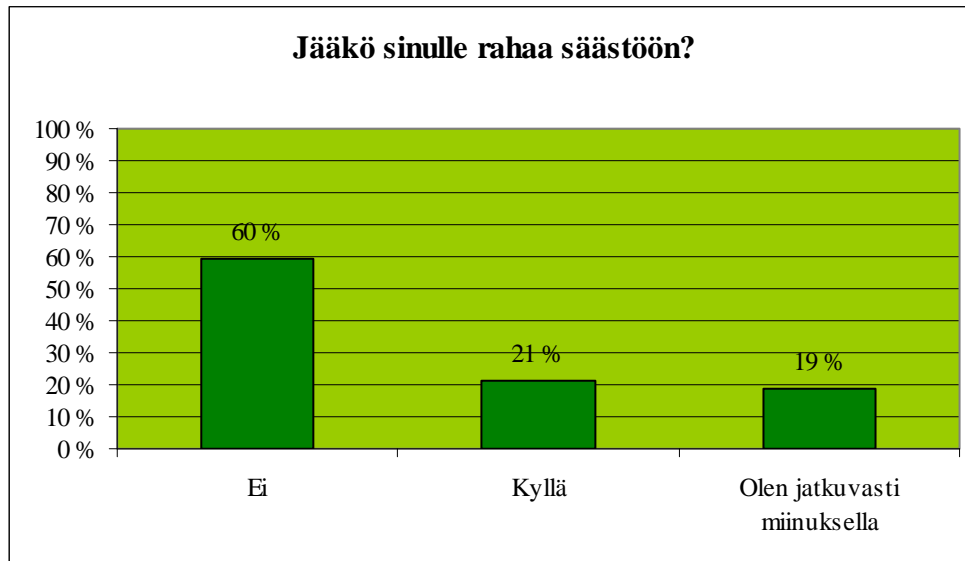
saivat kuukaudessa, oli 770 euroa. Kulujen ollessa 1 005 euroa kuukaudessa, kuluttavat opiskelijat noin 235 euroa enemmän kuin mitä heidän tulonsa ovat. Tässä täytyy kuitenkin huomioida se, että luvut ovat keskiarvoja. Lisäksi monilla on säästöjä, joita he voivat käyttää ylimääräisten menojen kattamiseen eikä kulujen suurempi määrä tarkoita automaattisesti yli varojen elämistä.

Yllätyimme siitä, että kuukausittainen ruokaan käytetty summa oli melko pieni. Vastauksien perusteella moni kertoi ruoan vievän leijonanosan tuloista. Lisäksi ruoan hinta on vuoden 2008 aikana kohonnut reippaasti, joten olisimme luulleet, että ruokaan kuluneen rahan määrä olisi ollut suurempi.

”Lapsen kanssa spagetin ja ketsupin syöminen ei ole vaihtoehto, kun taas lapseton opiskelija voi karsia ruokakuluja ja syödä vähän halvemmalla jokusen päivän.”

”Opintotuen tuleva korotus on olematon siihen nähden kuinka paljon kaikki muut kulut nousevat koko ajan. Erityisesti ruuan hinta sekä kaupassa että koulussa tulee nousemaan.”

Viimeisenä kohtana kyselylomakkeessamme oli säästäminen. Halusimme tietää onnistuvatko opiskelijat säästämään opintojensa aikana vai onko tili jatkuvasti pakkasen puolella.

Kuvio 31. Rahan säästöön jääminen.

Viidesosalla vastanneista jäi rahaa säästöön kuukausittain. Suurin osa taas kuluttaa kaiken minkä voi, ja lähes viidesosa oli jatkuvasti miinuksella. Tämä vaikuttaa mielestämme melko suurelta määrältä. Toisaalta vastausten jakautuminen tuntuu kuitenkin aika loogiselta, kun vertaa sitä yllä olevaan taulukkoon, jonka mukaan opiskelijat kuluttavat keskimäärin enemmän kuin ansaitsevat. Säästöön opiskelijoilla jäi kuukausittain muutamasta kymmenestä eurosta aina useisiin satasiin. Yleisin säästöön jäänyt summa oli 100–200 euroa. Lisäksi moni oli kirjoittanut summan vaihtelevan kuukausittain työtuntien mukaan.

”Minulle jää rahaa säästöön vain kesätöiden takia, ei niinkään lukuvuoden aikana.”

Opintotuen määrässä on tutkimuksemme mukaan huomattavasti parantamisen varaa. Olisiko ratkaisuna opintotuen korottaminen vai tulorajojen nostaminen? On kuitenkin muistettava että, opintorahan tason parantaminen edellyttää määrärahalisäyksiä, jotka ovat mahdollisia vain valtiontaloudellisten edellytysten puitteissa. Itse kannatamme opintorahan nostamista, jotta opiskeluaikat eivät venyisi suhteettoman pitkiksi.

”Parannettavaa on, mutta ei saa silti purra kättä joka ruokkii...:))”

8 POHDINTA

Tutkimuksemme tavoitteena oli selvittää, kuinka Turun ammattikorkeakoulun päiväpuolen opiskelijat tulevat taloudellisesti toimeen ja mihin he rahansa käyttävät. Halusimme myös saada selville kuinka monet ovat ottaneet opintolainaa ja käyvätkö opiskelijat töissä koulun ohella. Saimme kysymyksiimme hyvin vastauksia kyselyssä, jonka suoritimme keväällä 2008. Osa tuloksista oli sellaisia, joita osasimme odottaa, mutta oli myös vastauksia, jotka tulivat meille yllätyksenä.

Tutkimuksesta selvisi, että suurin osa opiskelijoista ei ole tyytyväisiä nykyiseen toimeentuloonsa. Varsinkin tulorajat ovat monen mielestä liian matalat. Kyselyn suorittamisaikana opintorahan korotus ei ollut vielä astunut voimaan, mutta tulorajat olivat jo nousseet. Monet pitivät tätä hyvänä asiana, vaikka nosto ei ollut heidän mielestään riittävä. Myös opintotuen asumislisän vuokrattoa pidettiin riittämättömänä. Monet opiskelijoista asuivat yksin, ja vuokrien kohotessa jatkuvasti, ei asumislisä riitä. Opintotuen pienuuden vuoksi useat opiskelijat käyvät töissä opintojen ohella. Tutkimuksemme mukaan yli 67 prosenttia opiskelijoista työskentelee lukuvuoden aikana. Nykyistä opintotukijärjestelmää kritisoitiin ankarasti ja sitä pidettiin jälkeenjääneenä. Suurin osa opiskelijoista toivoi korotusta sekä opintorahaan että asumistukeen. Myös tulorajojen nostaminen koettiin tärkeäksi.

Kyselyn loppuun laitoimme osion, jossa opiskelijat saivat kertoa mielipiteensä opintotuesta, toimeentulosta ja rahankäytöstä. Osion vastausmäärä yllätti meidät molemmat, sillä vastauksia tuli 1 094 eli noin 49 prosenttia. Kokemuksemme mukaan avoimet kysymykset jätetään helposti tyhjiksi. Oli ilo huomata, että näinkin moni halusi kertoa oman näkemyksensä asiaan. Avoimien vastausten lukemiseen kului useita tunteja, mutta samalla saimme hyvän käsityksen siitä, millaisena opiskelijat kokevat taloudellisen tilanteensa.

Tutkimus lähetettiin kaikille Turun ammattikorkeakoulun päiväpuolen opiskelijoille. Vastaavia tutkimuksia on aikaisemmin tehty muissa korkeakouluissa, mutta Turun ammattikorkeakoulun osalta tutkimus vielä puuttui. Kysely lähetettiin 6 588

opiskelijalle huhtikuun 2008 aikana. Saimme vastauksia 2 226, joten vastausprosentiksi muodostui 34. Tutkimus on luotettava, sillä saimme tarpeeksi vastauksia. Päätelmien teko edellyttää, että vastauksia on riittävästi. Vastauksia tuli myös kaikilta eri koulutusaloilta ja jokaiselta eri vuosikurssilta. Saamamme tulokset vastasivat monilta osin muissa opiskelijatutkimuksissa saatuja tuloksia. Näin ollen vastauksia voidaan yleistää koskemaan myös muita kuin Turun ammattikorkeakoulun opiskelijoita.

Toimeksiantajamme, Turun ammattikorkeakoulun opiskelijakunta, pystyy käyttämään tutkimustamme hyväkseen valvoessaan opiskelijoiden etua. TUO pystyy antamaan tutkimaamme tietoa eteenpäin, mikäli jokin taho tarvitsee tietoa juuri Turun ammattikorkeakoulun opiskelijoiden tilanteesta. Uskomme, että tutkimuksestamme on hyötyä myös opiskelijoille. He saavat siitä tietoa eri tukimuodoista sekä muiden opiskelijoiden toimeentulosta.

Ennen kuin aloitimme tutkimuksemme teon, oli meillä molemmilla perustiedot erilaisista Kelan myöntämistä tuista. Työn edetessä huomasimme kuinka pinnallisia aikaisemmat tietomme olivat. Yllätyksenä meille tuli erityisesti se, että opiskelut kerryttävät eläkettä, ja että asuntolainaan voi saada asumistukea korkojen maksua varten. Uskomme, että tutkimuksestamme on hyötyä muillekin opiskelijoille. Työmme sisältää todennäköisesti myös uutta informaatiota opiskelijoiden tuista. Mielestämme opiskelijoille tulisi Kelan toimesta kertoa enemmän heidän eduistaan, koska aihe on niin laaja. Monille opintotukeen liittyvät käsitteet kuten valtiontakaus eivät ehkä ole tuttuja. On hankala etsiä kaikkea tarvitsemaansa tietoa, etenkin, kun tukiin on viime aikoina tullut paljon muutoksia. Tutkimustuloksia lukiessamme huomasimme, että monet eivät tienneet olevansa oikeutettuja joihinkin tukimuotoihin.

Itse tutkimusmenetelmään ei meidän kohdallamme liittynyt suuria ongelmia. Kysymyksiä olisimme voineet harkita vielä enemmän. Olimme lisäksi unohtaneet yhden koulutusohjelman tutkimuksen taustatietokysymyksistä. Syynä tähän oli se, että kyseistä koulutusohjelmaa ei järjestetä joka vuosi, joten emme löytäneet sitä katsomistamme koulun oppaista. Toisaalta koulutusohjelman puuttuminen

vastausvaihtoehdoista ei vaikuttanut tutkimuksemme lopputuloksiin. Voi toki olla, että joku on kokenut oman koulutusohjelman puuttumisen vähättelevänä, ja jättänyt sen takia vastaamisen kesken.

Teimme kyselyn melko aikaisessa vaiheessa opinnäytetyöprosessiamme, joten emme olleet kirjoittaneet tutkimuksemme teoriaosuutta juuri lainkaan. Olisi ehkä ollut parempi tutkia teoriaa enemmän ennen tutkimuksen lähetystä. Tällöin olisimme osanneet tehdä tarkempia kysymyksiä eri tutkimuodoista. Useampiin kysymyksiin olisi lisäksi voinut liittää kohdan ”muu, mikä?”. Näin olisimme saaneet vieläkin yksityiskohtaisempaa tietoa.

LÄHTEET

- Allianssi 2008. *Allison – tietosivut nuorille* [viitattu 22.9.2008].
Saataavilla www-muodossa: http://www.alli.fi/sivu.php?artikkeli_id=468
- Autelo Asko 2006. *Perheellisten opiskelijoiden asemaa parannettava*.
Ylioppilas-lehti 17/2006.
- Hakaoja, Minna 2005. *Suomalainen opintotuki on matalin Pohjoismaissa*. Stimulus,
Kuopion ylioppilaslehti 05/2005. Saataavilla www-muodossa:
http://www.kyy.fi/stimulus/arkisto/05_05/ajankoht/ajankoht_05_05_opintotuki.html
- Halme, Aarne 2001. *Työpaja 7. Akateemiset opinnot ja työelämäyhteydet* [viitattu 2.9.2008]. Saataavilla www-muodossa:
<http://www.tkk.fi/tapahtumat/pf-kevatpaivat/raportit/akatopinnot.htm>
- Harju, Heidi & Pohjanmäki, Titta 2005. *Kvantitatiivisen aineiston kerääminen ja sen analysointi SPSS-ohjelmalla*. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu
- Heikkilä Tarja 2004. *Tilastollinen tutkimus*. Helsinki: Edita
- Helsingin yliopisto 2008. *Opiskelijoiden toimeentulo puhuttaa* [viitattu 15.9.2008].
Saataavilla www-muodossa:
<http://www.helsinki.fi/ajankohtaista/uutisarkisto/8-2003/15-14-43-39>
- Hyppänen Jani & Murto Armi 2008. *Opintotuki sidottava elinkustannus-indeksiin*.
Pohjalainen 31.7.2008. Saataavilla www-muodossa:
<http://www.pohjalainen.fi/Article.jsp?article=348044>
- Härkönen, Reijo 2008. *Opintolainoissa on hintaeroja pankkien välillä* 2.7.2008.
Saataavilla www-muodossa:
http://www.tapiola.fi/www/Tapiola_ryhma/Lehdistopalvelut/Uutiset/Asiantuntijat+neuvovat/Opintolainoissa+on+eroja+pankkien+valilla.htm
- IKK 2002. *Opintolainan korkoavustus laajenee ja yksinkertaistuu*.
Saataavilla www-muodossa:
<http://www.verkkouutiset.fi/arkistojuttu.php?id=18528&hakusanat=%C4itiysloma>
- Jokela, Lilli 2008. *Opiskelijalle ropisee rahaa kotikunnasta*. Turun Sanomat 17.9.2008

- Karjalainen, Elina 2005. *Opintotuen takaisinperintä* [viitattu 18.9.2008].
Saatavilla www-muodossa:
http://www.syl.fi/opiskelijapalvelut/piilo_takaisinperinta
- Kauppalehti 12.2.2007. *Opintolainan suosio romahtanut*.
Saatavilla www-muodossa:
<http://www.digipaper.fi/vip/3199/index.php?pgnumb=7>
- Kela 2008. *Asumiseen tukea – esite*
- Kela 2008. *Miten omat tulot vaikuttavat opintotukeen?– esite*
- Kela 2008. *Opiskelijalle -esite*
- Kela 2008. *Opiskelijalle* [viitattu 24.5.2008].
Saatavilla www-muodossa: <http://www.kela.fi/>
- Keskisuomalainen 13.8.2008. *Opiskelijoiden talous pysyy kireänä*. Saatavilla www-muodossa: [http://www.ksml.fi/mielipide/artikkelit/opiskelijoiden-talous-pysyy-kire%C3%A4n%C3%A4\(197958\).ece](http://www.ksml.fi/mielipide/artikkelit/opiskelijoiden-talous-pysyy-kire%C3%A4n%C3%A4(197958).ece)
- Koskinen Arto, Cacciatore Raisa., Meriläinen Henna & Koiso-Kanttila Samuli 2006. *Kuinka paljon taloudellista tukea opiskelijalle kotoa?*
Saatavilla www-muodossa: <http://blogit.hs.fi/perheonni/?p=127>
- Lassi, Teija 2007. *Opintolaina auttaa tiukan paikan tullen*. Oulun ammattikorkeakoulun yhteishakulehti 2007. Saatavilla www-muodossa:
<http://www.oamk.fi/ullakko/artikkelit/apua/3/>
- Lehtinen, Anna-Riitta 1999. *Ongelmana opintolainat*. Hakapaino Oy
- Malk, Anna 2008. *Opiskelusta eläkettä*. Campus.fi – lehti nro 308.
- Matilainen Juho-Heikki & Honkonen Juha 2005. *Opintolainan nostajan kannattaa laskea verovähennyksen hyöty*. Aviisi, Tampereen ylioppilaslehti 09/2005. Saatavilla www-muodossa:
<http://www.aviisi.fi/artikkeli/?num=09/2005&id=dbcffd5>
- Merimaa, Juha 2005. *Opintotuen asumislisä nousee 30 euroa*. Ylioppilas-lehti 01/2005. Saatavilla www-muodossa:
<http://www.ylioppilaslehti.fi/2005/01/14/opintotuen-asumislista-nousee-30-euroa/>
- Opintoraha 2007. *Opintoraha* [viitattu 2.6.2008].
Saatavilla www-muodossa:
http://opintoraha.fi/index.php?option=com_content&task=view&id=38&Itemid=56&lang=FI

- Osuuspankki 2008. *Opintolaina* [viitattu 18.8.2008].
Saatavilla www-muodossa:
<https://www.op.fi/op?cid=150400325&srcl=3>
- Pirkanmaan ammattikorkeakoulu 2008. *Opinto-opas 2008-2009* [viitattu 20.9.2008].
Saatavilla www-muodossa:
<http://ops.piramk.fi/cms/ops/ops0809.nsf/pages/opintotuki.html>
- Sommers, Sanna 2001. *Kevät tuo opiskelijoiden toimeentulo-ongelmat*. Ylioppilaslehti 08/2001. Saatavilla www-muodossa:
<http://www.ylioppilaslehti.fi/2001/04/27/kevat-tuo-opiskelijoiden-toimeentulo-ongelmat/>
- Sosiaali- ja terveysministeriö 2008. *Toimeentulotuki* [viitattu 2.9.2008].
Saatavilla www-muodossa:
<http://www.stm.fi/Resource.phx/vastt/sospa/shtoi/index.htm>
- STT 2008. *Opiskelijat karsastavat lainarahaa* 21.7.2008 [viitattu 24.9.2008].
Saatavilla www-muodossa:
<http://www.taloussanommat.fi/omatalous/2008/07/21/opiskelijat-karsastavat-lainarahaa/200818922/139>
- STT 2008. *Opintotuki ja isyysraha nousevat* 28.8.2008 [viitattu 30.9.2008].
Saatavilla www-muodossa:
<http://www.taloussanommat.fi/raha/2008/08/28/opintotuki-ja-isyysraha-nousevat/200822364/139>
- SYL 2008. *Apurahat ja stipendi* [viitattu 2.10.2008].
Saatavilla www-muodossa:
http://www.syl.fi/opiskelijapalvelut/apurahat/document_view
- Tekniikka & Talous 2004. *Työnantajat arvostavat opiskelijoiden työssäkäyntiä*. Tekniikka & Talous-lehti 18.8.2004. Saatavilla www-muodossa:
<http://www.tekniikkatalous.fi/incoming/article26415.ece>
- Terho, Henri 2006. *Oma koti opiskelijalle – Turun Ylioppilaskyläsäätiö 1966- 2006*. Vaasa: Ykkös-offset Oy.
- Tilastokeskus 2008. *Opiskelijoiden työssäkäynti yhä yleisempää* 28.3.2008 [viitattu 24.9.2008]. Saatavilla www-muodossa:
http://www.stat.fi/til/opty/2006/opty_2006_2008-03-28_tie_001.html
- Toikka, Tuula 2005. *Opintolainojen takaisinmaksuongelmat*. Helsinki: Kelan tutkimusosasto.
- TUO 2008. *Yleisesittely* [viitattu 2.9.2008].
Saatavilla www-muodossa:
<http://www.opiskelijakunta.net/page.php?2>

Turun ammattikorkeakoulu 2006. *Opintojen hyväksiluku ja korvattavuus*[viitattu 10.10.2008]. Saatavilla www-muodossa:

<http://www.turkuamk.fi/public/default.aspx?contentId=15204>

Turun ammattikorkeakoulu 2007. *Ammattikorkeakoulusanasto*[viitattu 10.10.2008]. Saatavilla www-muodossa:

<http://www.turkuamk.fi/Public/default.aspx?contentId=21455>

TYS 2008. *TYS-tietoa* [viitattu 2.10.2008].

Saatavilla www-muodossa:

<https://www.tys.fi/index.phtml?r=15&s=21>

Vantaan kaupunki 2008. *Opintolainan järjestelyt* [viitattu 2.9.2008].

Saatavilla www-muodossa:

http://www.vantaa.fi/i_perusdokumentti.asp?path=1;135;137;34201;34567;34622;35723

Viuhko, Minna 2006. *Opiskelijatutkimus 2006*. Helsinki: Opetusministeriö.

Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto 2008. *Mittaaminen: Mittarin luotettavuus*[viitattu 13.10.2008]. Saatavilla www-muodossa:

<http://www.tkk.fi/Yksikot/YTK/yleis/info.html>

Ympäristöministeriö 2007. *Opintotuen asumislisä* [viitattu 17.9.2008].

Saatavilla www-muodossa:

<http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=216459&lan=FI>

YTK 2001. *Kyselylomake* [viitattu 29.10.2008].

Saatavilla www-muodossa:

<http://www.tkk.fi/Yksikot/YTK/koulutus/metodikortti/Kysely.html>

Hyvä Turun ammattikorkeakoulun opiskelija!

Opiskelemme Turun ammattikorkeakoulussa liiketaloutta, ja teemme opinnäytetyötä opiskelijoiden toimeentulosta ja rahankäytöstä. Tavoitteenamme on selvittää opiskelijoiden taloudellista tilannetta sekä rahankäytön jakautumista. Tutkimukseen vastataan nimettömästi, eikä yksittäistä vastaajaa voi tunnistaa vastauksista.

Kyselyyn vastaaminen tapahtuu Internetissä ja kestää noin 5-10 minuuttia. Suurin osa lomakkeen kysymyksistä on monivalintakysymyksiä, joten niihin on suhteellisen helppo vastata. Pääset kyselyyn klikkaamalla alla olevaa linkkiä.

<http://digiumenterprise.com/answer/?sid=196401&chk=PFPE8G8>

Vastaathan kyselyyn mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään tiistaina 29.4.2008. Kiitämme vastauksestasi jo etukäteen, sillä jokainen vastaus on erittäin tärkeä tutkimuksen onnistumisen kannalta!

Ystävällisin terveisin,

Outi Pollari, 040 838 8392, outi.pollari@students.turkuamk.fi

Petra Suomi, 044 069 0707, petra.suomi@students.turkuamk.fi

KYSELY OPISKELIJOIDEN TOIMEENTULOSTA JA RAHANKÄYTÖSTÄ

YLEISTÄ:

1. Oletko

nainen
mies

2. Minä vuonna olet syntynyt?

3. Missä asut? (paikkakunta)

4. Missä Turun ammattikorkeakoulun toimipisteessä opiskelet?

Lemminkäisenkadulla
Sepänkadulla
Ruiskadulla
Joukahaisenkadulla (ICT-talo)
Linnankadulla
Loimaalla
Paraisilla
Uudessakaupungissa
Salossa

5. Mikä on koulutusohjelmasi?

Kulttuuriala
esittävän taiteen ko
kirjasto- ja tietopalvelu ko
kuvataiteen ko
muotoilun ko
musiikin ko
restauroinnin ko
viestinnän ko

Luonnontieteiden ala

tietojenkäsittelyn ko
business information technology

Luonnonvara- ja ympäristöala

kala- ja ympäristötalouden ko
kestävänkehityksen ko

Matkailu-, ravitsemis- ja talousala

palvelujen tuottamisen ja johtamisen ko

Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala

bioanalytiikan ko
degree programme in nursing
fysioterapian ko
hoitotyön ko
kauneudenhoitoalan ko
radiografian ja sädehoidon ko
sosiaalialan ko
suun terveydenhuollon ko
toimintaterapian ko

Tekniikan ja liikenteen ala

auto- ja kuljetustekniikan ko
bio- ja elintarviketekniikan ko
degree programme in information technology
elektroniikan ko
kone- ja tuotantotekniikan ko
laboratorioalan ko
rakennustekniikan ko
tietotekniikan ko

Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala

degree programme in international business
liiketalouden ko
liiketoiminnan logistiikan ko

6. Monettako vuotta opiskelet?

- a) 1
- b) 2
- c) 3
- d) 4
- e) 5 tai enemmän

7. Kuinka paljon sinulla on opintopisteitä?

0-60
61-120
121-180
181-240
yli 240

OPINTORAHHA:

8. Kuinka paljon saat opintorahaa kuukaudessa?

_____ euroa

9. Oletko joutunut palauttamaan jo maksettuja tukia takaisin?

kyllä
ei → siirry kohtaan 12

10. Oletko tehnyt joitain järjestelyjä, jotta et joutuisi palauttamaan tukia? Esimerkiksi ansaitun työtulon maksun siirtäminen seuraavalle vuodelle.

kyllä
ei

11. Oletko joutunut rahavaikeuksiin sen takia, että olen joutunut palauttamaan tukia?

kyllä
ei

12. Kuinka monelta kuukaudelta nostat opintorahaa vuodessa?

13. Miten opintotukea pitäisi mielestäsi ensisijaisesti kehittää?

korottamalla opintorahaa
korottamalla opintolainan valtiontakauksen määrää
korottamalla asumistukea
nostamalla opiskelijoiden tulorajoja
opintotukea maksettaisiin opintosuoritusten perusteella (tuloista riippumatta)
opintotukijärjestelmä on hyvä nykyisellään
eos
muuten, miten _____

ASUMISLISÄ/ ASUMISTUKI:

14. Asumismuoto

vanhempien luona
yksin
soluasunnossa
puolison kanssa
puolison + lasten kanssa
muu, mikä _____

15. Onko sinulla lapsia

kyllä
minä vuonna syntyneitä? _____
ei

16. Millaisessa asunnossa asut?

omistusasunto
opiskelija-asunto
yksityiseltä vuokrattu
vanhempien tai puolison omistamassa
asumisoikeus- tai osaomistusasunnossa
julkisyhteisön omistama asunto
muu, mikä? _____

17. Kuinka suuri vuokrasi/yhtiövastikkeesi on? (jos maksat vuokrasi/vastikkeesi yhdessä jonkun toisen kanssa ilmoita vain oma osuutesi vuokrasta)

_____ euroa

18. Saatko asumiseen yhteiskunnallista tukea? Jos saat niin mitä näistä?

asumislisä
yleinen asumistuki
muu mikä

19. Jos asut omistamassasi asunnossa, paljonko sinulla on asuntolainaa?

alle 50 000 euroa
50 000 – 80 000 euroa
81 000 – 110 000 euroa
111 000 – 140 000 euroa
yli 140 000 euroa

OPINTOLAINA:

20. Oletko nostanut opintolainaa?

a) kyllä
b) ei → siirry kysymykseen 24

21. Miksi olet nostanut opintolainaa?

Merkitse kaksi tärkeintä syytä

Tarvitsen lainaa kattaakseni välttämättömyysmenot (kuten ruoka, asuminen jne.)
Tarvitsen lainaa, jotta rahat riittävät myös muuhun (vapaa-aika, hauskanpito jne.) kuin välttämättömyysmenoihin
Olen rahoittanut lainalla ennalta tiedossa olleen menon (kuten tietokoneen hankinnan, matkan tms.)
Olen tarvinnut rahaa äkillisesti ilmaantuneen suunnittele mattoman menoerän vuoksi
En ole saanut töitä, joten olen joutunut ottamaan lainaa
En ole halunnut tehdä töitä opintojen ohella
Olen ennakooinut opintotukikuukausien päättymistä
Muu syy, mikä? _____

22. Kuinka paljon olet nostanut opintolainaa?

alle tuhat euroa
1000–3000 euroa
3001–5000 euroa
yli 5000 euroa

23. Oletko lyhentänyt/aikeissa lyhentää lainaasi jo opiskeluaikana?

kyllä
ei
ehkä

24. Jos et ole nostanut opintolainaa, miksi et?

Merkitse 2 tärkeintä syytä

Tulen toimeen opintotuella ja/tai palkkatuloilla
Olen saanut taloudellista tukea vanhemmiltani tai sukulaisiltani
Minulla on säästöjä
En halua elää lainarahalla
Laina tulee mielestäni liian kalliiksi
Lainan takaisinmaksu pelottaa tulevaisuuden epävarmuuden vuoksi

25. Oletko aikeissa nostaa opintolainaa?

kyllä
ei
en osaa sanoa

MUUT TULOT:

26. Työskenteletkö opintojen ohella lukuvuoden aikana?

a) kyllä
b) ei → siirry kohtaan 29

27. Kuinka paljon saat keskimäärin kuukaudessa palkkaa lukuvuoden aikana?

_____ euroa

28. Teetkö töitä pimeästi?

kyllä
ei
en halua vastata

29. Mistä muualta saat tuloja?

vanhemmilta tai sukulaisilta
stipendin myötä
järjestötoiminnasta
Sosiaalitoimiston toimeentulotuen muodossa
muualta, mistä? _____

30. Millaisena koet taloudellisen tilanteesi?

erittäin hyvänä
hyvänä
kohtalaisena
välttävänä
heikkona

31. Mitä seuraavista asioista omistat?

auto
asunto
osakkeita, arvopapereita
vene
kesämökki
moottoripyörä
puhelin
tietokone
televisio
pesukone
tiskikone
maata/metsää

RAHANKÄYTTÖ:

32. Kuinka paljon sinulla on keskimäärin rahaa käytettävissäsi kuukaudessa? Laske mukaan kaikki tulosi (opintoraha, asumislisä/-tuki, opintolaina, palkkatulot, saadut avustukset, toimeentulotuki ym.)

_____ euroa

33. Miten paljon käytät kuukaudessa rahaa seuraaviin asioihin

ruoka
asuminen
auto
bussi
matkustaminen
harrastukset
ravintolat ja baarit
alkoholi
tupakka
vaatteet
terveydenhoito
opiskeluun liittyvät kulut
vakuutukset
puhelin ja Internet
muut menot

34. Jääkö sinulla rahaa säästöön?

kyllä
miten paljon? _____
ei
olen jatkuvasti miinuksella